

אתחילים

סונים ותוכן של הורים אהבים

צו תטפ"ד

מצוקה לגליון מספר 529

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

בשביל מה נבראו המבגרים?

צו אהרן ואת בניו... זאת תורת העלה (ויקרא ו ב)

פרשת השבוע
אח 20 א יהושע

צו

אבל... הוא סיים, "רצייתי לעודד למוד של תינוקות. מי שפבר בר מצוה, לא אליו התפנתנו!"

הוא ווקא נשמע הגיוני, והכל צפו לסבא יהושע שיעשה סדר בבגלנו.

וסבא קרא: "וימה נראה לה, וכי אנו כלנו מיתרים בעולמו של הבורא? זהו, יצאתי לפנסיה מהתורה חלילה? אם ה' רוצה רק ילדים, בשביל מה יצר מבגרים? בשביל מה ילדים גדלים? עדיף שישארו ילדים!" "אתם שואלים שאלות טובות", האיש נבוך, "אבל זהו מדרש..."

"בוא ואענה לה. תינוקות שלא טעמו טעם חטא, עליהם העולם עומד - כלומר, עלינו כלנו לראות את אותם הילדים הזכים..." סבא הפנה פניו אל שלחן המזרח, שיושביו האזינו ברב ענין, "הנה, כל שלחן המזרח הזה, מתבונן בהתפעלות בילדים הסוהרים שיושבים ועוסקים בתורה..." וקאן הצביע על שמוליק ועל יוסי, "הנה לדגמה, דמיות טהורות כאלה נעמיד לנגד עינינו..."

אבל לשם מה? סבא הרים את קולו, "האם בשביל שנקנא ונבכה בהם בחסר מעש?"

לא ולא! עלינו ללמד גם אנו קרבנות וקדשים, ולהשתדל כל הזמן להגיע ללמוד בטהר ובזך כמו הילדים הללו. מבינים? חייב אל הילדים הנרגשים. אתם הדגמה שלנו!

ויחנן החתן - הוא עמל בתורה כילד, וכעת ימשיך ללמד קדשים כגדול, בקדשה ובטהרה. זה מה שה' רוצה. ואני חותם לה, המיניאטורה המפארת הזו - מקומה על שלחנו! הן שמע ולא אמר דבר. אך מתנתו המיוחדת נותרה על שלחנו המתנות.

במקום לענות, חזר האיש: "אני רוצה להבין, היום הוא נהיה בר מצוה?" "אכן, זכינו", אמר האב בחייו. "היום ממשי."

הוא פבר היה חזן בתפלת מעריב. "זאת אומרת שברגע זה הוא גדול כבר?" נעק החר.

אנשים החלו להתקהל סביב הארוע המוזר. "האם אינה יודע מהי מסבת בר מצוה?" תהה דודו של יוחנן.

"אני יודע גדיק מהי מסבת בר מצוה, ולבר מצוה אני נותן מתנות. לא ידעתי שיוחנן כבר בר מצוה. אקח את המתנה שלי בחזרה", אמר האיש.

"למה לקחת?" קרא שרוליק הקטן, שעצוב היה לו על המיניאטורה המפארת, "הרי כבר הבאת אותה!"

זו היתה שאלה חצופה, אבל הסוככים הסכימו אתו, וסבא יהושע נכנס לעבי הקורה, "למה בעצם אתה לא רוצה להביא מתנה לבר מצוה?"

והזר ענה, ובמפתיע התישב דבריו על הלב. "אני מכיר היטב את יוחנן המתמיד, ובדיק בשביל ילדים כמוהו, החלטתי לארגן למוד הקרבנות. הלא חז"ל אומרים, שכל הלומד בפרשת קרבנות כאלו הקריב קרבן..."

"אמת ונכון", הסכים סבא יהושע. "הלא פרשת השבוע שלנו היא פרשת הקרבנות, עליה אומרים חז"ל שאם רק נלמד את פרטיה, יהיה זה כאלו הבית בנוי והקרבנות קרבים."

"יש עוד יותר מכך", דיק הזר. "המדרש אומר 'אלולי התינוקות שקורים בסדר הקרבנות, לא היה העולם עומד'. אתם מבינים?" הוא התרגש, "התינוקות, אלו שלא טעמו טעם חטא - אומר המדרש שדוקא הם חייבים ללמד קרבנות. ובכו, לקחתי על עצמי את המטלה הקדושה, לדאג לילדים מקשרים ומתמידים שילמדו בהלכות הקרבנות והמקדש, ועליהם יעמד העולם!"

האולם שבו התקיימה חגיגת בר המצוה של יוחנן, היה בקומה השניה של בית מדרש גדול. חבריו, יוסי ושמוליק, הציצו בדרך אל היכל הלמוד, שם ישבו תלמידי חכמים עצומים ששקדו על תלמודם.

"זה ממש מחזק אותי בלמוד, לראות תלמידי חכמים לומדים בשקיעות כזו", התפעל שמוליק.

"אותי לא", אמר יוסי. שמוליק התפלא לרגע, אבל כחבר טוב, הצליח לרדת לדעת יוסי.

"אני מבין!" קרא. "הם לומדים, כי התורה עומדת עליהם. אם לא ילמדו, מי יפסק הלכות? מי ילמד תורה? אבל אנחנו סתם ילדים, לנו יש פחות אחריות..."

"בדיק... אבל בוא נדדד, אנחנו מאחרים לסעודה!"

משונכנסו לאולם, הרגישו שסתם מהרו. האולם היה מלא. בשלחן המזרח ישבו

האורח שהתנהג בצורה מוזרה והמתנה שנלקחה בחזרה

שורת זקנים מכבדים למראה. נראה שגם כאן הם די מיתרים...

נגשו לומר מזל טוב לחתן בר המצוה, ואחר פנו לצאת - אלא שאז נכנס לאולם אדם שנשא מתנה מעניינת: דגם בית המקדש במיניאטורה.

"זה עבור יוחנן", הוא הודיע. "חפשתי אותו, ואמרו לי שהוא כאן באולם."

סקרנים עצרו שני הילדים והביטו. "רגע... אני לא מאמין..." האיש קרא, "זו חגיגת בר מצוה!"

"אכן כן", אביו של החתן קרב אליו, "אנו לא כל כך מכירים אותה, אבל ממש תודה על המתנה. מנין בעצם אתה מכיר את יוחנן?"

ואלה תולדות

הרב יחזקאל לוינשטיין
משגיח ומשפיע רוחני בישיבת מיר
בליטא ולאחר מכן בארץ

נפטר לפני חמשים שנה
ביום יח באדר תשל"ד

תפקידו של שעון

מחכים לו כל כך בבית. כמה מתגעגעים הילדים הקטנים. והנה הוא נכנס פנימה, מאיר גם כאן בהוד פניו וטהרת נפשו.

שמחה וששון והתרגשות גדולים יש בפגישה המהדדשת. רק בחלוף זמן מה, מרגישה האשה פתאום בשנוי הקטן. "הי, השעון!" היא מפתעת לגלות. "זה לא השעון שלך! אכן, במקום שעון הזהב שהיה לרב לוינשטיין עוד מימי היותו חתן - יש לו על פרק ידו שעון פשוט מאד.

"אה", הרב לוינשטיין נזכר. "אכן, היה מעשה... אחד התלמידים שלי התהלך מדכדך. הוא חתן, והוא חש פאוב ומביש מאד, משום שרק הוא לא קבל שעון זהב כמו כל החתנים האחרים. הצעתי לו מיד שנתחלף, נתתי לו את שעוני, וקבלתי ממנו את שלו..."

"ולא הצטערך לותר על שעון הזהב שלך? הלא הוא היה יקר כל כך!"
"להצטער? מה יש כאן להצטער?" מתפלל הרב. "וכי בשביל מה אני צריך שעון? כדי שיראה את השעה, זה הכל... מה ענין יש לי בשעון זהב דוקא?" הרב לוינשטיין באמת לא הבין.

"והחתן - לו זה היה באמת אכפת, כואב ממש..." כזו הייתה נקדת מבטו של הרב. את כאבו של השני ראה עד לעמק, גם כשהוא בעצמו לא הבין בכלל מה טעם יש להשקיע בעניני העולם החולף.

כשתפתח הרבנית את המזוזה שהביא עמו בעלה, היא תגלה תגליות נוספות. עוד בחורים בישיבה היו זקוקים במהלך הזמן לפריטי לבוש שונים, והמשגיח הצדיק - כבד אותם משלו. הוא עצמו אינו זקוק לדבר. דרכו היא דרכה של תורה. פת בפלח יאכל, ומים במשורה ישתה, ובתורה הוא עמל - ואשריו וטוב לו.

הוא מסתדר בהחלט גם עם מה שפך בלה ודחה. יש בחיים ענינים מהותיים הרבה יותר מוזג גרבים בוק או לא. מה זה בכלל משנה?
אבל שלאחרים יהיה יפה ומשפח ככל שהם רוצים - זה משנה, משנה מאד...

הבחור שיושב בטמאל הספסל השלישי, נראה היום לא טוב.

המשגיח הבחין כבר אתמול שהוא לא במיטבו. הגבות משוכות, קמט במצח, מבע קצת מטוד, תנועות מעט רפויות. משהו איננו כשורה.

האם איננו מרגיש טוב? דמותו הקורנת של המשגיח מתקרבת על ספסלו של הבחור.

"הכל בסדר?" מברר המשגיח. זה הרי איננו סתם בחור. הוא חתן! ולמה שחתן לא יהיה שמח? הבחור לא ממנה לספר. הוא מרגיש טוב, והכל בסדר. אל המשגיח לדאג.

אבל המשגיח כן דואג. "אכן, דבר מה מטריד אותי מעט", ממלמל הבחור. "אבל סתם, לא משהו חשוב..."

מה שמטריד את הזולת, לא יכול להיות לא-חשוב לרב יחזקאל לוינשטיין, המשגיח בישיבת מיר. רבי יחזקאל מחנך אמן, תלמידים מוצאים בו את הכתבת לתמיכה

וליעוץ. מדותיו המיחדות ואישיותו המקרינה מושכים אחריו את בני הישיבה. לא סתם הזמינו הרב ירוחם ממיר כבר כשהיה ממש צעיר לימים לכהן אצלו בישיבה. וגם הפעם הוא, כמוכר, מצליח לשמע בסופו של דבר מה מעציב כל כך את התלמיד.

ומיד יש לו גם פתרון נפלא ומשלים בשבילו. מהו? חפו ותדעו...

הזמן חולף. הגיע זמנו של המשגיח לחזר לקלם, עיר מגוריו.

ימים רבים שהה המשגיח במיר, בישיבה, ולאחריהם שב הביתה. כך, באפן קובע, היה נעדר לזמנים ארוכים. אשתו הצדקנית, שלא באה מבית עשיר, ולא הרגלה בפנוקים, גדלה בהתמסרות את ילדיה, כשהיא מאפשרת לבעלה להאיר את דרכם של מאות תלמידים במיר. ועתה הוא שוב לקלם סוף סוף.

ישיבת מיר בשנחאי. הרב לוינשטיין יושב ראשון משמאל

אַלְדָּנוֹת

פֶּרֶשֶׁת 13

לְעִדְתְּנוּ עֶפְת

כס"ד, אֲדִינוּ רל"ז

ואפשר לומר עוד שהיו שלמי תודה באים עם לחם רב כדי שבעל השלמים כשהוא מקדיש קרואיו לא יחסר לחמו, כי אם לא יהיה לו לחם ברבוי ולשבע ימנע מלהקדיש קרואיו לאכל עמו שלמיו, כי הבשר לא יאכל מבלי לחם. ולכן צוה להביא עם השלמים לחם רב מספיק לכל בשר שלמי התודה, בהיות מן המין הבינוני שהוא כבש. כי הנה הכבש הבינוני הוא כמו עשרים ליטרים והצטרפו לו ארבעים לחמים שני לחמים ללטר אחת. וכך היה מספר לחמי התודה. ועם זה נשיב גם פן למה הבדיל השם שלמי תודה להיותם נאכלים ליום ולילה, ושאר השלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד כמו שמבאר בפרשה. כי הנה היה זה כדי לפרסם הנס, וזה שהבעל שלמי תודה כשהוא רואה ששלמיו אינם נאכלים אלא ליום ולילה עד חצות הוא מזמין על שלמי תודתו אחיו ואוהביו ומידעיו לאכל ולשמח עמו, וישאלו זה את זה על מה היה תודתו, והוא יגיד להם הנסים והנפלאות שעשה עמו השם ויוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים והללוהו. ואלו היו שלמי תודה נאכלים כשאר השלמים לשני ימים ולילה אחד, לא היה הבעל מזמין לשום אדם, כי לשני ימים ולילה אחד בבית אחד יאכל. אבל בראותו הבשר והלחם רב בביתו ושלא יאכל אלא ליום ולילה אחד, בהכרח יקרא רבים מקידיעיו ואחוזת מרעהו לאכל פו יהיה ביום המחרת ללעג ולקלס לבני אדם הרואים אותו שורף כמות גדול מתודת שלמיו ואת אחיו ואוהביו לא קרא.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מצפה לעזרת בני אדם. המקרב הזעיק מיד כמה עוברי ארח, ויחד הצליחו להקים את גג הסכה, ולהעמידו על תלו בחזקה לכל ימוט טוב.

בין אלו שהטו שכם לעזרה היה גם רב אחד מבני עדות המזרח, אשר גר בקרבת מקום. כעבר זמן מה פרח המאדע לגמרי מזכרונו של המקרב, אך רמ"א לא שכח עד עולם את אלו שבאו לעזרתו באותה שעה.

כעבר עשרים שנה הלך הרב הספרדי לעולמו, ובקש הגאב"ד רמ"א להשתתף בהלויתו. לתמיהת בני הבית מה לו עמו, שח להם כל אותו מאדע ואמר: חיב אני ללוותו כהכרת הטוב על עזרתו אז אלי (משה רעיא מהימנא' פרק יח).

כדי להגדיל השמחה

קרבו תודה המזכר בפרשת השבוע, פרשת צו, ענינו הפרת הטובה להקב"ה על נסיו ונפלאותיו, וכשמו כן הוא. ובשל כך צוה התורה שיוסיפו וירבו בקרבן זה, וכפי שכתב רבנו האברבנאל זיע"א:

בא הכתוב הזה וחדש שאם יהיו השלמים על תודה שיהיו טעונוין לחם, והוא אמרו 'אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות' וגומר, ושיהיה לפנהיגים מהם בשר ולחם, רוצה לומר בשר חזה ושוק ולחם מצה וחמץ אחד מכל קרבן ושאר הבשר והלחם נאכל לבעלים. וטעם הלחם הזה לשלמי תודה כדי להגדיל השמחה להשלימה לפנהיגים ולבעלים כדרך שעושים בני אדם בשעת שמחתם שהם שמחים ומשמחים את רעייהם.

הכרת טובה על עשרים וחמש שנים קדם לכן

באחד מבקוריו בחו"ל התארח הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זיע"א אצל בעל בית מסים, כעבר כעשרים וחמש שנים בקר שנית באותה עיר ובקש לערוך בקור אצל אותו בעל בית כדי להפיר לו טובה על הכנסת האורחים שעשה עמו אז. אבל התברר כי אותו יהודי עלה בינתים לארץ ישראל.

לאחר ששב הרבי מבוהוש ארצה פנה לאחד ממקורביו ובקשו לברר היכן מתגורר אותו יהודי. לאחר שברר הלך מיד לבקרו בביתו ומצאו שהיה ישיש ושוכב על ערש דוי, אך כניסת הרבי לבית הבעירה בו חיות חדשה עד שלא ידע את נפשו מרב התרגשות.

הרבי מבוהוש הסביר לו כי הוא חש כלפיו הכרת טובה, ורוצה לגמל לו על הכנסת האורחים שהיתה לו אצלו עשרים וחמש שנים קדם לכן. הבקור היה ביום רביעי בשבוע וביום שני שלאחר מכן נפטר החולה הישיש לבית עולמו (על צדיקים ועל חסידים' עמוד 360).

חיב אני ללוותו כהכרת הטוב על עזרתו

פעם בערב סכות, שעוד מספר לפני כניסת החג, ירד גשם שוטף בירושלים ת"ו, ותקרת סכותו של גאב"ד ירושלים הרה"ק רבי משה אריה פריינד זיע"א קרסה ונפלה. משמים נתנו בלב אחד המקרבים לילה לבית הגאב"ד לבדק אם הכל אצלו כשורה, והוא מצא את הרמ"א עומד ברחוב העיר אובד עצות,

חידון אֲלָדָנוֹת - נושא פרסים איזה קרבן בפרשה זו מובא עם חמץ?

פתרון החידה - פרשת ויחי:

ש. באיזה הקשר מוזכרים דגים בפרשה זו?
ת. בברכתם של אפרים ומנשה, אומר הפסוק "וידגו לרב בקרב הארץ" (בראשית מח טז).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת ויחי:
ה' אליהו כהן מבני ברק.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה
על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני
למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

סיפורים נפלאים לילדים

פְּרֶשֶׁת צו

"אֵשׁ תָּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֵּה"
(ו, ו)

תָּמִיד. בְּכָל רֵגַע. בְּכָל מַצָּב נִתּוּן.
זוֹהִי אֲזֻהַרְתָּ הַתּוֹרָה לְגַבִּי הָאֵשׁ שֶׁדִּלְקָה עַל
מִזְבֵּחַ בֵּית ה'.

אָנוּ פְּרָגִיל מְנַסִּים לְהַבִּין, מֵה שִׁיכַת אֲזֻהַרְתָּ זֶה
אֵלֵינוּ, בְּזִמְנֵן שְׂאִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, כִּי־צַד נִתֵּן
לְקַחַת מִמֶּנָּה צִידָה לְחַיֵּי הַשְּׂגֵרָה הַסּוֹחָפִים.

הָעֵשִׂיר אֵינוֹ מְקַבֵּל אִישׁ כְּעַתּ! טָרְקוּ הַמְשָׁרְתִים
לְשִׁמְעוֹן הַיְתוּם אֶת הַדִּלְתָּ.

שִׁמְעוֹן כֶּסֶס צִפְרָנִים בְּאִכְזָבָה, חִכָּה חֲצִי שְׁעָה
בְּאֲזוֹר וְשָׁב אֶל בֵּית הָעֵשִׂיר, אוֹלִי יִתְמָזֵל מְזֵלוֹ.
הַפַּעַם הָעֵשִׂיר עֲמַד לִיד הַדִּלְתָּ וְהוֹרָה לְהַכְנִיס

אֶת שִׁמְעוֹן לְחֻדְרוֹ.

מָה תִּבְקֶשׁ? שְׂאֵל הָעֵשִׂיר בְּסִקְרָנוֹת אֶת הַנַּעַר
הַיְתוּם. שִׁמְעוֹן הַשְּׁפִיל עֵינָיִם: הַלּוֹאֶה שֶׁל
חֲמָשִׁים לִירוֹת טוֹרְקִיּוֹת.

הָעֵשִׂיר הֵבִיט בְּפָנָיו שֶׁל שִׁמְעוֹן וְשָׂאֵל: וּמַה־יִּכְן
תַּחזִּיר?

שִׁמְעוֹן פָּרַץ בִּבְכִי, אֲמִי הָאֵלְמָנָה וְאֲנִי וְאֲחִי
הַקְּטָנִים סוֹבְלִים חֲרַפְתָּ רַעַב, אֲנִי מְכָרָח לְהַבִּיא
הַבֵּיתָה מַעַט כֶּסֶף לְפִרְנָסַת הַמִּשְׁפָּחָה. אֲשֶׁתְּדַל
לְהַשִּׁיב לָךְ לְכַשִּׁירוֹחַ.

הָעֵשִׂיר הִנְהִין מַעַט וְהַשִּׁיב, בֵּן חֵיל נִרְאָה הִנְהִי,
אִם תִּסְכִּים לְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמְךָ - אֶתֵּן לָךְ חֲמָשִׁים
לִירוֹת בְּחֻנָּם!

תִּנְאוּ שֶׁל הָעֵשִׂיר הִנְהִי מִסְכֵּן, מִזְעוּזַע וְאִכְזָרִי.
לְשָׂהוֹת עַד צוֹאֵר מִשֶּׁךְ לִילָה שְׁלָם

בְּמִיָּמֵי הַבוֹסְפוֹרוֹס, שְׂאִיסְטַנְבוֹל שׁוֹכְנַת עַל
גְּדוּתָיו.

הַיָּמִים יָמֵי טַבַּת הָיוּ, קָר מְקַפִּיא שָׁרָר
בְּאִיסְטַנְבוֹל, קָל וְחָמָר בְּמֵי הַיָּם בְּשָׁעוֹת הַלַּיִל.
שִׁמְעוֹן הֵבִיעַ נְכוֹנוֹת מִיָּדִית וְהִתְחַיַּב.

הָעֵשִׂיר פָּתַח אֶת הַדִּלְתָּ וְסָמַן לוֹ לְצֵאתָ.
הַלִּילָה אָבּוֹא בְּחֻצוֹת לְרֵאוֹת אִם מְקַיָּם הַנֶּךְ אֶת
שִׁסְכְּמָנוּ.

הָאֵלְמָנָה נִחְרָדָה. לִילָה שְׁלָם? הֵן אִם יָשׁוּב
לְבֵיתָה בְּעֵלוֹת הַשַּׁחַר, יִהְיֶה מְצַנֵּן וְיִפֹּל לְמִשְׁכָּב.
עַל הַגְּרוּעַ מִכֶּךָ - לֹא הָעוֹזָה לְחֻשָׁב אֶפְלוּ. אָבָל

שִׁמְעוֹן שִׁכְנַע, הַפְּצִיר, הַסְּבִיר שֶׁה' יִהְיֶה בְּעֲזָרוֹ,
וְהִיא בְּלֵב כְּבֵד הַסְּכִימָה.

לֹא לְבַד כְּמוֹבָן, בְּעַצְמָהּ בָּאָה לְפָקַח עַל בְּנָה
מִרְחוֹק, יִשְׁבָּה הָאִם עַל הַחוּף, עֲטוּפָה בְּסוּדָר,
שִׁמְעוֹן נִכְנַס הַמִּיָּמָה וְלָבָה יִצָּא לְקִרְאָתוֹ.

הַחֲלִיטָה לְהַקְלֵם מְעֵלוֹ, אֶסְפָּה גְזָרֵי עֲצִים דְּקִים
וְהַדְּלִיקָה מְדוּרָה עַל הַחוּף. חָם רַב לֹא יִצָּא
מִמֶּנָּה לְשִׁמְעוֹן, אוֹלָם לְפָחוֹת רָאָה אֶת אִמּוֹ.

בְּחֻצוֹת הַלִּילָה הִגִּיעַ הָעֵשִׂיר, חָסַר הַלֵּב, הַעִיף
מִבֶּט, הִנְהִין בְּרֵאוֹשׁוֹ וְהִלֵּךְ.

בְּבִקְרָה הַתִּיַּצַּב שִׁמְעוֹן רוֹעַד וְתִשׁוּשׁ בְּבֵית
הָעֵשִׂיר, מְצַפָּה לְקַבֵּלֵת הַתְּמוֹנָה, אֶךְ הָעֵשִׂיר
סָרַב, הִיָּתָה מְדוּרָה דוֹלְקַת עַל הַחוּף, זֶה לֹא
נִקְרָא שְׁעֲמֻדָּת בְּתַנְאִי...

שִׁמְעוֹן הַמְשַׁפֵּל הַרְגִישׁ נִבְגָּד, בְּהַחֲלָטָה רִגְעִית
עָלָה לְבֵית הַמוֹשֵׁל הַטוֹרְקִי וְסָח לוֹ אֶת הַמַּעֲשָׂה
כְּלוֹ. הַמוֹשֵׁל זָעַם מִחֲרוֹן וְעֵינָיו הוֹצִפוּ דָם.
מִהָרוּ, צוּה לְמִשְׁרָתָיו, תוֹךְ מִחֲצִית הַשָּׁעָה
רוֹצָה אֲנִי אֶת הַגְּבִיר פֹּה.

הָעֵשִׂיר הוֹבָא נְבוֹךְ וְתוֹהָה לְפֶשֶׁר הַבְּהִילוֹת, אֶךְ
לְפִלְאֵתוֹ הַמוֹשֵׁל הִנְהִי חָבִיב, הָבָה נְשׁוּחַח

לְעִי"נ הַרְה"צ

ר' פִּנְחָס בֵּן ר' בְּנִימִין בִּינוֹשׁ רוֹזֵנְבוֹים זְצוּק"ל

כ"ו בְּנִיסָן תִּשְׁע"ז

ודאי! - ענתה שרה בלי הסוס, במה מדבר?
מבקש אני - השיב הרב - שתקחי עמך בעברך
את הגבול, את כתבי היד של ספרי חזון
יחזקאל, ותעבירי אותם לוילנא.

האשה האמיצה לא סרבה, לקחה עמה את
הכתבים, והרב ברכה שתגיע לשלום.

כיצד עברה האשה את הגבול עם הכתבים?
היא הגתה רעיון מתחכם, וחברה את כל
הכתבים זה לזה עד שנעשו כעין סדין ארוך,
אותו ברכה סביב גופה.

קרוב לגבול צעדו בחשש קבוצה של שלושים
איש, החפצים לעבר את הגבול בשלום.

גם שרה צעדה עמהם, ובפיה נשאה תפלה,
אנא ה', הצל אותי ואת הכתבים היקרים אשר
עלי, והבא אותנו בשלום אל מחוז חפצנו!

עצרו! - נשמעה קריאה ברוסית, ומיד החלו
יריות לרחף באויר סביב אנשי הקבוצה.

למשמע היריות נמלטה שרה, ומצאה מחסה
בתוך גרן של תבואה.

החילים הרוסים ראו אשה נמלטה.

היכן היא מסתתרת? שאלו בכעס, אף אם אנו
לא רואים אותה, הפלבים יאתרו אותה בקלות!
החילים הרוסים הביאו פלבים, ממחים לאתור
בני אדם על פי ריחם. הפלבים צעדו ברחבי
השדה, אך שרה לא נמצאה.

כיצד לא אתרו אותה הפלבים על פי ריח גופה?
גופה של שרה עטוף היזה בכתביו של החזון
יחזקאל, והפלבים לא יכלו למצאה, חבויה
בתוך התבואה, וכך הייתה לנצולה היחידה
מאותו מקרה.

לאחר תלאות רבות זכתה שרה להגיע לוילנא.
מיד כשהגיעה, פנתה לביתו של הגאון רבי
חיים עוזר גרודזינסקי, ומסרה את הכתבים
לידו, תוך ספור המעשה.

נענה רבי חיים עוזר ואמר: אין פלא בכך שלא
נתפסת על ידי פלבים, הרי בהיותך מקפת
בכתבים, הפכת להיות חלק מספר התורה!
יותר משמרה שרה על דברי התורה, שמרו
הם עליה.

(עלינו לשבח)

על כמה דברים ובינתים נשתה קפה.
לקח המושל את הקמקום, הצית את האש
בכירה והניח את הקמקום כנגד האש. רחוק
מעט.

הזמן חלף והמושל קם לבדק האם המים
רתחו, העשיר העיר במבוכה, כבודו, אם
הקמקום לא יעמד על האש ממש - הוא לעולם
לא ירתח.

המושל סנן בזעם: אם מדורה קטנה על החוף
יכולה לחמם יתום צעיר, מדוע שהקמקום
הקרוב לאש לא ירתח?!...

העשיר חיב בתשלום שהבטיח, בתוספת
פצויים על התעללותו חסרת המצפון.

גם כאשר בעונתנו בית המקדש אינו עומד על
מכונו, עדין נתן לקים את צווי התורה לאש
תמיד היוקרת. ההתלהבות בקיום המצוות,
בלמוד התורה, היא האש שצריכה לבער בלבו
של האדם, תמיד.

אפשר שנתן לרמוז בדברי חז"ל מעולם לא כבו
גשמים אש של עצי המערקה (אבות ה, ה),
שכשם שהגשם היורד בחלל העולם לא מכבה
את האש המצויה בבית פנימה, כך אש
הדולקת בתוככי לבו של האדם, מסיעת לו
בעבודת הבורא.

אש זו אינה משפעת מצרכי הגשמיות
(גשמים), ואינה נכבית מהם.

(במחשבה תחלה)

"וילבש אתו את המעיל" (ח, ז)

רבי, ברכני! - התחננה האשה בפני הגאון רבי
יחזקאל אברמסקי, סכנה גדולה עומדת בפני!
מי הייתה אותה אשה? ובפני איזו סכנה עמדה?
היתה זו שרה, אחיניתו של הגאון רבי ברוך
בער ליבוביץ', ראש ישיבת קמניץ שבליטא.

הימים היו ימי מלחמת העולם הראשונה,
ועומדת הייתה לחצות את הגבול בין פולין
לרוסיה. דבר זה היזה ברוך בסכנת נפשות.

האזין הרב אברמסקי לדבריה של האשה,
הרהר מעט ושאל, התואילי נא לעשות למעני
חסד גדול?

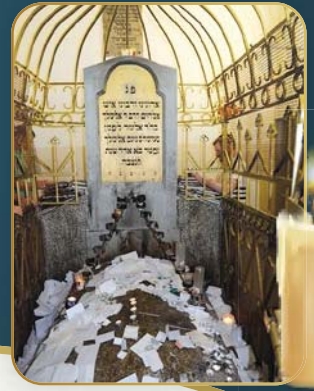
א גוט שבת

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

בעקבות

הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע

(נלב"ע בכ"א אדר תקמ"ז (י"א תקמ"ו))

טובה מוסתרת

אצל הרבי הקדוש, רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל, ועמד לפניו ביתו עם כמה חסידים מהחבריה קדישא שלו ודיבר עמהם, ובתוך כך ראו אנשים גבוהי קומה מאוד, שהלכו במהירות אל ביתו של הרבי מליזענסק, ובהגיעם אל פתח חדרו כפפו קומתם ונכנסו לתוכו, והרבי סגר הדלת ופניהם לא ראינו.

חיכינו בחוץ עד צאתם כדי להכיר האנשים ההם, אבל מה נשתוממנו מזה שבעת צאתם מחדר הרבי הקדוש, שוב לא הספקנו לראות את פניהם, ותכף נעלמו מעינינו. אז הבנו כי לא דבר ריק הוא, והוסכם בינו לשאלו את פי הרבי. והלכו החסידים הזקנים ושאלו לרבי, והשיב להם הצדיק בלשון קודש:

"כאשר ראיתי שרוב העולם אינם מכוונים בתפילתם כראות, ומקוטן השגתם ומגודל טרדת הזמן וטרדת וקושי הפרנסה אינם יכולים לכוון דעתם בכל התפילה, עלה על דעתי לתקן נוסח חדש וקצר, שיהיה שווה לכל נפש. והרגישו בזה אנשי כנסת הגדולה הקדושים, ובאו הנה ובקשו ממני שלא לעשות זאת, ולא לשנות אפילו תפילה אחת מנוסחתם. והתיעצתי עמם ואמרתי לי שאתקן תפילה קודמת התפלה, וזה יועיל בעזרת ה' למי שאין ביכלתו לכוון בכוונות הראויות לכוון בכל התפילה."

זהו ה'יהי רצון קודם התפילה' שנדפס בסדורים, בשם רבי אלימלך מליזענסק זי"ע הכולל בתוכו את התפילה המפורסמת, "אדרבא תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו".

חזות יהודית

בעניין זה מספרים תלמידי ישיבת 'עץ חיים' בעיר באבוב, שפעם אחת, במוצאי שבת קודש, נכנס מרן האדמו"ר מאבוב צוק"ל לראות איך הבחורים עורכים את סעודת 'מלווה מלכה' לעצמם. היה זה בשבוע של כ"א אדר. לחש בחור אחד לחברו: "מי ייתן והיה רבינו מספר מעשה מהרבי ר' אלימלך זי"ע". פנה האדמו"ר אליו ואמר: "אויב מ'זעהט היינט א חסידישער יוד מיט א בארד און פיאות, איז דאס א 'מעשה' פינ'ס רבי ר' אלימלך זי"ע..." [אם רואים היום יהודי חסידי עם זקן ופיאות, זהו 'מעשה' מהרבי ר' אלימלך זי"ע...].

בעיצומם של ימי מלחמת העולם הראשונה, כשמספר החללים והפצועים היהודים הלך וגדל מיום ליום, והצרות והסבל הכריעו את כולם, אמר הרבי (הגה"ק בעל 'אמרי אמת' מגור צוק"ל) למקורביו: החרישו אלי ואספר לכם מעשה שארע בשנה האחרונה לחייו של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע.

בשנה ההיא גזרה מלכות הרשעה גזירה קשה על בני ישראל, ואחד מצדיקי הדור עמד להרעיש עולמות וסיגף עצמו בסיגופים קשים כדי להעביר את רוע הגזירה. שלח אליו הרבי ר' אלימלך שיחדל מסיגופיו, באשר הוא עצמו עומד להסתלק בקרוב מן העולם, וישתדל בעולמות העליונים לבטל גזירה זו.

שמע אותו צדיק לקולו, ואמנם כן: תוך זמן קצר בא יומו של הרבי ר' אלימלך, שנתבקש ונתעלה בחד קטירא למתיבתא דרקייעא, אבל - הגזירה לא התבטלה! תמה הצדיק והתפלא, מה עלתה להבטחתו של האי בוצינא קדישא שיבטל הגזירה? התחיל, אפוא, מחדש להתענות בסיגופיו ובצומותיו, עד שנגלה אליו הרבי ר' אלימלך מגן עדן ויאמר לו: "דע שלפעמים יש דברים שבעולם הזה נראים כגזירה רעה, אך פה בעלמא דקשוט רואים שכולו טוב וחסד, וכמו 'א' לעפיל איינגימאכט'ץ' (-כפית מלאה מרקחת ממיני מתיקה) לטובת ישראל..."

כאן הוסיף רבינו (ה'אמרי אמת') זצ"ל באותו עניין: "זה שטען משה רבינו ע"ה לפני הקב"ה במצרים: 'למה הרעות לעם הזה למה זה שלחתי', כי במשה נאמר 'וידע דרכיו למשה', והוא אמנם ידע שהכל לטובתם של ישראל, אך מרוב אהבתו אותם ומחמתו שחמל עליהם היה קובל לפניו יתברך למה הרעות לעם הזה, במה, בזאת ששלחת אותי דוקא, כי הלא אני יודע ורואה שהכל לטובה, וממילא אינני יכול להפציר שתבטל הגזירה, גם ביקש 'שלח נא ביד תשלח', כאומר: היה לך, ריבונו של עולם, לשלוח אליהם רבי שאינו רואה את הכל... הלא, מכיון שלא יעצור כח להבליג על צרות ישראל, בודאי יתעצם בתפלתו לבטל מהם הגזירות..."

תפילת הרבי ר' אלימלך מליזענסק

סיפר רבינו הסבא קדישא (הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זי"ע) שבילדותו, בעת שהיה

מתולדותיו

נולד בשנת תע"ז לאביו רבי אליעזר ליפמן. היה מגדולי החסידות בדור השלישי לחסידות, מגדולי תלמידי של המגיד ממעזריטש, וגדול מפיץ תורת החסידות בפולין. מפורסם כקדוש אלקי, וכל צדיקי החסידות בדור שלאחריו בפולין וגאליציה היו מתלמידיו.

ידוע שאביו של בעל ה'נועם אלימלך' זכה לבנו על ידי שפדה את יהודי אחד בכל כספו. היה זה כאשר היה בדרכו לעשות עסקה עם פריץ אחד, וראה בבור בחצרו משפחה יהודית, שהושלכה לשם אחר שלא שילמו לפריץ את חובם. ראה זאת רבי אליעזר, ופדה אותם בכל ממונו.

אמר עליו הקדוש מרוז'ין זיע"א, ש-400 שנה טרם שירדה נשמתו של רבי אלימלך זיע"א לעולם, ירד השפע לעולם בזכותו הנשגבה. היה חתן הגה"ק ר' אהרן רוקח, אחי בעל 'שמן רוקח'. תלמידיו הקרובים היו החוזה מלובלין, המגיד מקוז'ניץ, רבי מנחם מנדל מרימינוב, והרבי מאפטא. ספרו 'נועם אלימלך' הוא מספרים החשובים ביותר בתורת החסידות.

נלב"ע בכ"א אדר תקמ"ז

מוסר השכל

כאן בעולם הזה אנחנו
רואים את הצרות, אבל
בעולם האמת ברוך
שהכל טוב. אנחנו
צריכים להשיג בעצמנו
לגם הרעות הן טובות,
רק שאיננו יכולים לראותן.

(התכנים מלוקטים מתוך הספר 'זכרונם לברכה' של הרב אהרן פרלוב שליט"א)

ערכים לילדים

חינוך לפשוט של מקרא

איזה חוק מצינו כאן?
שיירי המנחה לכוהנים הם "חוק עולם".
(ו, ט - יא)

אנה תפירושי רש"י

איזה דבר חייב להתבצע בכל יום, ואיזה לא?
הרמת תרומת הדשן הייתה חובה כל יום, אבל להוציא את הדשן הצבור על התפוח; אין חובה בכל יום, אלא כשהתרבה.
(ו, ד)

חינוך מאוצר התורה

מה עשה הלל הזקן כאשר לא היה בידו כסף לשלם לשומר בית המדרש?
עלה על הגג והאזין לשיעור דרך הארובה.
(יומא לה)

תפלורת

ש	ד	ו	ק	מ	ה	ב	ס	ז	צ
ע	י	ח	ל	ז	ת	צ	מ	נ	ו
מ	א	ר	ק	ב	ש	ד	ג	כ	ח
צ	ה	נ	ס	ח	ח	ל	ו	מ	ט
ו	ל	ת	צ	מ	נ	ה	ץ	ב	ס
ת	כ	ע	ש	י	ח	ת	ל	ו	ס
פ	ו	מ	ט	א	ר	ק	ש	ד	ג
ת	נ	צ	מ	ס	י	צ	ע	ל	ב
פ	ז	ס	ב	ה	נ	מ	צ	ת	ש
ג	כ	ע	י	ר	ו	נ	ת	פ	ר

צו | מזבח | עצים | מצות | סולת | קודש
תנור | שמן | חמץ | בשר

פניק לפרשת 13

"וידבר ה' אל משה לאמר, צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה היא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה..." (ו, א-ב)

אין "צו" אלא לשון זרוז ומיד ולדורות. אמר ר' שמעון: ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון פיס-ובעולה יש חסרון פיס. (רש"י)

רבים הם המפרשים שנותנים הסבר לדברי רש"י, כל אחד ואחד בדרך שלו. הרה"ק בעל ה"חדושי הרי"ם" זי"ע הסביר את דברי רש"י כה: הרי ידוע שלכל אבר ואבר יש פיס, המסגל למנע ממנו את כשר הפעלה שלו בשעה שאינה רצויה. למשל: לעין-עפעפיה, לאזן-התנוף שלה, ללשון-השפתים הסוגרות בעדה. רק הלב הנו מחסר פיס, פסוי כדי למנע מאתו הרהורים הרעים. אדם שצפה בו מחשבה זרה-אינו יכול להמלט ממנה, בשונה משאר אברים שבהם יש לו משהו שיכול לחסם אותם... והנה אמרו חז"ל שקרבן עולה בא על הרהור הלב. וזהו ההסבר בדברי רש"י: צו אל בני ישראל-"ביותר צריך המקום לזרוז במקום שיש חסרון פיס"-בדבר זה שהוא הלב, שיש לו חסרון בכיס השומר עליו מכל הרהור רע, חייבים זרוז ועמל רב כדי להמלט ממנו...

בשם צדיקים אומרים: "ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון פיס"-דהינו, אם יש לאדם מחשבות רעות הנגרמות מ"חסרון פיס"-מכה שאין פיס ומחסום על הלב כפי שכתבנו לעיל, העצה לקדחת היא: "ביותר צריך הכתוב לזרוז"-לחזק ולזרוז בקרבנו את למוד התורה, את הכתוב... ומתוך כך, כשאדם מלמד ומכניס למחשבתו את דברי התורה הקדושה, מזדככות מחשבותיו וממילא כל הפסלת יוצאת פלאחר יד... וכדברי הרמב"ם: "אין יצר הרע וכו' בא על האדם אלא בלב הפנוי מן החכמה ומן התורה!"

מאחורי התאקס

נחבא אל הכלים

ביאור:

הגדרה לאדם צנוע וענוותן שאינו מתבלט.

דוגמא:

"הבחור החדש בישיבה כל כך שקט ועדין, ממש נחבא אל הכלים".

מקור:

"ויאמר ה' הנה הוא נחבא אל הכלים" (שמואל א' י, כא) ומבאר רש"י ששאל התחבא מאחורי הכלים בחדר ששם האורחים היו שמים את כליהם, מעין מלתחה, שהיה בורח מן הגדולה.

לקראת שבת

ל"ט אבות מלאכה

מלאכת החורש

היכן היתה במשכן

חרשו לצורך גדול הסממנים.

שמנחת בפנת החרש, כי אין לשחק בגלות בחול או בשטח מרצף בחרש.

קופלה המשיך: "משום חורש' אסור לישר גבעות קטנות או שקעים באדמה ולהחליק אותה. אין לחרש בכלי ולא במכונה וגם לא באמצעות הידים."

"מה אתה אומר?! לא ידעתי!" התפעל יוסי. "יש עוד משהו שאסור לעשות משום מלאכת חורש?"

"אה, כן! אין להוציא ולנכש אבנים וענפים מהאדמה לקראת החרשה. אין לזבל, אסור לפורר גושים של עפר שדבוקים יחד."

"קופלה, אתה זוכר מצין" הם שמעו את קולו של אבא מאחוריהם. "ומכיון שגמרתם מאסור חורש, הבאתי לשניכם ספריות מתוקות!"

הגדרת מלאכת החורש

המשפר את הקרקע לצורך צמיחה.

בבית עמד שקט של שבת. כלם נמו את שנתם, ורק קופלה הסתובב והשתעמם. הוא כבר היה בחברת תהלים, אחר-כך נח וקרא והביט בחלון...

לפתע נשמעו דפיקות על הדלת, וקופלה מהר לפתח. "רוצה לבוא לשחק אתי בגלות?" שאל יוסי, בן השכנים.

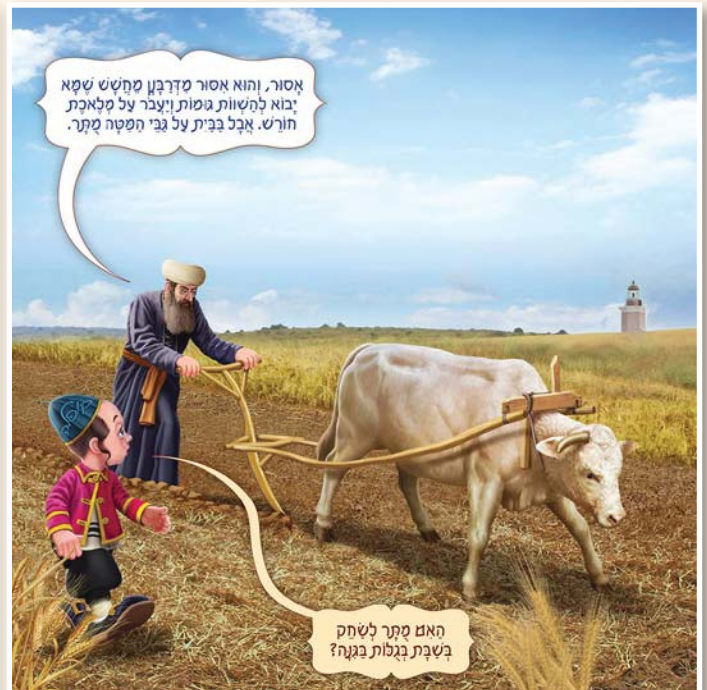
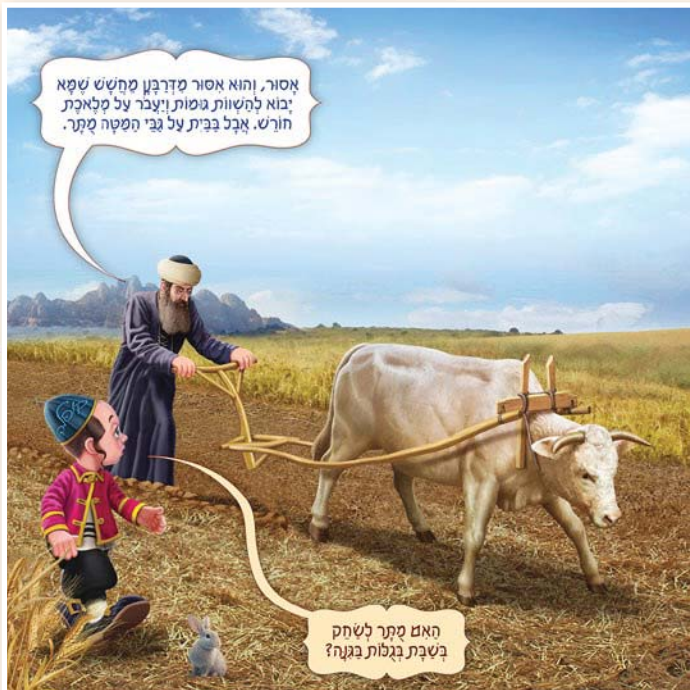
"רוצה מאד!" אמר קופלה והביט בגלות הצבעוניות והיפות. "הו, הנה אמא שלי התעוררה. אמא, אוכל לשחק עם יוסי בחרש?" שאל.

אמא הרשתה לקופלה לשחק במשחק שקט, והשנים מהרו אל החרש.

"קדם נכין גמות ובורות בשביל הגלות", אמר יוסי וכמעט התחיל לחפר.

קופלה זנק ולחש: "יוסי, אסור! בוא נשחק על המטה

מצאו את 10 ההבדלים

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים בפרשה

אש תמיד תוקד עליהמזבח לא תכבה (ו,ו)

עשיר אחד היה בימיו של רבי לוי יצחק מפרדיסשוב, שהיה ידוע כמקצין מפלג הקופץ ידו מפל דבר שבצדקה. הוכיחו פעם רבי לוי יצחק ואמר לו: "יכול אתה לכפר בצדקה על חטאיך". ענה העשיר: "הרי אמרו רבותינו שתפלות נתקנו במקום הקרבנות כפי שנאמר ונשלמה פרים שפתינו, ומיום שעמדתי על דעתי לא החסרתי תפלה בצבור, ואין לי צדך אפוא לכפר על חטאי בצדקה". אמר לו רבי לוי יצחק: "זכותך גדולה מאד שהנך מקפיד להתפלל בצבור, אולם דברי חז"ל שהתפלות נתקנו במקום הקרבנות, אין פונתם אלא על קרבן התמיד, אבל קרבנות החובה שאדם נצטוו להקריב על חטאי, אותם אי אפשר להחליף בתפלה, אלא רק במעשי צדקה, וכן נאמר בגיטין "וחטאך בצדקה פרק". ולא עוד, אלא שיש להקדים את הצדקה לתפלה, כפי שאמרו חז"ל על רבי אלעזר שהיה נותן פרוטה לעני ואחר כך מתפלל, ולמדו זאת מהפסוק אני בצדק אחזה בניד, תחלה בצדק - במעשה צדקה, ואחר כך אחזה בניד בתפלה".

וכלי מנחה בלילה בשמן וחרבה (ו,י)

מעשה באדם שעבר ליד בית פנסת וקראוהו להשלים מנין לתפלת מנחה. נענה האיש ואמר: "אלו היתה לה מנחה בלילה בשמן, גם אז היית מזמין אותי להצטרף לסעודה?" וכפי שהיה רבי ישר'אל סלנטר אומר: "פעמים רבות שמעתי שקוראים ליהודים להפגס לבית הפנסת ואומרים להם 'קדשה', אולם מעולם לא שמעתי שקוראים לעוברים ושבים 'סעודה'..."

והבשר אשר יניע בכליטמא לא יאכל (ו,ט)

ספרו לו לבעל התניא, על אחד מבאי ביתו שהחל להתחבר עם חוקרים ואפיקורסים, והוא עוסק עמם בספרי חקירה. קרא לו בעל התניא והוכיחו על הספקה הגדולה שיש בהתחברות לרשעים, אשר עלולים להשפיע עליו בדבוריהם. טען האיש: "עלי אין הדברים משפיעים כלל, והא ראיה ששנים רבות מתחבר אני עם אנשי הרב ועדין לא נעשיתי חסיד..." בטל הרב את דבריו ואמר: "אין הדברים דומים, שהרי בשר שנוגע בטמא נטמא אף הוא, אולם בשר קדשים קלים שנוגע בקדשי קדשים אינו מתקדש אלא עד שיבלע בבשרה, מכאן אתה למד שטמא באה במקום כלשהו וקדשה באה רק בגליעה. אצלך הדברים הפוכים, אל הקדשה לא באה אלא בגליעה, והטמא כבר בלועה בה".

ויאמר משה אליהעדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות (ח,ה)

לאחר שהתפרסם הרבי ר' אלימלך מליז'נסק ורבים החלו לנהר אליו, רצה אחיו רבי זושא לשמשו, אך רבי אלימלך לא הניחו. תמה רבי זושא: "והרי אפלו אצל משה רבנו מצאנו שהיה משמש את אחיו אהרן הכהן, ולא רק אותו בלבד אלא גם את בניו, שנאמר ויקרב משה את-אהרן ואת-בניו וירחץ אתם במים, וזאת הגם שמושה היה מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול". אמר לו רבי אלימלך: "דוקא משום כך נאמר שם ויאמר משה אליהעדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות", הודיע בזה משה שכל מה שעשה הצטווה על כך מפי הקב"ה, כי בלא צווי מפרש זה אסור לנהג כן".

פנינים

צו את-אהרן ואת-בניו לאמר (ו, ב) - ראשי התבות בגימטריה ענות, לרמוז לדברי חז"ל כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה, שבבית המקדש אדם מקריב עולה שכר עולה בידו, ומי שדעתו שפלה מעלה עליו הפתוב כאלו הקריב את כל הקרבנות. (בית מאיר)

צו את-אהרן ואת-בניו לאמר, בגימטריה אין צו אלא לשון זיוה זיוה מיד וקדרת. (מנוחת כבוד)

צו את-אהרן (ו, ב) - מפרש רש"י, אין צו אלא לשון זיוה זיוה מיד ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הפתוב לזרו במקום שישבו הסרוזיפים. אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום והיה משנה מדבורו למען השלום, תבת צו בגימטריה 96, ושני מספרים אלו הם 9 - כמנין אמת במספר קטן, ו6 - כמנין שקר במספר קטן. לרמוז, שמתר לפעמים לשונות ולשקר מפני השלום, וביותר צריך לזרו במקום שישבו הסרוזיפים, כי רב המריבות הם בגלל חסרוניפים. (אמרות נועם)

ראשי התבות צו את-אהרן בגימטריה כפים, לרמוז על שישבו הסרוזיפים. (לחם מן-השמים)

ושמו אצל המזבח (ו, ג) - אל תקרי ושמו אלא ושמו, שמו של ה' שורה על העינו, כי אצל המזבח בגימטריה זו היא ההפגעה. (מעט צרי)

ופשט את-בגדיי ולבש בגדים אחרים (ו, ד) - רמז יש כאן לאדם, תחלה פשט את בגדיה ותקן את פגמיה וחסאייה, ואחר כך ולבש בגדים אחרים, תוכיח את רעהו ותנסו, שכן דרשו חז"ל אל תקרי בגדיה אלא בגדיה. וכן דרשו את הפסוק יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב שנאמר בתהלים, ערב מלשון ערבות שקל ושראל ערבים זה לזה, לפני הכל יצא אדם לפעלו לתקן את עצמו, ואז ילך לעבודתו עדי ערב, בערב לזולת. (תורת שמעון)

והכהן המשיח תחתי מבניו יעשה אתה הקיעולם (ו, טו) - חז"ל אמרו, שמי שהוא תלמיד חכם, ובנו יורבנו, לא תמוש מהם התורה לעולם, וזה מרמז פאן, הכהן המשיח - האב, תחתי - בנו, מבני - בן-בנו, אזי יעשה אותה חקיעולם, לדורות. (באר יצחק)

לקבלת הגיליון דוא"ל: 5806777@gmail.com

הפצ"ת והמתנה הנפלאה ביותר! בכל זמניות הספרים בכל הארץ "שבת טיש" ו"מידות טיש"

זמני השבת פרשת צו - ירושלים הדלה"נ 6.21 צאת השבת 7.34 רבנו תם 8.15

היה היה

והוציא את-הדָּשָׁן אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מְקוֹם טָהוֹר

מסורות אֶחָדוֹת הֵיוּ לְתוֹשָׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם מִקְדַּמַּת דָּגָא, עַל הַמְּקוֹם הַמְדֻקָּק שֶׁל שַׁפְּדֵי הַדָּשָׁן בְּזִמְן שְׁבִיט הַמְּקַדָּשׁ הָיָה קָיָם.

מִדְּבַרֵי הַגְּמָרָא בְּיוֹמָא עוֹלָה, כִּי הַמְּקוֹם הָיָה בְּצַפּוֹנָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, אוֹלַם רַבִּי מֹשֶׁה חֲגִיז מִבְּיַא בְּשֵׁם הָאֲרִיז"ל (שְׁנוֹלָד בִּירוּשָׁלַיִם הֶעֱתִיקָה אָדָּךְ לֹא נִכְנַס אֵלֶיָּה מִרַב קְדֻשָׁתָהּ מֵאִזְּ יָצָא מִמֶּנָּה בְּיַלְדוּתוֹ), כִּי עִמָּךְ יְהוֹשֻׁפֵט שֶׁבְּשׂוֹפְלֵי הַר הַזֵּיתִים הוּא מְקוֹם שַׁפְּדֵי הַדָּשָׁן, וְכֹאשֶׁר חִפְרוּ שָׁם מְעֵרוֹת קְבוּרָה מִצֵּאוֹ שֶׁבְּרֵי כָּלִי חָרַס עִם אִפְרָי, וְכַנְרָאָה שֶׁהָיוּ שְׁנֵי מְקוֹמוֹת בִּירוּשָׁלַיִם, לְדָשָׁן הַמְּזַבֵּחַ וְדָשָׁן הַפְּרִים הַנֶּשְׁרָפִים.

הַנוֹסֵעַ הַמְּפָרֵס רַבִּי אֶשְׁתּוּרֵי הַפְּרָחִי שֶׁהִגִּיעַ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי כִּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה, מְסַפֵּר כִּי בְּצַפּוֹנָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם עוֹמֵד תֵּל כֶּטָן וְהוּא מְקוֹם שַׁפְּדֵי הַדָּשָׁן, וְאָמְנָם עַד לִפְנֵי כִּשְׁבַעִים שָׁנָה עֹמֵד תֵּל בְּדֶרֶךְ הַמּוֹלִיכָה מִמְּעַרְתֵּי שְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק לְכוּן שְׁכוּנַת מֵאָה שְׁעָרִים סְמוּךְ לְמַעֲבַר מִגְּדֻלְבוּי', מֵרָאֵהוּ הָיָה דוֹמָה לְאִפְרָי וְכַמְשׁוֹשׁ הַיָּד הַיְתָה בּוֹ שְׁמֻנְיָתָה. הָעֲרַבִים קְרָאוּ לְמְקוֹם תֵּל הַסַּבּוֹן וְהַבְּרִית, אוֹלַם הַמְּסַרְתָּ בְּנֵתָה אוֹתוֹ בְּשֵׁם "הַר שַׁפְּדֵי הַדָּשָׁן". לִפְנֵי כִּמְאָה וְחַמְשִׁים שָׁנָה, נִשְׁלַחוּ כִּמְאָה דְּגִימוֹת מֵאִפְרָי זֶה לְכִימָאֵי הַמְּפָרֵס הַפְּרוֹפֶסוֹר יוֹסֶטוֹס פּוֹן לִיבּוּי בְּמִינְכוֹ, וְהוּא קָבַע כִּי בְּאִפְרָי נִמְצְאוּ חֲלָקִים מִיּוֹסֵד הַחַי וְאִין בּוֹ שְׁמֵץ מִהַצְּוֹמַח וְאִף נִמְצְאוּ בְּהֵם חֲלָקִי עֲצָמוֹת.

לִפְנֵי כִּמְאָה וְשָׁלְשִׁים שָׁנָה, בְּשָׁנַת "תְּרוּרָם יִמְיָנְךָ" - תְּרַמ"ו, הִתְאַרְגְּנוּ יְהוּדֵי יְרוּשָׁלַיִם לְהַקְמַת הַשְּׁכוּנָה הַחֲדָשָׁה "בֵּית יִשְׂרָאֵל" בְּסְמוּךְ לְשְׁכוּנַת הַהֲוִתִיקָה וְהַמְּפָרֵסֶמֶת "מֵאָה שְׁעָרִים". רַבִּישֵׁת הַשְּׁטַח נִעְשָׂתָה בְּיַד רַבִּי אֲרִיָּה לִיב רִשְׁלֵר, שֶׁכִּנֶּה 'רַבִּי לִיב דִּין' וְהִתְמַנֶּה מֵאֲחֵר יוֹתֵר לְרַב הַשְּׁכוּנָה. הוּא הִשִּׁיג אֶת הַקְּרָקַע בְּמַחִיר מוֹזֵל, מִפְּנֵי שֶׁבְּאֶזֶר עֲמָדָה 'בִּירְפָה' גְּדוֹלָה, מַעֲיִן אֲנָם מִים מִרְפָּשִׁים וְעִכּוּרִים, שְׁנוֹתָרוּ בְּמְקוֹם מֵאִזְּ יָצְרוּ סַבּוֹן בְּאֶזֶר. מַחֲסֵר נִקְוֵו הוֹלֵם, עֲמָדוֹ הַמַּיִם זָמַן רַב עַד שֶׁהִתְדַּהְמוּ וְהַמְּקוֹם שָׁרָץ זְבוּבֵי מוֹת שֶׁהִפְצִיעוּ בְּכָל הַסְּבִיבָה מַחְלוֹת אֵימוֹת, כְּמוֹ הַקְּדַחַת הַמַּצְרִית וְהַמְּלַרְיָה הַצְּהָבָה, מַחְלוֹת שְׁעוֹלָם הַרְפוּאָה דָּאֵל לֹא יָדַע בִּיצֵד לְהַתְמוּדָד אֲתָן.

הַתְּכַסּוֹ פְּרוֹנְסֵי הַשְּׁכוּנָה כְּדִי לְטַפֵּס עֲצֵה בִּיצֵד לִיבֵשׁ אֶת הַבְּצֵה, אֵל הַמְּקוֹם אִף הוֹבֵאוּ מְקַחִים שׁוֹנִים מַחוּץ לְאָרֶץ, אִךְ בְּלִם לֹא מִצְאוּ פֶתְרוֹן. סִבְנַת הַהֲתַקְרָבוֹת אֵל הַבְּצֵה הָיְתָה גְּדוֹלָה וְאִף אֶחָד לֹא רָצָה לְטַל אֶת הַסַּבּוֹן מִחֶשֶׁשׁ הַדְּבָקוֹת בְּקַדְחָתָה. לְאַחַר דִּין וְדִבְרִים, יָרְדוּ הַפְּרָנְסִים אֵל בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זִוְנִנְפֵּלְד בְּעִיר הֶעֱתִיקָה, אֲשֶׁר עַל שְׁמוֹ נִרְשְׁמוּ הַקְּרָקְעוֹת בְּרֵאשׁ וְעַד הַשְּׁכוּנָה הָיְתָה יְדוּעָה בְּהַקְמָתוֹ וּבְפִקְחוּתוֹ הַגְּדוֹלָה, וַיַּחַד עִמּוֹ הִגּוּ תְּכַנִּית מְדַהִימָה לִיבוֹשׁ הַבְּצֵה, עַל מְנַת לְהַבְרִיא אֶת הַמְּקוֹם וּלְהַרְחִיב אֶת גְּבוּלוֹת הַמְּגוּרִים שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם. הַתְּכַנִּית צָתָה לִפְנֵי "סְפוּר צַנּוּר, חֶבֶל וְכָלֵב", וְהוּא הַצְּלִיחָה מֵעַל הַמְּשַׁעַר.

הַתְּכַנִּית כְּלָלָה הַנְּחַת צַנּוּר מִים בְּאֶרֶץ כִּמְאָה וְחַמְשִׁים אֲמָה שֶׁהֵנַח בְּצַד הַמְּעַרְבִי שֶׁל הַמְּקוֹם, וְאֵל הַמְּקוֹם הוֹבֵאוּ מְקַרְחָק נֶכֶד אֶלְפִי נַאדוֹת שֶׁל מַיִם עַל גְּבֵי גְּמֻלִים. מִחֶשֶׁשׁ הַתְּקַרְבוֹת אֵל הַבְּרָכָה, חֲבָרוּ אֵל הַצַּנּוּר חֶבֶל אֶרֶץ שֶׁנֶּקְשַׁר לְרַגְלָיו שֶׁל כָּלֵב, וְהוּא מִשָּׂה אֶת הַצַּנּוּר עַד שְׁפַת הַבְּרָכָה. דֶּרֶךְ הַצַּנּוּר הִזְרָמוּ כְּמִיּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל מַיִם נִקְיִים, שֶׁהִתְעַרְבְּבוּ בְּמֵי הַרְפֵּשׁ שֶׁבְּבְרָכָה, וּבְמַקְבִּיל נַחְפְּרָה בְּמִסְרֹת כֶּפֶס תְּעַלָּה צָרָה בְּתֵל הַנְּמוּדָ שֶׁבְּצַד מְזֻרָה, כְּדִי לְפַתַּח נִקּוּו לְמִים.

הַתְּכַנִּית הַצְּלִיחָה לְהַפְּלִיא, הַמַּיִם זָרְמוּ בְּאֲשֵׁד אֲדִיר וְלֹאט־לֹאט הִפְּכָה הַבְּרָכָה אֶת צְבָעָה הַיּוֹרְקָה וְהַמְּעַפְּשָׁה, לְמַיִם זְכִים וּבְהִירִים. הַיְבוּשׁ נִמְשָׁה כְּחֹדֶשׁ וַחֲצֵי בְּחֹדֶשׁ סִיּוֹן תְּרַמ"ה, וְלְאַחַר תְּקוּפָה זוֹ הִתְיַבְּשָׁה הַבְּקַעָה לְחֻלוּטִין וְכָל הַיְתוּשִׁים וְהַזְּבוּבִים נִעְלְמוּ מִן הַמְּקוֹם. הַחֶשֶׁשׁ הָיָה עֲדוֹן גְּדוֹל, וְאֵל הַמְּקוֹם הוֹבֵאוּ יוֹנִים וְצִפְרִים שֶׁהוֹעֵפּוּ מֵעַל שְׁטַח הַבְּצֵה, וְכִשְׁרָאוּ שֶׁבְּעֵלֵי הַחַיִּים נוֹחַתִים בְּמְקוֹם לָלֵא פָּנַע, הִגִּיעוּ בְּלִם לְמַסְקָנָה כִּי אֲמָנָם הַמְּקוֹם נִרְפָּא לְחֻלוּטִין וְהַסְּכָנָה חָלְפָה. עַל מְקוֹם הַבְּרָכָה שֶׁהִתְיַבְּשָׁה, הוֹקְמָה בְּרָכָה מְטִיחַת הַיֵּטֵב שֶׁשְׁמָשָׁה לִיצוּר יוֹן בִּינְבָב שֶׁהוֹקֵם בְּמְקוֹם.

לְאַחַר יְבוּשׁ הַבְּצֵה, הַחֶלָּה בְּנֵית הַשְּׁכוּנָה הַחֲדָשָׁה וְרַחֲבַת הַיָּדִים, אוֹלַם כָּאֵן הַתְּגַלְתָּה לְחוּפְרִים הַפְּתוּעָה מַעֲנִינָת שֶׁהִרְעִישָׁה אֶת הָעוֹלָם הַיְהוּדִי. עִם הַעֲמַקַּת הַחֲפִירוֹת לְהַנְחַת הַסִּדּוּדוֹת לְבָתִּים וְכִרְיַת בּוֹרוֹת הַמַּיִם, הַתְּגַלְתָּה הָאֲדוּמָה כְּשִׁמְנוּנִית בִּיּוֹתֵר, אֲדוּמָה צְבָעָה וְנִפְרָכָת בְּאִפְרָי. רַבִּים חָשְׁבוּ לְרַגַע כִּי תַחַת רַגְלֵיהֶם מְרַבֵּץ שֶׁל שִׂדָּה נִפְטָ וּבְדַמְיוֹנָם רָאוּ אֶת עֲצָמַם עֲשִׂירִים מִפְּלִגִּים, אֲלֵא שִׁיּוּדֵי דָבָר קָבְעוּ כִּי הַמְּקוֹם הוּא מְקוֹם שַׁפְּדֵי הַדָּשָׁן בְּזִמְן שְׁבִיט הַמְּקַדָּשׁ הָיָה קָיָם, וְלִכְאוֹ הָיָה נֶאֱסַף אִפְרָי הַקְּרָבָנוֹת מֵעַל גְּבֵי הַמְּזַבֵּחַ.

מִהָר מָאֵד קָרְמָה הַשְּׁכוּנָה עוֹר וְגִידִים. תַּחְלָה הָיָה בְּנֵתָה "מֵאָה שְׁעָרִים הַחֲדָשָׁה" וְלְאַחַר זָמַן קִבְּלָה אֶת הַשֵּׁם "שְׁכוּנַת בֵּית יִשְׂרָאֵל" עַל שֵׁם הַפְּסוּק בִּיחְזוּקָאֵל: "וְהַרְבִּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כְּלִבְיַת יִשְׂרָאֵל בְּלָה וְנִשְׁבּוּ הָעָרִים וְהַתְּרָבוֹת תִּבְנִינָה". הַשְּׁכוּנָה הִפְּכָה לְאַחַת מִשְׁכוּנוֹתֶיהָ הַיְתוּתִיקוֹת וְהַחֲשׁוּבוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁמַּחוּץ לְחוּמוֹת, וּבָהּ בְּתִי כְּנַסְתָּ וּמוֹסְדוֹת תּוֹרָה וְחֶסֶד רַבִּים עַד יְמֵינוּ אֲנִי. ♦

מאורות

רב מאיר שׁיף מִפּוֹלְדָא
ליום ההולולא כ' באדר ת"א

מְגוֹדְלֵי גְּאוּנֵי הַדּוֹרוֹת, שְׁנוֹדַע בְּחִרְפוּתוֹ הַרְבֵּה וּבְחִבּוּרָיו הַנְּפִלְאִים. נוֹלַד בְּפְרִינְקוּרְט לְמִשְׁפָּחָה מִזְּהוּבֵי שְׁנִקְרָאָה 'שׁיף' עַל-שֵׁם בֵּית מְגוּרָם בְּרַחֲבֵי הַיְהוּדִים בְּפְרִינְקוּרְט שֶׁעַל חֵזַת הַבַּיִת הָיָה מְגוֹן עִם סַמַּל אֲנִיָּה, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁאֲבוֹת הַמִּשְׁפָּחָה הָיוּ כְּהֵנִים שֶׁנִּשְׁמַעַת בְּגְרַמְנִית 'קֶאן' - אֲנִיָּה בְּגְרַמְנִית עֵתִיקָה. בְּהִיוֹתוֹ כֶּבֶן י"ז בְּלִבְדָּה, קָבַר הַתְּמָנָה לְרַבּוֹת קַהֲלַת פּוֹלְדָא, וְשָׁם עֹמֵד בְּרֵאשׁוֹת שְׁיִבָּה גְּדוֹלָה שְׂרָבִים הָרָוּ אֵלֶיָּה. בְּשָׁנַת ת"א הַתְּקַבֵּל לְרַבּוֹת פְּרָג, וּבְדַרְכּוֹ אֵלֶיָּה עָבַר בְּפְרִינְקוּרְט עִיר מוֹלְדָּתוֹ, וְשָׁם נִפְטַר בְּדַמִּי יְמִיו, בְּהִיוֹתוֹ כֶּבֶן ל"ז בְּלִבְדָּה. אֶת תְּמַצִּית שְׁעוּרָיו פָּנְנֵי הַתְּלִמְדוּי, בְּהֵם חֲדוּשִׁים וּבְאוּרִים נְפִלְאִים עַל שְׁמֵרֵם וּמְנַרְשִׁיו, הֶעֱלָה עַל-הַתְּהַבָּה, וְכֵן חֲבַר חֲבוּרִים נוֹסְפִים עַל-הַתּוֹרָה וְעַל אֲרַבְעָה טוּרִים, וְכֵן סִפְרֵי קַבְּלָה, אוֹלַם רַב חֲבּוּרֵי נֶאֱבָדוּ לְאַחַר פְּטִירָתוֹ, וְלֹא נִדְפְּסוּ אֲלֵא חֲדוּשָׁיו עַל חֶמֶשׁ מְסַכְחוֹת שְׁלֵמוֹת. הַפְּרוּשׁ הַתְּחַבֵּב מָאֵד עַל הַלּוֹמְדִים, וְאִף הַפֶּה לְחַלְקֵי בְּתֵי נִפְרָד מְהוֹצְאוֹת הַש"ס. רֵאשׁ יִשְׁבִּית 'פְּרַת יוֹסֵף', רַבִּי יְהוּדָה צִדְקָה, אָמַר פֶּעַם: "חֹסְפוֹת עַל מְסַכְתָּ כְּתוּבוֹת, קָבָא מִצִּיעָא וּבִיצָה, אֲפִשֶׁר בְּרוּךְ הַשֵּׁם לְהַבִּין, כִּי לִנּוּ מְהֵרָם שׁיף עֲלֵיהֶם. אֲבָל בְּשָׂרָה הַמְּסַכְחוֹת מָה נַעֲשֶׂה!?" פְּרוּשׁוֹ עַל הַש"ס נִכְתַּב בְּקַצּוֹר גְּדוֹל וְאִף לָקַח בְּשׁוֹשִׁים, וְהִתְחַבֵּר עֲלָיו פְּרוּשׁ עַל-יָדֵי רַבִּי מְרֻדְבֵי מְרֻדְבֵי מִפְּרִיצֶק. הַיְשָׁמַח מִשְׁוֹה אָמַר: "שְׁלֹשָׁה כְּתָבוֹ סְפָרִים כְּדִי שְׁלֹא יִבְיָנוּ, וּבְהֵם הַמְּהֵרָם שׁיף, אִךְ אֲנִי רוֹצֵה לְהַבִּינוּ וְעוֹלָה בְּיָדֵי". בְּנוֹ נִפְטַר בְּלִי בְּנִים, וְנוֹתָרוּ צִאֲצָאִים מִבְּתוֹ.

יוסיף דעת

בַּהֲפִרְתָּ פְּרִשְׁתָּ צוֹ מוֹזַכְרַת הַתְּפִת אֲשֶׁר בְּרָהֶם, שֶׁהִיְתָה בְּמַחַ לַעֲבוֹדַת הַמוֹלַךְ לְשִׁרְיַת בְּנִים וּבְנוֹת בַּאֲשׁ. אֵלֵל הַמוֹלַךְ שְׁעַמַּד שֵׁם בִּימִים הוֹם, הִיָּה עֲשׂוֹי כּוֹחֵשׁת וְכַשֵּׁהוּ מִסְקִים בּוֹ אֵשׁ הִיּוּ הַפְּשׁוּטוֹת מִתְּלַחַתוֹת וְעִלְיָהוּ הִיּוּ מְנִיחִים אֶת הַיֵּלֵד הַקְּרוּן, וְכִדִּי לְהַבְלִיעַ אֶת צַעֲקוֹתָיו כִּדִּי שְׁלֵא יִשְׁמַע הוֹרִיו אֶת קוֹלוֹ וּיְרַחֲמוּ עָלָיו, הִיּוּ מְכִים בְּחוּזָקָה בְּתוֹפִים, וּמַכְּאֵן שֵׁם הַמְּקוֹם 'תּוֹפַת', שֶׁהָפַךְ לְמַלְאֵה הַמַּבְרִיעָה אֶסוֹן וְזוֹעוֹעַ כְּבֹד, וְהַיְבוּשׁ עַל שֵׁם נְהִימַת הַיֵּלֵדִים שְׁהוֹקְרוּ, וּמִשְׁתַּיְהוּ נוֹצֵרוֹ תּוֹפַת וְגִיהִינוּם כְּמִקּוֹם עֲנִישַׁת הַחוּטָאִים, כְּמוֹ שְׁנַמְרָ בִישְׁעִיהוּ "כִּי-עֲרוּךְ מֵאֲמַלְמוֹל תְּפַתָּה". בְּמַדְרַשׁ נַחֲמוּמָה מְתוּאֵרַת עֲבוֹדַת הַמוֹלַךְ בְּצוּרָה מוֹרַחֲבַת יוֹתֵר, וְלִפְנֵי "הִיָּה עֲשׂוֹי חוּץ לְיִירוּשָׁלַיִם וְצֹלַם הִיָּה וּפְנִיָּו שֶׁל עֵל, וְיִדִּי פְּשׁוּטוֹת כַּאֲדָם שְׁפוּתָה יְדִיו לְקַבֵּל דְּבַר מַחְבָּרוֹ. וְהִיּוּ מְסִיקִין אוֹתוֹ עַד שֶׁהִיָּדִים נַעֲשִׂין כַּאֲשׁ, וְשִׁבְעָה קְנַקְלִין (חֲדָרִים) הִיּוּ לוֹ וְהוּא לְפָנִים מַהֵם, וְלִפְנֵי קֶרְבֵּנוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד הִיָּה כְּנַס, מִי שֶׁמַּקְרִיב עוֹף כְּנַס לְקַנְקַל הָרֵאשׁוֹן, עוֹז כְּנַס לְקַנְקַל הַשֵּׁנִי, שֶׁהַשְּׁלִישִׁי, עַגַל לְרִבְעִי, פַּר לְחַמִּשִׁי, שׁוֹר לְשִׁישִׁי". גִּיא בְּיָהוּנוֹם מוֹזַכְרַת כְּבֵר בְּסַפֵּר הוֹשִׁיעַ אַחֲדוּ מְבֻלוֹת נַחֲלוֹת הַשְּׁבִטִים, וְכֵן בִּימֵי נַחְמִיָּה. הַנְּבִיא יִמְהוּדָה מִתְּנַבֵּא עַל גִּיא בְּיָהוּדִים, שְׁעוֹמֵד בַּתַּחַת שְׁעַר הַחֲרִסִּית, וְרַשִׁי מְבַאֵר שֶׁהוּא שְׁעַר הַאֲשׁוּפוֹת שֶׁשֵׁם זוּרְקִים חֲרָסִים הַנְּשַׁבְּרִים, וְהַמְּקוֹם יִהְיֶה חֲלִילָה לְגִיא הַהִרְיָגָה עַל עוֹנוּתֵיהֶם שֶׁל הַחוּטָאִים. חו"ל כְּסוֹכָה כְּתוּב שֶׁשֵׁנִי עֲצֵי תַמַּר נְנוּעִים שֵׁם שֶׁהַ"צִּינָה הַרְבּוּז־ל" מִן לּוֹכֵבִים, וְעוֹלָה עֲשׂוֹן מְבִינֵיהֶם, וְהוּא פְּתַחַח שֶׁל גִּיהִינוּם. מִיקוּמוֹ שֶׁל גִּיא בְּיָהוּנוֹם הוּא כִּפִּי הַמְּקוּבֵל בְּעַמֵּק מְדוּרֹם לְעִיר הֶעֱתִיקָה וְעִיר דוּד, מִקִּיף אֶת הַר צִיּוֹן וּמִתְחַבֵּר בְּצַד מוֹרַח לְנַחַל מְדוּרֵי נַחֲשֵׁב בְּעֵבֶר לְגְבוּלוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם. מְסַפְרִים, כִּי בְּשָׁנַת תְּרַפ"א בִּיקַר ה"אֲמַרִי אֲמַת" לְרֵאשׁוֹנָה בֶּאֱרֵץ יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּעַצֵּב לְרֵאוֹת אֶת פּוֹרְקֵי הָעוֹלָם הַרְבִּים בִּירוּשָׁלַיִם, אוֹלַם נִיחַמוּהוּ כִּכֵּךְ שֶׁהָרָאוּ לוֹ אֵת גִּיא בְּיָהוּנוֹם שֶׁם הִיּוּ מְעַבְרִים אֶת הַבְּנִים לְמוֹלַךְ, וְעַתָּה אֵין בִּירוּךְ הַשֵּׁם זִכַּר לְעַבּוּדָה זֶרָה וְזֶה וְזֶה...

מבירת חמץ בהלכתה

העיר סור'ד' נמנית בין ערי גליל לבוב הגדולה. רבנו ה"ט"ז שמש פרב בחצי מערי הגליל, וכרפה של סור'ד' והמצצית השניה של גליל לבוב, התמנה הדרשן רבי ישראל מרישא. סמוך לחג הפסח, היה נפתח בעיר סור'ד' יריד מסחרי גדול, בו היו סוחריו העיר מוכרים את משקה השכר (בירה) שהיו מייצרים. כדי שהשכר יהיה מוכן ומזמן מיד לאחר הפסח, נהגו הסוחרים להכין את המשקה במשך חדשי החורף ולהניחו לתסיסה בתוך חביות גדולות, ולפני חג הפסח היו מוכרים את חביות השכר לנכרים. פי הרי חמץ גמור הוא השכר. עם עלות רבי ישראל על פסא הרבנות, נודע לו על מנהג הסוחרים בעיר והוא הזדעק פנגד ההערמה הגדולה שמבצעים בעסקה זו. דעתו לא היתה נוחה מהשאת חמץ בכמיות כה גדולות לכתחלה, ולשיטתו אין המכירה אלא מעשה תענועים והערמה, באדם שמכין חמץ לעצמו ומוכרו לגוי באמתלה. החלטתו של הרב היתה תקיפה ועם התקרב חג הפסח, עלה הרב אל בימת בית המדרש הגדול שבגורן והודיע נחרצות, כי הוא אוסר בכל תקף על כל סוחריו העיר, שלא יבינו שכר לפני הפסח וימתינו בהכנתם עד לאחר ימי החג. כדי לחזק את החלטתו, הטיל הרב חרם המור על גזרותיו ובלם ציתו לפסקו ללא עוררין. סוחר אחד היה בעיר, שגזרת הרב לא התקבלה על דעתו. רגיל היה להקל בענין, ולעצמו אמר: "הרי גאונני ישראל הב"ח, רבי לוי מקרקא וה"ט"ז, מעולם לא הטילו חרם על הענין והעלימו עין ממנהג זה, ומה לי לשמע אל הרב החדש ואל דבריו?" בחשאי, הכין הסוחר מספר חביות של שכר, אותן החביא במרתף ביתו וקנה למכרו ביריד במחיר מפלפל.

עקר פרנסתו של הסוחר, היתה מהלואות ברבית שהיה מלווה לאברי הסביבה. ביום הראשון של חל המועד פסח, עלה הסוחר על סוסו ופניו מועדות אל הכפרים הסמוכים כדי לגבות את חובותיו. באמתחתו היו מצות ומאכלים שונים, ובכיסו פנקס החובות והתשלומים השונים. לפתע הבחין בשלשה אפרים חמושים שדולקים בעקבותיו ובעיניהם תאורת רצח ונקם. היו אלו אפרים שהיו חייבים לו הון רב, וכדי להתפטר מהחוב החליטו לרצח את הסוחר היהודי ולהעלים את גופתו. פחד גדול נפל על הסוחר, והוא מהר להזהיר את סוסו כדי לברוח מידם הארבה של הרוצחים. סוסו הנאמן, שקמו הרגיש בפסגה, החל לדהר במהירות הנזק פאלו נשא עם הרוח. לאחר זמן מה, הביט הסוחר לאחוריו וכשראה שהרוצחים נעלמו, נשם לרוחה והטה את סוסו אל היער הסמוך כדי לנוח קמעה ולהתאושש מהפסגה אליה נקלע. כשבקש לסעד את לבו, גלה כי שכח לטל עמו מים לנטילת ידים. הרעב והחלשה אימו להפילו ארצה, ולרגע אמר לעצמו כי במקום סגנה מתר לאכל מצה ללא נטילת ידים, אך כיון שהיה ירא שמים והקפיד על קלה בכחמורה, נרתע לאחוריו והחזיר את המצות אל אמתחתו. הוא הביט סביבו ונזפר, כי לא הרחק משם בשפולי ההר, מצויה באר מים חיים. תחלה הפס לרגע והחיש מהרוצחים שנמצאים אולי עדין בקרבת מקום הטיל עליו מורא, אולם החלטתו היתה איתנה: "איני אוכל ללא נטילת ידים, ויהי מה". בכחותיו האחרונים עלה הסוחר על סוסו, הדהירו אל באר המים שבמעמק, אולם עם הגיעו סמוך למים, התנפלו עליו הגזלנים ששהו אף הם במקום והגרוהו.

באותו לילה, ישב רבי ישראל יחד עם תלמידו רבי נתן מלמד מבטשויטש ועסקו בתורה עד אישון לילה. בשעת חצות, נשמעו להפתעתם דפיקות בדלת ובפתח עמד הסוחר היהודי שנהרג בשעות ספורות קודם לכן, ועדין לא נודע הדבר לבני העיר. לתדהמת הרב, ספר לו הסוחר כי זה עתה עלתה נשמתו למרום וכאשר עמד בפני בית דין של מעלה, יצא הפרוז לפתח לו שערי גן עדן, שהרי מסר נפשו על מצוה שהיא מדברי סופרים. אולם כאשר בקש להכנס, עצרו אחד המלאכים בטענה שיש עליו חרם של רבי ישראל רבה של סור'ד', ועד שלא יבטל ממנו את החרם לא יכניסוהו לגן עדן. נכרים דברי אמת והרב ראה כי באמת ירד האיש מהעולם העליון ושאלו: "מדוע כה חשוב אני בעולם העליון? והרי אין אני עשיר מפרנס ובעל צדקה, או רב גדול במדינה?" והסוחר השיב לו: "לא כל אדם זוכה לשני שלחנות, אולם יודע אני שאדם גדול אתה, כי בשמים אמרו לי 'הבא התר על החרם של הרבי רבי ישראל' וכפלו עליך את התאר 'רבי'".

מוכן מאליהו שהרב מהר להתיר לו את החרם, ולאחר מכן התענין אצלו על שמות הרוצחים. גלה הסוחר לרב את שמות שלשת האפרים, נתן לו סמנים מבהקים ואף ספר כי פנקסו שנגנב ממנו מונח בתוך ערמת הגדיש של אחד האפרים. הבקר אור והעיר היתה כמקרה. כמה אנשי חיל רכבו במהירות אל באר המים ועל נקלה גלו במקום את גופתו של הסוחר היהודי, שהובא לקבורה לתונת בני ביתו ומכריו. הענין העבר לידיעת שר העיר ותליו, והללו מהרו לאסר את האפרים הרוצחים, שזוהו על פי הסמנים שמסר הסוחר המנוח, ואף פנקסו נמצא תחוב בערמת התבואה של אחד האפרים. מספר מלקות הספיקו עד שהאפרים הודו ברצח הנפשע והוצאו להורג קבל עם ועדה, פן יאבדו כלי-אויבך ה'.

מאז, נהג רבי נתן, תלמידו של רבי ישראל מסור'ד', להקהיל קהלות ברבים ולהאריך באניהם על החשיבות הגדולה של נטילת ידים וחמץ הענין של המבזה אותה, ובסוף כל דרשה היה מספר את הספור הנפלא הזה, ביצד זכה הסוחר להפנס לגן עדן בזכות מצות נטילת ידים. ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

ואמרו ואש המזבח תוקד בו יודיע הכתוב כי באוד בקר העשן אף ה' ואש מפיו תאכל על אשר ענונו בני עולה ויסורנו ביסורי נקמה, ובפרט בני המערב הפנימי, אין לה פוס מר שלא הטעימו תמיד, והוא אמרו ואש המזבח שרמזו בו בחינת היסורין מהאמות ולא רחם לבם לאשר הפך ה' זה ימים והשפיל גאון יעקב, ולא נהג גם בחינת דראון, לומר די ראות עליוני עליונים למטה מטה, אש מזבח זה תוקד בו ונעלם הנעלמים כי היא המקנא ולבוש קנאה:

ואם באת לראות הוא יותר מגלות מצרים, כי גלות מצרים היו משעבדים אותם ומאכלים אותם ומלבישים אותם, וצא ולמד ממה שאמרו ז"ל בפסוק זכרנו את גו' את-הקשואים וגו' חנם היו אוכלים הכל, והן גלות לשמעאלים אשרי מי שלא ראם משעבדים ומקוררים חיי ישראל, ולא די שלא יתנו שכר אלא עוד שואלים ממנו מדר וקבא, ועוד אדם נגזל כמה שיש לו והם תובעים ממנו מה שאין לו, וכוס זה ישקוהו עד שימות, ובנגד זה אמר ותרם אל מרים ראשי, את-הדשן אשר תאכל האש אש העמים, כי מצונו שצרת האמות תקרא אש, וצא ולמד מאש בין הכרובים, את העלה שהיא האמה הנקראת עולה:

והקטיר עליה - ותדע כי כל העובר עברות ריחו נודף לרעה, וכמעשה שהובא בדבריהם, שהיה עובר אליהו וראה אדם רשע ומנע עצמו מהריר ריחו הרע, יותר ממה שהרגיש בעברו על סחון נבלה, ובהפך יהיה לאיש צדיק שלם שעלה ממנו בשם פריח חנו, לזה זכר זכרון ערבכם בלשון הקטרה, והמכון כי ישפט בפרטות את אשר הרעו לאשי בשם:

דברי הימים

בי"ח באדר' תקנ"ד, נפטר רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא, המפורסם בספרו "סוד ושרש העבודה" והיה נערץ על כל צדיקי דורו קדוש עליון. בשעה שגר הצדק פוטוצקי הועלה על המוקד, התחבא במקום סתר, כדי שיוכל לענות אמן אחר ברכת 'על קידוש השם' שבירך הגר טרם מטר את נפשו. בצוואתו ביקש שיקברוהו כשהוא עטוף בטלית כשרה, ולא יפסלו את ציציתיה כמנהג המקובל. בשעת קבורתו התעורר פולמוס בין הקברנים, והדיין רבי דניאל מהורודנא בעל "חמודי דניאל" אמר, שבכנפטים אחרים היה מורה שלא לקיים את צוואתו בניגוד למנהג, אך מפני כבוד הנפטר יש לקיים שב ואל תעשה. מן השמים נתפסו הציציות בשעת הקבורה בדבריה ומתלשו, ויהי לפלא. כ' באדר ש"מ, הוא יום יצירתו של 'הגולם מפראג', כמסופר ב'נפלאות מהר"ל" שנדפס בשנת תרס"ט בידי רבי יהודה יודל רונברג מורשה. יצירת אדם כבר נזכרת בגמרא, וכן כתב החכם צבי' על קנו רבי אליהו בעל-שם מחעלמא, אלא שיצאו עוררין על אמיתות יצירת הגולם בידי המהר"ל מפראג ונשתברו על-כך קולמוסים רבים. ה'אמרי יוסי' מספינקא הדפיס בספרו מכתב ארוך שהמהר"ל שלח בשנת ש"מ'ג לרבי יעקב גינצבורג אב"ד פריבורג, ובו מספר בפרוטרוט על סיבת בריאת הגולם, אך יש הטוענים שהמכתב, שנדפס גם ב'קובץ מכתבים מקוריים', מוזיף כולו מתחילה ועד סוף, כמו גם אינרות רבות שנדפסו באותו ספר. אחד מרבני פראג אמר פעם, כי גדולתו של המהר"ל מפראג אינה על יצירת הגולם, אלא על כך שבעל ה'תוספות יום-טוב' היה תלמידו. אומרים, שהמנהג שהיה בפראג לומר פעמיים "מזמור שיר ליום השבת", החל מאז החזיר המהר"ל את הגולם לעפר.

משבח

מטעם

וישחט (א.נ.)

כתב וישחט מטעם שלשלת שנגזרו מתמשך, ומכאן רמז למנהג שהיה בעבר בקהלות ישראל, שהשוחט היה גם חזן הקהלה, ומכאן רמז לכך בפסוק: 'דוממות אל בגזונם וחרב פיפיות בידים'. וכן מצאו רמז לפתגם השגור בפי העולם שהגנים שונים הם, מפני שעל הפסוק בשמואל א' "ידע נגו וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר", כתב האברבנאל: "לפי שמון הרגיל שני דברים האלו (ידע נגו ונבון דבר) הם קשה למוצאם ביחד..."

הוא העלה על מזוקרה

כתב העלה בטעם פזר, לרמז שהתורה המעלה והמשבחת לה' היא התורה שמופאים ומפיעים אותה בישראל, והיא העולה על מזבח הדפוס ורבים לומדים אותה, ואם לא תעלה לרפוס יש לחש פן יעלו הפתאים על מזוקרה. (מליצי אש)

ה'תת"ם סופר כתב, שהתבנות היא העלה מטעמות בטעמי מנה רביעי ומחברות זה לזה, כדי לרמז שמי שיש לו מעלות לא יתנאה בהן, כפי שנאמר במדרש "כל המגביה עצמו, הקב"ה משפילו, שנאמר זאת תורת העלה, ואם חזר והשפיל עצמו, הקב"ה מגביהו שנאמר היא העלה". ותמה עליו בכפר האשל שהטעמים הם מנה פזר ולא רביעי וכתב שאולי הוא טעות סופר אך הפרשי נכון.

מדגש

בכפר "בית ועד לחכמים" תרפ"ז, הביא חידה על פרשת צו: "בפרשת צו השוחטים קמצינים בנקודה; בין בשכיבה, בין בישיבה ובין בעמידה; ומי שיש לו ראש יבין פתרון החידה". מקוד החידה מפעלי המסרת: "וישחט ג' קמציני בעיניו, ומשתנין בטעמא, קדמא רביעי, תנינא אתנחתא, תלינתא שלשלת. וסמו וישן, וישב עומד". הפתרון הוא, שלש פעמים נכתבה המלה "וישחט" בפרשתנו, ושלשתן מנקודות בקמץ ולא בפתח, וראשי התבות של טעמיהן רא"ש, הראשונה וישחט בטעם רביעי שנגינתו בשוכב וישן וגם מפני ש'רבי' מתרומם בארמית רביעי, השנייה וישחט בטעם אתנחתא שהוא יושב ונת, והשלישית וישחט בשלשלת שסמנו עומד וזקוף. ואחד מתלמידי המחבר ש"ל ורבי שכנא מלפלין כתב, שהתבואה רא"ש באה לרמז שהשחיטה נעשית בראש הקהמה.

ממלכה

בעיר אחת היו חלוקי דעות בין רבני העיר, אך בעלי מחלקת לבו את האש והתעברו עלידיב לא ללהם. אחד מאותם נהנים, הוציא לעז על אחד היריבים שביצד השני, ולא עברו ימים מרבים והתברר כי הוא עצמו לקוי באותה מדה בה נסה לנגח את פר פלגתתו. היה חדיב לשנייה בפי תושבי העיר, והכם אחד אמר: "דבר זה מדברי רש"י בפרשת צו למדתי. כי על הפסוק 'כליזכר' מפרש רש"י: 'אפלו בעל מום, לרבות בעלי מומין למחלקת'. ומכאן למדתי, שקל הפוסל במומו פוסל, ודוקא הלקויים באותו מום, הם בעלי מחלקת ומעלילים זאת על הצד השני..."

מדת הכרת הטוב היתה טבועה בהזון אי"ש, ולמי שגמל עמו חסד הכיר טובה כל ימיו. כשהגיע ארצה, סיע לו יהודי אחד לסדר את חבילותיו, ומאז הכיר לו טובה ואף נסע פעם לתל-אביב כדי להשתתף בשמחת בר-מצוה שערך לבנו. פאשר הגיע פעם מיטיבו לביתו, והרבנית טענה שהדבר מפריע את למוודו של בעלה, אמר לה הזון אי"ש: "הלא זה האיש שעזר לנו עם החבילות כשהגענו ארצה", ומיד התיירה לו להפנס הביתה. מעשה בישושה אחת, ששמרה על קלה בפחמורה, ועקב זקנותה התגוררה אצל בניה שהתרחקו למרבה הצער מן התורה ונחזו את המצות מאחורי גום. האם סדרה לעצמה מטבח משלה, וקד הצליחה לשמר על פשרות מאכליה. בכל המועדים, ובפרט בגיל הסדר, היתה מתארכת אצל קרוביה שומרי התורה, ושם עלה בידה לחזו את הטעם האמתי של החג. פעם הפצו בניה לערוך בעצמם סדר ליל פסח, והסכימו להכין את הפל בתכלית הפשרות. התלבטה האם מה לעשות, וכשבקשה את עצתו של הזון אי"ש, יעץ לה להשאיר אצל בניה מטעם הכרת הטוב, שכן היא גרה אצלם כל השנה.

באחת מנסיעותיו של רבי עקיבא איגר נהרג נשואי אחד מבניו, נותר ללון בלילה בכפר קטן אצל יהודי מקומי. חס רבי עקיבא על זמנו היקר, ומפיון שהמרכבה בה היו חפציו התעכבה בדרך, בקש מבעל האכסניה אם יש בידו ספר פלשהו. "אין לי אלא ספר אחד", התנצל בעל-הבית, והוריד ספר ישן ומאבק ששכב על-גבי הארון הגבוה. אותו ספר היה חדושי הרשב"א על הש"ס, ורבי עקיבא שקע עד מהרה בין דפיו בשקידה נפלאה. באמצע הלמוד הבחין הרב כי חסר בספר דף שלם, ומיד נטל גליון ניר ריק והשלים מזכרונו את כל הדף החסר, ושוב למד מתוכו כל אותו הלילה. כשהאי הבקר, המשיך רבי עקיבא בדרך, ובעל הבית ספר את הדבר לכמה תלמידי חכמים. ביקרו הללו את ההוספה, ונרעשו לראות פי רבי עקיבא איגר לא החסיר אף תבה אחת מלשונו של הרשב"א, והיה הדבר לפלא גדול. לימים, ספר רבי שמעון סופר, נבדו של רבי עקיבא איגר, את הספור לאחד מבניו, וכשהלה השתומם על זכרונו הפביר של זקנו, אמר לו רבי שמעון: "לא ספרתי לך ספור זה כדי שתתפעל מכה הזרון של זקננו, כי אין זה חדוש. אלא רציית להראות לך את גדל חבתו לתורה הקדושה, ואף שדברי הרשב"א היו נהירים לו כמנחים בקפסה, בכל זאת צמצם את מוחו להשלים את החסרון, והיתה אצלו חדשה כאלו היום נתנה תורה". ומספרים, שבשעה שהחזיר רבי עקיבא את הספר למארחו, אמר לו: "השלמתי בעבורך את הדף החסר, מטעם הכרת הטוב על הטובה שעשית עמדי".

ה"אמרי חיים" מו'זניץ היה משתדל להקדיש תשומת לב לכל אחד, ואולם למי שחש בלפיו הכרת הטוב, היה מתרחס באופן מיוחד. "מי שעשה לי פעם טובה, כל ימי חיי אני נותר חייב לו", התבטא פעם, ובהזדמנות אחרת אמר: "ברוך השם שיש לי מדה טובה, אם קבלתי טובה אי-פעם ממישהו, לא אשפחנה מעולם". בהליכותיו שמש דגומה ומופת להכרת הטוב, ועבודות רבות מספרות על מדתו זו. אחד מחסידיו מצא פעם בהנות לספרים עתיקים, את הספר "מאמר מרדכי" כשהוא חתום בחותמתו של הרבי. מהר החסיד לרפש את הספר, והגישו כמנחה לרבי. זמן קצר לאחר מכן, נסע הרבי למירון בלווי קהל חסידיו ובהם אותו חסיד, וכשהגיעו לקריאת התורה עלה הרבי במקום בהן, חתנו האדמו"ר רבי נפתלי חיים מדז'יקוב עלה במקום לוי, וכשהגיעו לשלישי הורה הרבי להעלות את החסיד הלו, בהעירו: "הוא החזיר לי ספר חשוב".

כששעה הרב מברסק בשוויץ לצרכי רפואה, התאכסן בביתו של הנגיד ר' וולף רוזנברטן, ובני המשפחה כבדוהו ביותרת הכבוד. נהוג היה בבית הנגיד, שהאורחים היו מתכבדים לרשם בספר אורחים מיוחד את ברכתם ותודתם לבני הבית, ואף הרב מברסק התכבד בכך. לכקשת הרב, כתב בנו רבי מאיר את דברי חז"ל במסכת תענית "אילן-אילן במה אברכך", והרב חתם את שמו מלמטה. טרם חתם, בקש הרב שביאו לו דף חלק, ועשה פמה נסיונות לחתם את שמו, עד שמצא את החתימה הנאה ביותר, ואמר שפיון שהוא חותם בספר אורחים, צריכה להיות החתימה באופן הנאה והיפה ביותר, מדין הכרת הטוב למארחים.

רבי שמחה זיסל ברויזא, ראש ישיבת חברון, היה חדור בתחושת הכרת הטוב לכל מי שהיטיב עמו. כששעה פעם בימי בין הזמנים בבית הבראה, בא אחד מתלמידיו לכקרה, והרב ספר לו כי בבקר עין כסודר תפלה מסים שמצא בבית הכנסת, והביע את התפעלותו מהסודר המיוחד בו נלקטו מקורות ובאורים על סדר התפלה. כשראה התלמיד כך, טרח רבות עד שעלה בידו לרפש סודר כזה, והעניקו כמנחה לרבו. לימים ספר התלמיד, כי מלות ההודאה לקו זכה מפי רבו, לא נתנות לתאור, והרב אף טרח להתקשר אליו למחרת כדי לספר לו כי תפלתו היתה אחרת לחלוטין, כתוצאה מהעיון באותו סודר. המפליא הוא, שגם חמם שנים מאחר יותר, מצא הרב לנכון להודות שוב לתלמידו על הקסד שעשה עמו, והרעיף עליו ברכות רוב.

אם רוצה אדם להעלות אש על המזבח, להתעלות וכהפיח בעצמו אש להבה בעבודת ה' צריה הוא ראשית להרים את הדשן מעצמו ולדעת שאין הוא אלא עפר ואפר (המגיד ממעורייטש)

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת צו תשפ"ד שנה י | גליון מס' 527

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אמן – שירת תודה

כפרשתנו מפרטת התורה את דיני הקרבת קרבן תודה, שהיה מקריב אדם פאָשר נצל מסכנה, כדי להביע את תודתו לבוראו. בזמן הזה שאין לנו בית מקדש, תקנו אנשי כנסת הגדולה במקום זאת לברך את ברפת "הגומל" (רא"ש ברכות ט ג).

המתבונן ימצא שבפעם כל ברכה שאנו מברכים במהלך היום, היא הודאה לבורא עולם. ואולם ללא ספק עולות על כלנה ברכות השחר, שבהן אנו מודים מדי בקר על הטובות העצומות שהבורא יתברך גומל עמנו בכל רגע ורגע, הן ברוחניות והן בגשמיות; על בריאות הגוף, על כח ההליכה, על מאור העינים ועל כל הכלים שהעניק לנו הבורא יתברך כדי שנוכל לחיות חיי טובה וברכה ולהתקדש בעבודת ה'. והן לא לחנם מסתיימות ברכות אלו בברפת "הגומל" - "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל".

ונעמיק להתבונן: אם כל ברכה במהותה היא שירת הודאה, על אחת כמה וכמה האמן, שהרי היא המאשרת ומקיימת את הברכה!

ה'תפארת שלמה' (שער התפלה) הוסיף והאיר בזה נקדה ופלאה נוספת: בעוד המברך מודה בברכה על הטובות שהעניק הבורא לו עצמו, העונה אמן מודה בענינו על הטובות שנתנו לזולתו, וכך נמצא שדרכת הודאתו של העונה אמן גבוהה מדרכת הודאתו של המברך, ולפיכך אמרו חכמים (ברכות נא ג): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

לפני שנים עלה בדעתי רמז נפלא הפלמד שענית אמן מהותה הודאה: אָחַד מִפְּסוּקֵי הַהוֹדָאָה הַמְּפַעֵמִים בְּיִתְרָה הוּא זֶה שְׁשׁוּרֵר דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל (תהלים קמו יב): "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי". כשנחשב נמצא כי ראשי התבות: "מה אשיב לה' כל" הם בגימטריה תשעים ואחד, כדייק בגימטריה של הפלה אמן!

נברך מדי בקר את ברכות השחר בצותא בפני עוני אמן, ואף ענה אמן על ברכות חברנו, ובכך מלבד שזכרה להשלים את ברכתנו, אף נשלים את חובת הודאתנו בענית אמן אחר ברפת חברנו.

בקריאת 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי'.
שבת שלום,

278 213 מכאול"ן

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

תפלה ביקידת אש

"צו את אהרן ואת בניו לאמר את תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" (ו ב)

בשלושה פסוקים בפתחת פרשתנו מזכר ענין יקידת האש על המזבח. רבי יצחק אברבנאל מבאר כי מכאן למד רבי יהושע בן לוי שחכמים תקנו שלוש תפלות ביום כנגד קרבן התמיד (ברכות כו ב), שכן שלשת פסוקים אלו מרמזים לשלוש התפלות: הפסוק שלפנינו: "על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר" רומז לתפלת ערבית שזמנה בלילה; הפסוק להלן (ו ה): "והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה" ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר" רומז לתפלת שחרית שזמנה בבקר; ואלו הפסוק שאחריו: "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", שבסמוך לו נאמר: "וזאת תורת המנחה", רומז לתפלת המנחה.

בכך רומזת התורה ליסוד שכתב הפזרי (ג ה) שכשים שהמאכלים הם מזון הגוף, כך התפלה היא מזון הנפש; ומעתה, כפי שהסעודה מספקת לאדם כח עד לסעודה שאחריה, כך אהבת ה' שגמשה לאש [ככתוב (שה"ש ח א): "כי עזה כמות אהבה... רשפיה רשפי אש שלהבתי-ה"] המתחדשת בלב האדם בעת התפלה, צריכה ליקד בלבו עד התפלה שאחריה. תפלת ערבית אם כן צריכה להבעיר את אש האהבה בלב האדם "כל הלילה עד הבקר" - עת תפלת שחרית, וכן הלאה משחרית למנחה וממנחה לערבית וחוזר חלילה. בכך תוקד אש תמיד על מזבח לב האדם, ולעולם לא תכבה.

בזמן הזה עולה

קודמת לחטאת

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת

תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" (ו ב)

רש"י מביא את דברי חכמים (קדושין כט א) שתבת "צו" משמעותה "מיד ולדורות". ולכאורה הלא כל הצוויים שנצטוו ישראל נוהגים "מיד ולדורות", ומה המיוחד בצווי זה שלכך נאמר בו לשון "צו"?

רבי דוד לידא מביא לכך באור נפלא בשם בנו רבי פתחיה, רבה של סלווטיץ':

חכמים דרשו (תנחומא יד) מהפסוק "זאת תורת העלה", שבזמן שאין בית המקדש קיים, ואין אפשרות להקריב עולה, למוד פרשת עולה נחשב כהקרבנה. ולפי דבריהם מתפרש הפתוב כך: "לאמר זאת תורת העלה, הוא העלה" - אמירת פרשת העולה נחשבת כהקרבנת קרבן עולה.

וצריך לומר שגם בזמן שבית המקדש היה קיים, עני מרוד שלא היה באפשרותו להביא אפלו מנחת עני, היה יכול לצאת ידי חובתו באמירת פרשת העולה, שהרי מה סברא לחלק בין מי שאינו יכול להביא קרבן עולה מפני שאין הבית קיים, למי שאינו יכול מפני חסרון כפי?

לכך התכונן רש"י באמרו שצווי זה נוהג "מיד ולדורות". לבל יחשבו ישראל שאמירת פרשת עולה כתחליף להקרבנה נוהג רק "לדורות" - לאחר חרבן הבית, לכך יש לזרז ולומר להם שנוהג הוא "מיד" - בזמן הבית, שאף אז מועילה אמירת "תורת עולה" לעני שאין ביכולתו להביא עולה. לכך אף התכונן רש"י בהביאו לאחר מכן את דברי ה'תורת כהנים' (א א) "ביותר צריך הפתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כפי", כלומר, שהסבה שיש לזרז את בני ישראל על למוד תורת עולה תכף ומיד, היא לצורך העני שנגזרה עליו גזרת "חסרון כפי" (עיר דוד, בית התלמוד חדר א אות תככ).

הכל בגלל גרגר חול אחד

ביותר, הצליח לבנות תבה קטנה שעמדה בתנאים הנדרשים.

לאחר בדיקה יסודית הזמן הנגר להניח את התבה על שלחן המלך. השר המונה החל להכניס בתוכה את המטבעות שבצרו בזו אחר זו, והנה הגיע תורה של המטבע האחרונה. הנוכחים עצרו את נשימתם כשהשר הכניס את המטבע לתבה, גם היא כקודמותיה התישבה במקומה באפן מדויק, והשר פנה לסגור את המכסה.

אלא שכאן התעוררה בעיה; מכסה התבה לא נסגר עד הסוף.

הנגר החור. הוא לא האמין למראה עיניו. לפי כל הבדיקות שערך התבה הייתה אמורה להסגור! מה ארע?

מסביב החלו להשמע קולות גחוף. קולות מהסים מקצוות האולם אף הרחיקו לכת ותבעו להעניש את הנגר על שבגה את המלך. אלא שלנגדם עמד הנגר, בטיוח בלבו כי התבה יכולה להסגר היטב.

הוא עצם את עיניו לרגע ואחר בקש רשות לנסות שוב. הרשות נתנה, ולנגד עיניהם הקמות של הנוכחים הוא שב ורוקן את התבה מהמטבעות שבתוכה. כשסיים, הגביה את התבה ונשף לתוכה בכל כוחו, אחר פנה להחזיר לתוכה את המטבעות. המטבעות החזרו לתבה בזו אחר זו, וראה זה פלא: הפעם נסגר מכסה התבה היטב, לקול תרועות הנוכחים.

הכל תלו עיניהם בנגר, בקשו להבין פטר דבר, וזה במקום תשובה הצמיד את אצבעו אל השלחן, והחזה לנוכחים על גרגר חול קטן שנדבק בה. 'הנגר הקטן הזה הוא שמנע מהתבה להסגר' - הסביר, וקבל לידיו שוב את התבה המלאה, היא העברה לרשותו. הוא עמד באתגר.

הצדיק סים את ספורו ופנה להסביר לפרץ את המסר הנוקב:

"בתורתנו נאמר על התפלה (דברים יא ג): 'ולעבדו בכל לבבכם', התפלה היא 'עבודה שבלב', וכדי שהיא תאמר פראוי ואף תתקבל, היא צריכה למלא את כל הלב. בשעת התפלה הלב צריך להיות ריק מכל דבר אחר, וכך אף אני נוהג - בשעת התפלה איני מותיר מקום לאזנים לשמע, לעינים לראות ולידים להתעסק, לבי מקדש כלו לתפלה, ועל כן, במחילת אדוני הפרץ, פשוט לא שמעתי את נקישותיו".

"השומעים אתם?" היה מסים רבי ועלול איידלמן את ספורו, "במשנה (ברכות ל ב) כתוב שחסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת לפני התפלה ומתפללים. הם עשו זאת כדי לפנות את לבם לחלוטין, כך שיהיה מקדש במלואו לעבודת ה', ולא יהיה בו שום דבר אחר מלבד תפלה. ואנו, אנה אנחנו באים?!"

רבי ועלול' עמ' 360

הפרץ נאלץ להמתין מחוץ לדלת, אלא שהזמן התמשך והצדיק האריך בתפלתו. זעמו של הפרץ הלך וגבר. מפעם לפעם שב ונקט בזעם על הדלת, אולם הצדיק לא נענה. הוא המשיך בתפלתו בלהט אש קדש ולאחר שעה ארצה סים, פסע שלוש פסיעות לאחוריו, המתין קמעא כעבד הנותן שלום לרבו, ורק אז נפנה לפתח את הדלת.

הפרץ עמד לכלות את זעמו בצדיק, אולם באמצעות קרטוב שפיות שנותר במחו הצליח להבליג, ובטרם נגש לעשות שפטים בצדיק, סגן בכעס מהול בעלבון:

"למה?? למה לא פתחת לי את הדלת בפעם הראשונה שדפקתי? למה לא פתחת בפעם השנייה, השלישית והרביעית? הלא אתה יודע שבידלתי להענישך בענש חמור ביותר, ואף לסלקך מביתך לצמיתות?!"

הפרץ שאג את דבריו כשכלו רוחם מזעם, אולם לתדהמתו הצדיק כלל לא נבהל או התרגז, הוא רק ענה בתמימות ובפשטות: "לא פתחתי כי לא שמעתי".

"איך לא שמעתי??" נהם הפרץ, "הלא במו עיני ראיתיך עומד לא הרחק מהדלת, לו היית חרש, הרי שלא היית שומע אותי גם עכשו!"

בתגובה חיד הצדיק בשלוה. הוא הזמין את הפרץ להפנס לביתו, שפת על האש קמקום מים וחלט עלים לטה, הושיב את הפרץ ליד השלחן, ותוך כדי שהתה מתבשל לאטו, בקש את רשות הפרץ לספר לו ספור:

"לפני מאות שנים, במדינה רחוקה בקש המלך למצא את הנגר הטוב ביותר במדינה, כדי שיפאר ברהיטיו את ארמונו. לשם כך הוא פנס את כל הנגרים האמינים מפל רחבי הממלכה והציג בפניהם אתגר:

הוא הצביע לפנייהם על צרור שהכיל בתוכו מאתים מטבעות זהב, חדשות ונוצצות, והבטיח להעניק את המטבעות הללו למי מהם שיצליח בתוך שבועים לבנות תבת עץ שתכיל בתוכה את אותו מטבעות במדיק, לא פחות ולא יותר, ללא רוח של אורי כלל.

כמה מהנגרים לקחו על עצמם לבצע את האתגר, ושבועים לאחר מכן הגיעו לארמון המלך כשהתבות המוכנות בידיהם. התבות עברו בדיקה ראשונית, ובכל אחת מהן נמצא פגם כזה או אחר. רק אחד הצליח לעמד באתגר: אחר מאות פעמים שבהן הוא חשב את המדות, ואחר עבודה מדקת

הספור שלפנינו ספר מפי הצדיק רבי זאב איידלמן זצ"ל, אשר בקש להעביר דרכו לשומעי לקחו מסר פשוט אך חשוב מאד, להבנת ולהפנמת צורתה הראויה של תפלה.

הספור עוסק בצדיק מפלא שהיה חי לפני כמאתים שנה ושמו רבי חיים. אותו צדיק התיחד במיוחד בכח התפלה שלו. מפל עירות האזור היו באים לפקד את מעונו

הוא עצם את עיניו לרגע ואחר בקש רשות לנסות שוב. הרשות נתנה, ולנגד עיניהם הקמות של הנוכחים הוא שב ורוקן את התבה מהמטבעות שבתוכה. כשסיים, הגביה את התבה ונשף לתוכה בכל כוחו, אחר פנה להחזיר לתוכה את המטבעות. המטבעות החזרו לתבה בזו אחר זו,

ולבקש ממנו שיעתיר בעדם, ותפלותיו היו נענות לרחמים ולרצון.

רבי חיים התגורר בעירה נדחת, בבית קטן ששכר מאחד מפריצי הסביבה.

אותו פרץ, שהיה איש גאותו ויהי, הגיע באחד הימים לביתו של הצדיק בדיק בשעה שהצדיק עמד באמצע תפלתו. הפרץ ירד מעגלתו, נקט על הדלת, אולם לא זכה לתגובה. הוא הביט מבעד לחלון והפתע לראות את הצדיק עומד בסמוך לאחד הקירות, שקוע בתפלתו ומתעלם מפל הסובב אותו.

אמן בעולם הזה ובעולם הבא

חכמי המדרש בפרשתנו (תנחומא ז) משבחים את מעלתו הגדולה של המביא קרבן תודה, ואומרים: "אמר הקדוש ברוך הוא: חביב עלי [קרבן תודה] מכל הקרבנות". חכמי המדרש מוסיפים ודורשים מכך שנאמר (תהלים נא) "זבח תודה יכבדני" - בכפל האות נ, ולא "זבח תודה יכבדני", שהמביא קרבן תודה יזכה לכפל ולהביאה פעם נוספת לעולם הבא.

חכמים מוסיפים ודורשים, שכפי שהמוזה בהבאת קרבן תודה זוכה אף להביאה לעולם הבא, כך "כל מי שהוא עונה אמן בעולם הזה זוכה לענות אמן לעולם הבא, מנין? שנאמר (תהלים מא יד): 'ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן' - אמן בעולם הזה ואמן בעולם הבא".

בעולם הזה יכול אדם להלל את בוראו ולעבדו ככל שירצה, אך בעולם הבא לא יוכל לעשות זאת, שהרי כתוב (תהלים קטו ז): "לא המתים יהללו י-ה". אולם למביא קרבן תודה ולמקפיד על ענית אמן מבטח פי תהיה להם הזכות להמשיך ולהלל את בוראם בענית אמן גם בעולם הבא.

להלן מובאים פנינים ובאורים מאוצרם של גדולי הדורות על מאמר חכמים זה.

אמן בסעודת הצדיקים בגן עדן

ב'ספר הנבוך' (נדפס בקבץ על יד' טז א עמ' 220) מובא מדרש דומה בענין זה: "כל העונה אמן בעולם הזה זוכה לאמרו בסעודה של לותו, שנאמר (תהלים פט ג): 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן'. בכתביהם של גדולי תימן הובא מדרש נוסף בענין זה: "מי שעונה אמן בעולם הזה זוכה ועונה אמן לעולם הבא, בסעודת הצדיקים בגן עדן, וכשיברך דוד המלך עליו השלום הברכה, הוא יענה אמן" (עץ חיים על התפלה, שחרית לחל עמ' כג).

מקור תקנת 'יהא שמייה רבה'

ב'סודר חסידי אשכנז' (עמ' עה) מבאר שעל פי מדרש זה תקנו לומר בקדיש: "יהא שמייה רבה מברך לעלם ולעלמי עלמיא", כלומר שאף בעולם הבא ישתבח שמו של הבורא, על ידי אלו ששבחוהו בענית אמן בעולם הזה.

לפיכך "גדול העונה אמן"

רבי יחיאל היילפרין בעל 'סדר הדורות' באר על פי מאמר חכמים זה את הסבה שקבעו חכמים (ברכות נג ב) כי "גדול העונה אמן יותר מן המברך"; העונה אמן בעולם הזה זוכה בעבור כך לענותה גם בעולם הבא, אולם המברך אינו זוכה למעלה נפלאה זו (ספר הלכותיים [לר'] היילפרין) ח"ב ערך תשובה אות כד).

אמן מתוך ידיעה והכרה

במשל קולע באר רבי אברהם אהרן יודלביץ, הרב הכולל לאגדת הקהלות בניו יורק, את ענינה של ענית אמן לעתיד לבוא:

מעשה באדם גם והמוני שהקשיב לדרשה נפלאה שנשמעה מפי אחד מחכמי הדור. לאחר הדרשה טרח האיש והודה לחכם מקרב

לב. כאשר שאלוהו מפניו: "מפני מה הודית כל כך לחכם, הלא בודאי לא הבנת מאומה מדבריו?" השיב הלה בתמימות: "הן הדרשן הזה ידוע ומפורסם כחכם גדול ונעלה, ועל כן, אף מבלי להבין את דבריו בטוח אני שדרשתו היתה בגויה לתלפיות, ומחובתי להודות לו על כך".

מן הצד עמד החכם והקשיב לשיחה. כששמע את דברי האיש התפעל עד מאד מתמימותו, ומיד קרא לו לשבת לצדו ובפנים מסבירות למד אותו את כל מהלך הסגיה מתחלתה לסופה, עד שהבין את הדברים על ברי.

משפסם שב האיש וברך את החכם בברכות מעטירות, אך הפעם עשה זאת מתוך הבנה אמיתית בערך הדברים.

לכך פונו חכמינו זכרונם לברכה פשהבטיחו כשכר לעונה אמן בעולם הזה שיזכה לענות אמן אף לעולם הבא; פיון שבעולם הזה הוא ענה אמן מבלי להבין את עמק נסתרות דרכי ה', ורק מתוך אמונה תמימה כי צדיק הוא בכל דרכיו, לפיכך ישלם לו שכרו בכך שלעתידי לבוא יזכה לשבת במחצת הצדיקים וללמד את דרכי ה' וסתרי הנהגותיו, וכאשר יזכה אז להבנה אמיתית בדרכי ה' ישוב ויענה אמן - אך הפעם מתוך ידיעה והכרה אמיתית (ידרש אבי עקב דרוש רלא).

ושם תודה נופח בוכות ענית אמן

המשגיח רבי מתתיהו סלומון באר כי תחלתו של הפיוט "מעוז צור" בנוי על מאמר חכמים זה: "מעוז צור ישועתי לה נאה לשבח" - המשבח ומוזה לבוראו בשלמות ובאמונה על כל טובה וברכה שהוא מקבל בעולם הזה, אזי כאשר "תפון בית תפילתי" - בבנין בית המקדש, "ושם תודה נזבח" - יזכה להמשיך לעבד את ה' ולהודות לו בשלמות בהבאת קרבן תודה ובענית אמן (קבץ 'נהוראי' תשס"ח עמ' 100).

ובעבודת בית המקדש נשמח כלנו

בסדר קדשים שבמשנה, הכולל את דיני הקרבנות ועבודת המקדש, יש תשעים ואחד פרקים. מנין זה רומז לכך שבעבודת הקרבנות מתחילים שני שמות הקדש שהם בגימטריה צ"א, כדגמת היחוד הנעשה באמצעות ענית אמן, שאף הגימטריה שלה היא צ"א (מעשה רוקח, פתיחא לששה סדרי משנה אות ז).

רמז נוסף לקשר שבין אמן לעבודת המקדש דרש הרבי מקומראנא מכך שראשי תבות הכתוב (תהלים סח לו): "נורא אלקים ממקדשיך", הם "אמן" (פרי חיים, שמות).

אמן שחרצה גורלות

זכרון משה. הרב התרומם ממקומו במלא הדרת כבודו, ובבת אחת השתתקו כלם והטו אזן לשמע הכרעתו: "צודק המרבה במחיר, זכות העליה בידו" - פסק הרב, ולאחר שתיקה קצרה הוסיף: "למען השלום, אבקש מפלוני, בעל ה'חזקה', שיותר לאוכה על חזקתו."

"כיצד אוכל לותר על סגלה כה נודעת לאריכות ימים?" התאכזב ר' קלמן לנכח הפסיקה החד משמעית, "איני מרגיש שאני מסגל לעשות זאת!" התבטא בכאב, אולם הרב, שקדשת היום היתה נסוכה על פניו, הגיב בלהט אש קדש:

"אם דואג אתה בקשר לסגלה, הרי שהגני לברכה מפל לבי כי תזכה לחיים טובים וארכים גם מבלי סגלה זו". הרב חזר על ברכתו שוב ושוב, ולבסוף התרצה ר' קלמן. הוא הכריז בפה מלא על ותורו, והתפלה המשיכה כסדרה.

כמה חדשים לאחר מכן נודעה השמועה המזעזעת על פטירתו הפתאומית של ר' קלמן.

בעצומם של ימי השבעה נכנס הרב פישר לנחם את בני משפחת הנפטר, והללו לא הצליחו להסתיר את כאבם ואת תחושתם; מי יודע, שמה לא היה נחפו המנוח לותר, אולי היה מאריך ימים...

"דעו לכם, כי ברכתי אמורה היתה להתקיים במלוואה" - הגיב הרב, "המנוח היה אכן אמור להאריך ימים בטוב ובנעימים בכח המצוה שקיים. אלא שלדאבוני הרב, למרות שחזרתי שוב ושוב על הברכה שהענקתי לו, איש לא טרח לענות אחרי אמן, אף לא הוא עצמו, ועל כן לא פעלה הברכה את פעלתה."

"כבר בבית הכנסת הרגשתי בכך", הוסיף הרב פישר זצ"ל, "ולפיכך חזרתי כמה פעמים על הברכה בתקנה שאי מי יענה אחרי אמן, אף לצערי, לא שמעו אזני ולו אמן אחת. ברכה שלא ענו אחריה אמן - בודאי אינה ברכה משלמת, ואם כן, גם כח השפעתה מגבל", סיים הרב פישר בעצב את דבריו הנוקבים.

נוטרי אמן ח"ב עמ' שיג

שעת אחר הצהרים של יום כפור בבית הכנסת הנודע שבשכונת 'זכרון משה' בירושלים. זה עתה שבו המתפללים והתכנסו בבית הכנסת אחר מנוחת צהריים קצרה, מצידים בכוחות רעניים שייסעו בידם לצלח את חתום היום הקדוש.

גבאי בית הכנסת החל במכירת עלית מפטיר יונה הנודעת, ור' קלמן, מי שהיתה לו 'חזקה' רבת שנים על עליה עתירת סגלות זו, המתין לרגע שבו 'זרק' לחלל האויר את הסכום הגבוה ביותר ובכך ניכס את העליה לעצמו.

לתדהמתו, השנה נפל דבר. אחד מהנוכחים, מתפלל חדש יחסית, החליט להתמקח אתו. מרגע לרגע הוא העפיל במחיר, עד לסכומים שמידענו לא יכול היה לדמין את עצמו עומד בהם.

התחרות הכרעה לטובת המתמודד שכנגד, והגבאי עמד להכריז על האוכה המאשר. אלא שר' קלמן התקשה לקבל זאת. כך, ברגע אחד התחלפה אוירת הקדשה הרצינית והמפייסת בקולות צורמים של וכוף מר. אחדים מהמתפללים החלו להתערב לטובת הצדדים, והטונים החלו לגבה; האשמות הוטחו באויר, טענות בדבר צדקתם של שני הצדדים והפרכתן, טעוניהם הלכתיים וסברתיים. ההיכל כלו נמלא במתח רב.

"באיזו זכות אתה רשאי להפקיע את המחיר?" טענו כמה מותיקי המתפללים, מיצגי עמדתו של ידידים, בעל מפטיר יונה משכבר הימים.

"טובת קפת בית הכנסת חשובה מכל", הגיב המרבה במחיר, "אין כל הצדקה למנע ממני להעשיר את קפת בית הכנסת", חזק את דבריו בשנית.

"יש לי 'חזקה' של עשרות שנים", שב וטען המתפלל הותיק, "ואם רצונך לתרם מהונף, עשה זאת בהזדמנות שונה".

יכול היה הוכוח העגום להמשך עוד דקות ארוכות, אלמלא נדרש לעגן רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, ראב"ד ירושלים ורבה של שכונת

שיערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלואה

אמן קורעת גזר דין

במסכת שבת (קט ב) מובא: "אמר רבי יהושע בן לוי: 'כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו'". ואולם בזהר הקדוש מבטחת קריעת גזר דין לכל העונה אמן, ולא דוקא לעונה "אמן, יהא שמייה רבא". שכתב אמרו (תיקוני מ א): "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה" (ראה 'שומר אמונים' מאמר 'פתחו שגרים' א).

בעל ה'ברכות שמים' כותב כי על מתנת האמן הודה דוד המלך באמרו (תהלים קו מח): "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללויה". וכך מתפרש הכתוב: עלינו לברך ולהודות לה' על המתנה הנפלאה של "ואמר כל העם אמן" שמכחה עובר רע הגזרה מעל ישראל, ומכך שנתנו לנו הקב"ה מתנה זו, נכר שהוא "אלקי ישראל" המבקש לטובתם להגן עליהם ולהצילם מפל רעה (טל השמים' שבת שובה).

ה'ברכות שמים' מקאשוי

כ' באדר תשס"ה

האדמו"ר רבי רפאל בלום נולד בשנת תרס"ט לאביו רבי שמואל בעיר קאשוי שבסלובקיה. בבחרותו למד אצל רב העיר רבי שאול בראך. במלחמת העולם השנייה נצלו בנס הוא ובני משפחתו, ולאחר המלחמה חזר לקאשוי ושמש בה כאב"ד.

האדמו"ר בעל ה'ברכות שמים' מקאשוי

בשנת תש"ח הגר לברוקלין, הקים בה את קרית קאשוי ויסד את ישיבת 'אהל שמואל', בה היה מוסר שעורים תמידיים כסדרם. הוא העמיד תלמידים רבים, ואלו נותרו קשורים אליו בעבותות אהבה. היה מפרסם בשקידתו העצומה בתורה, עד יומו האחרון.

את חדושי תורתו הדפיס בסדרת ספרי 'ברכות שמים' על הש"ס וש"י; 'טל השמים' על התורה ועל המועדים ועוד ספרים. נפטר בתאריך כ' באדר א' תשס"ה ונטמן בבית החיים קאשוי בבדפורד הילס שבברוקלין.

אור החינוך

פְּרִשְׁת צו
שַׁבַּת פְּרָה
כ' פֶּאָדָר ב' תשפ"ד
גיליון תמ"ט

מאוצרו של מורנו ורבנו רבי אשר זיע"א

לאורו נלך

אין בין שוחררי האמת מי שיכול להכחיש את הטהרה והאמת שבדת ישראל או את גדלתו של משה רבנו, אותו קרא ה': "עבדי משה". למרות שיש הרבה דגים בים, העולם לא יכול להכחיש את העדינות של העם היהודי ואת תרומותיו החינוכיות לעולם בתחומי הרוח והמחשבה. (מארי אשר)

אור הפרשה לקח טוב מפרשת השבוע

ד) על האדם החפץ להדבק בתורה ובנותן התורה, להרחיק את עצמו מכל נדנד של חטא ועון.

ה) מי שחפץ לרכוש בעצמו את התורה הקדושה, עליו לפנות את לבו מכל עסקיו ומעניני העולם הזה, כפי שאמרו במסכת אבות "הוי ממעט בעסק ועסק בתורה".

ו) יש ללמד מפי הרב באימה ויראה, ולחזות בעיניו בפניו של הרב בשעה שהוא מלמדו, כמו שנאמר בישעיה "והיו עיניו רואות את מורו". וחו"ל הדגישו פעמים רבות עד כמה צריך להתבונן ברב המלמדו תורה, כדי לעמוד היטב על דיוק הדברים ולקבל את התורה כראוי.

ז) וכל ששית התנאים הללו מרמזים להפליא בפסוק שבתחלת פרשת פרה אדמה:

א) ויקחו אליך - לקיים בך "והיו עיניו רואות את מורו", שיהיו דברי התורה קרובים אליך וברורים בך.

ב) פרה - שים עצמך כשור לעל, ולהכניע עצמך לתורה הקדושה.

ג) אדמה - התבה נקראת גם אדמה, כי עליה להחשיב את עצמך למאומה, כפאדמה שהכל דורכים עליה.

ד) תמימה - ללמד את התורה בתמימות ובאמונה, כפי שמביא רש"י על פרה אדמה "גזרה היא מלפני ואין לה רשות להרהר אחריה", כי יש ללמד את התורה בהתמדה, משום שכל צוה הבורא יתברך ולעשות לו נחת רוח בלמוד התורה לשמה ולא לשם כבוד.

ה) אשר אין בה מום - הרחק עצמך מכל נדנד של עברה, להיות שלם לעבודתו יתברך בלי כל מום.

ו) אשר לא עלה עליה על - השלך מעליך על מלכות, התרחק מן הדברים הגשמיים המושכים את לב האדם ומפריעים לגדל בתורה, ולא יהיה עליך אלא על מלכות.

ואם אתה עושה כן, אזי תזכה ל"זאת חקת התורה", וכשם שהפרה האדמה מטהרת את הטמאים, כן התורה הקדושה מטהרת את לומדיה, והמאור שבה מחזירם למוטב ומטהרת את נשמתם.

השבת היא שבת פרה, שכן בה קוראים למפסיר את פרשת "זאת חקת התורה", שבה נצטוו בני ישראל על טהרת עם ישראל באמצעות אפר פרה אדמה, וקוראים אותה בסמוך לחדש ניסן כהכנה לקראת קיום מצות העליה לרגל לבית המקדש והקרבת קרבן פסח בקדושה וטהרה, ובאמונה שלמה שזוכה עוד השנה לכהן.

וידועה התמימה שהובאה בספרים רבים, מדוע נפתח פרשת פרה עם המלים "זאת חקת התורה", והלא היה צריך לומר "זאת חקת הפרה", שכן מדברים בה על פרה אדמה, ולא על התורה כלה? ונאמרו בדבר פרושים ורמזים שונים.

והנה רעיון נפלא המובא בספר "תרון נפשי" ובתוספת דברים, שעל פי מתבאר הפסוק על ששת היסודות שהאדם צריך להכין בעצמו כדי שיוכל לרכוש את התורה הקדושה, ולכן נאמר "זאת חקת התורה" - כי אכן המקרא עוסק בלמוד התורה הקדושה כלה.

ואלו הם ששת התנאים לזכות לחכמת התורה:

א) ישים כל אדם את עצמו כשור לעל וכחמור למשא, כפי שאמרו חז"ל במסכת ברכות ודרשו את הפסוק "אדם כי ימות באהל" - "אין דברי תורה מתקמים אלא במי שממית עצמו עליה", למעט בתענוגי העולם ולהתמיד בתורה בשקידה.

ב) כדי לזכות לחכמת התורה צריך האדם לרכוש בעצמו את מדת הענוה, להשים את עצמו כמי שאינו, כמו שאמרו חז"ל במסכת מגילה, "אין דברי תורה מתקמים אלא במי שמשים עצמו כשגרים".

ג) אחד התנאים החשובים כאשר מתחילים את למוד התורה הקדושה, היא ללמד את התורה באמונה פשוטה, כפי שדרש בעל "ארח לחיים" את הפסוק בתהלים "פתח דבריך יאיר מבין פתיים" - כי תחלת למודו של האדם צריך להיות 'מבין פתיים', אפילו כשאין לו הבנה עמקה והוא לומד כמו פתי, כפי שאמרו חז"ל במסכת עבודה זרה לגרס אדם אף אם אינו יורד לעמקם של דברים, ואז יזכה להמשוה הפסוק "פי פערתי ואשאפה" - יקבל חשק ורצון להבין גם את טעמי התורה וסודותיה "כי למצותיך יאבת" - להבינם.

אבות ובנים בגרודז'יסק - שעה לפני זמן הדלקת נרות

חברת תהלים בשבת בבית מו"ר רבי אשר זיע"א - בזמן הדלקת הנרות

לשיטת הגר"א ובעל התניא: 8.32

סוף זמן קריאת שמע לשיטת המגן אברהם: 7.49

אזרות

צו את אהרן ואת בניו לאמור (ו, ב)

אמר רבי מנחם מנדל מקוסוב: בזמן שביית המקדש היה קיים, אדם שנכשל בחטא הביא קרבן והתכפר. בזמן הזה הוא מרבה בצדקה ומכפר על חטאיו. ואלו בשבת קדש, בחג הפסח ובמועדים, שפיסו ריק ואסור לתת מעות בזמנים הקדושים, מה יעשה לכפר על חטאיו? יהיה זריז להזמין אורחים לביתו, יאכלו העניים והבעלים יתכפרו.

צו את אהרן ואת בניו לאמור - ראשי התבות בגימטריה ענוה, לרמוז לדברי חז"ל פמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה, שבבית המקדש אדם מקריב עולה שבר עולה בידו, ומי שדעתו

שפלה מעלה עליו הפתוב כאלו הקריב את כל הקרבנות. (בית מאיר)

ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים (ו, ד)
רמז יש פאן לאדם, תחלה פשט את בגדיו ותקן את פגמיו וחסאיה, ואחר כך ולבש בגדים אחרים, תוכיח את רעהו ותסרו, שכן דרשו חז"ל אל תקרי בגדי אלא בוגדי. וכן דרשו את הפסוק יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב שצאמר בתהלים, ערב מלשון ערבות שכל ישראל גרבים זה לזה, לפני הכל יצא אדם לפעלו לתקן את עצמו, ואז ילך לעבודתו עדי ערב, כערב לאלת. (תורת שמעון)

כי שבעת ימים ימלא את ידכם (ח, ג)
ימלא את ידכם, סופי תבות אמת. לרמז, שהחלף בדרך אמת לא מפסיד ותמיד יהיו ידיו בהרחבה גדולה. (פרפראות)

והפקן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה חקיעולם (ו, טו)
חז"ל אמרו, שמי שהוא תלמיד חכם, ובנו ובן בנו, לא תמוש מהם התורה לעולם. וזה מרמז פאן, הפקן המשיח - האב, תחתיו - בנו, מבניו - בן בנו, אצי יעשה אותה חקיעולם, לדורות. (באר יצחק)

אזר יקרות

"צו את אהרן ואת בניו לאמור, זאת תורת העולה" - כך נפתחת פפרשת צו עם דיני העולה. ורש"י מפרש מדוע נכתב פאן בתורה בלשון של צווי, מפני ש"אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות, אמר רבי שמעון, ביותר צריך הפתוב לזרוז במקום שיש חסרון כ"ס".

בפשוטם של דברים ההסבר פשוט. קרבן העולה כדוע נקרא כן, מפני שפלה עולה לה' והכהנים לא מקבלים ממנו בשר כלל, חוץ מהעור בלבד. מטבע הדברים, יתכן שהכהנים יעדיפו להתעסק עם אגשים שבאים לבית המקדש עם קרבנות שלמים וחסאת בידם, שכן מהם הם אמורים לקבל בשר לאכילה, ולכן התורה צריכה להזהיר פאן את הכהנים ולזרוזם שלא יתעצלו חלילה בהקרבנות קרבנות העולה, אלא יתעסקו עמם ויקריבום בלי ענוב. אולם החדושי הר"מ מצא פאן פרוש עמק יותר, שהוא הוראה של זרוז מיד ולדורות" ללמדנו את דרך העבודה בענין שמירת המחשבה.

לכל האיברים שלנו ברא הקב"ה מעין 'כ"ס' לכסותו בעת הצורך. לעינים ברא לנו הבוורא ותברך עפעפים כדי לשמור על בריאותן, ורבונו אפילו לא מודעים לעבודה המדימה שאנחנו ממצמצים בעינים פעמים בדיקה! ובסך הכל ממצמצים בעינים יותר מעשרת אלפים פעמים בכל יום! וזאת מפלאי הבריאה כדי להגן על העין ולשמור עליה מפל נזק חלילה.

גם לפה ברא הקב"ה שפתים שמהוות לו פעין כ"ס, ואפילו לאזן ברא הקב"ה אליה רכה מתחתי, כדי שנוכל לקבל אותה ולהכניסה אל האזן, כדי שלא נשמע חלילה דברים בלתי הגונים, כפי שאומרת הגמרא במסכת כתבות (ה, ב).
אולם לחוש אחד שהקב"ה ברא בנו, אין לנו 'כ"ס' כדי להגן עליו, והוא חוש המחשבה. המחשבה שלנו מתרועערת כל העת ולא נותנת לנו מנוח, אין לה גבולות ולא הגבלות, ויש לה אפוא "חסרון כ"ס". וזו הפנוה העמקה בדברי רש"י בשם רבי שמעון: "ביותר צריך הפתוב לזרוז במקום שיש חסרון כ"ס" - ביותר צריך האדם להזהר בחוש המחשבה שיש בו חסרון כ"ס, כלומר שאין לו כפי

כדי להגן עליו, ולשמור את עצמו ממחשבות שאינן ראיות. ולמה רמז הפתוב לדבר זה דוקא בקרבן עולה?
מפני שקרבן עולה היה בא כדי לכפר על המחשבות, כפי שאמרנו חז"ל, ומימלא בא הפתוב לרמז פאן על ההירות שצריך במחשבה. ואם יבוא השואל וישאל: נו, אז רק מחשבה ולא מעשה, אז מה כל הרעש הגדול אם אני חושב בראשי כל מיני מחשבות, שאמנם לא רצויות, אבל אין להם כל קשר למציאות ולא יוצאות לפעל.
לזה צריך לזכור את דבריו הידועים של מרן הבעל שם טוב הקדוש שיהיה אומר תמיד, כי היכן שמחשבותיו של האדם נמצאות - שם הוא עצמו נמצא. שכן כח המחשבה פה גדול ובעל השפעה, עד שהוא הופך להיות המהות של האדם עצמו.

כפי שבעל ה"דברי אמונה" היה מפרש בכך את דברי דוד המלך עליו השלום בתהלים: "כי אתה ה' מחסי, עליון שמת מעונך", אם האדם דבוק במחשבתו פה? תברך, אז מעונו של האדם הוא בעליון, והוא זוכה לדור במחצתו של הקב"ה בכח המחשבה, עד כדי כך! וראיה נפלאה ליסוד זה, מצא רבי יואל מפסטרם בדיני ערובין, שהרי אם אדם נמצא בדרך בערב שבת והנה חשוך עליו היום והשבת הגיעה, יכול הוא להרהר בדעתו ולומר "אני קונה שבייתה תחת אילן פלוני", ואז מתר לו ללכת עד אותו מקום מסים שעליו היתה מחשבתו נתונה, ומשם יכול הוא ללכת אלפים אמה עד לעיר הקרובה. והדבר מוכיח את כח המחשבה של האדם, שבמקום שבו מחשבתו נמצאת - הוא עצמו נמצא.

וכן היה רבי מיכל יהודה לפקוביץ מוכיח את כח המחשבה מדרך התשובה, והיה אומר שמחסדיו של הקב"ה הוא שמקבל כל מחשבה טובה שעל דעה יכול האדם לתקן את המכשולים של מן העבר, בין בדברים של בין אדם למקום ובין בדברים של בין אדם לחברו, והכל רק באמצעות המחשבה. ובכך שהאדם חושב במחשבתו שהוא רוצה לשוב על העבר ומקבל על עצמו על העתיד, הוא הופך ברגע אחד להיות אדם חדש כתינוק שנולד, רק באמצעות המחשבה!

מאורות החיים משגים ידיעות הלכות ומנהגים

אמירת "מודים דרבנן" - חלק א'

בכל יום בעת ששליח הצבור חוזר את התפלה, כשמגיע לברכת 'מודים', משתחוים הצבור גם כן, ואומרים את הנסח של 'מודים דרבנן'. לפנינו יתבארו בעזרת השם כמה ענינים והלכות בזה.

ומתאים הדבר בעמדתנו לאחר ימי הפורים, שבהם עם בני ישראל משבחים ומודים לקדוש ברוך הוא על הצלתנו ממוזמת המן הרשע. וגם סמוך ונראה לחג הפסח, שבו אנו מודים על גאולתנו ממצרים.

מה הטעם שאומרים הצבור מודים דרבנן בחזרת הש"ץ?

כתב ב'אבנדרהם' שהטעם שתקנו שכל הצבור אומר מודים דרבנן, משום שאין דרך העבד להודות לרבו ולומר לו 'אדוני אתה' על ידי שליח, אלא בעצמו, ולכן צריך כל אדם לקבל בפרוש על מלכות שמים, כי אם יקבל על ידי שליח (הש"ץ) אינה קבלה גמורה, כי יוכל להכחיש ולומר לא שלחתי, אבל בשאר התפלה שהיא בקשה, יוכל לתבע צרכיו על ידי שליח, שהרי כל אדם חפץ בטובת עצמו, ולא יוכל לומר לשליח שלא שלח אותו.

ומוסיף שאז הפננה במה שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים "אמרת לה אלי אתה", כלומר אני בעצמי אמרת לי 'אלי אתה!' ולא על ידי שליח.

בתשובות הגאונים החדשות מובא על חשיבות אמירת מודים דרבנן: "מודים דרבנן חשוב למאד עד שבשביב חשיבותו אמרו... הרי נתנו לו פח קדשה וכח קדיש, והיה לו להיות בפתיחה שלמה".

למה זה נקרא מודים דרבנן?

ב'בית יוסף' מבאר שהטעם שנקרא מודים דרבנן, לפי שהוא תקנו של הרבה חכמים (הרבה רבנן) והפננה בזה, שהנסח שאנו אומרים לא נתקן על ידי חכם אחד, אלא על ידי הרבה חכמים, שכל אחד הוסיף על שלפניו. וכמו שכתוב בגמרא מסכת סוטה: "בזמן ששליח הצבור אומר מודים, העם מה הם אומרים? אמר רב 'מודים אנחנו לך ה' אלקינו על שאנו מודים לך', שמואל אמר "אלקי כל בשר על שאנו מודים לך", וכו'. רב אחא בר יעקב מסיים בה הכי 'פן תחיינו ותחננו ותקבצנו ותאסף גליותינו לחצרות קדשה, לשמר חקיך ולעשות רצונך בלבב שלם על שאנו מודים לך'. אמר רב פפא הלך גמרינהו ללכהו (נאמר את כל הנסחאות יחד).

מה הדין באחד שעומד מחוץ לבית הכנסת ושמע שאומרים מודים דרבנן?

כתבו כמה פוסקים שאין צורך לענות עמיהם, משום שדין מודים שך רק בקהל שנמצאים במקום התפלה, אבל העובר ליד בית הכנסת אין לו חייב בזה, ואין זה דומה לקדיש וקדשה.

ובפרוש עיני תפלה כתב הטעם, משום ששאר נסח התפלה נתקן על ידי אנשי כנסת הגדולה, אבל מודים זה נתקן על ידי רבנן שבבית המדרש, חכמי הגמרא, ולכן נקרא מודים דרבנן.

אדם טעה ואמר את נסח המודים הרגיל של שמונה עשרה במקום מודים דרבנן, האם יצא?

יש מי שכתב שיצא ויחבתו.

אזרה זו תורה

מדברי חז"ל וגדולי ישראל

” אין דעם שבת לייענט מען א חויז דער פֿרשה

פון דער וואך, אויף די מצוה פון פֿרה אַדמה

”

מי חטאת - רייניגונגס־וואסער. ווען א מענטש איז געווארן טמא, למשל אז ער האט אנגערייט א טױטן, האט מען אויף אים געשפּריצט מיט דעם מי חטאת, און ער איז געווארן טהור.

די פֿרשת פֿרה לייענט מען פאר פסח, ווייל נאר די מענטשן וואס זענען געווען ריין האבן געמעגט עסן פון קרבן פסח. און כאטש מיר האבן היינט נישט קיין קרבן פסח, און אויף נישט אלע דינים פון טמאה און טהרה, ווארים מיר האבן דאך נישט איצט קיין בית המקדש, דאך לייענען מיר די פֿרשת פֿרה, פֿדי צו געדענקען, אז פאר פסח דארף מען זיך רייניגן פון אלע שמוץ און פון אלעם שלעכטן. נאר אזוי קען מען זוכה זיין צו דער גאולה און אז דער בית המקדש זאל ווידער אויפגעריכט ווערן.

(דאס אידישע יאהר)

דערפון וועגן די יסודות פון אמונה און אידישן דת. אפער אויף מיר קענען פון זיי עפעס לערנען וועגן די יסודות פון אידישקייט.

פֿרשת פֿרה

דעם שבת א וואך בעפאר מען בענטשט ראש חדש ניסן, רופט מען "פֿרשת פֿרה". אין דעם שבת לייענט מען א חויז דער פֿרשה פון דער וואך, אויף די מצוה פון פֿרה אַדמה.

די פֿרשה רעדט וועגן דער מצוה וואס גיט האט געגעבן די אידן צו נעמען א רויטע קוה, אינגאנצן רויט, אן א פעלער, און מיט וועלכער מען האט נאך קיינמאל פֿריער נישט געארבעט. די פֿרה אַדמה האט מען נאכ'ן שעכטן פארברענט אויף אש. דאס אש האט מען אויסגעמישט מיט קוואל־וואסער, און מען האט דאס אנגערופן

די פיר שבתים

אין די חדשים פון אדר און ניסן האבן מיר פיר שבתים, וועלכע ווערן באצייכנט מיט ספעציעלע נעמען:

(א) פֿרשת שקלים. (ב) פֿרשת זכור. (ג) פֿרשת פֿרה. (ד) פֿרשת החדש.

די דאזיגע נעמען קומען פון דער ספעציעלער פֿרשה וואס ווערט געלייענט אין דער תורה - א חויז דער שטענדיגער סעדרע פון דער וואך. מען רופט אויף די שבתים אויף די נעמען פון די פֿרשיות, ווי למשל: שבת שקלים, אדער שבת זכור.

די דאזיגע ספעציעלע שבתים, און פֿרשיות וועלכע מען לייענט דעמאלט, האבן א טיפע באדייטונג. דערוואקסענע אידן, ספעציעל תלמידי חכמים, ווען זיי לערנען די דאזיגע פֿרשיות, פארטיפן זיך אין די ענינים און לערנען נאר א סאך

המאור שבתורה

מאוצר ספורי חז"ל

בתור רוכל המחזר בעירות ובכפרים ואחר כך פתחת חנות, ותהלה לה' הצלחתך ונתעשרת.

בימים הראשונים כשהצאתי על הכפרים עם צרור משאי על שכמי, אז בלילה כששכבתי על משכבי, באיזה בית מלון זול או על חציר יבש בגרן של אפר מכניס אורח, וכל איברי פאבו מעמל היום, זכרתי ימים מקדם ביישובות עם חברי אז ואת רבותי מדורות קדומים: אבי ורבי, רבי יוחנן וריש לקיש, רמב"ם, רש"י ובעלי תוספות וכו', כשטילתי אתם ביבנה ובכומבדיתא, במחוזא ובמתא מחסיא, באישישוק ובולוז'ין, בראדין ובסלאבאדקע, בביריסק ובגראדנע ותורת ה' היתה בפי, והיום?

אני טובב בסביבות זרות ובפה מלא אני מכריז: מי רוצה מחט, מי צריך שרוף, נעל או בפתור?

ובשעות פאלו, כאיל תערג על אפיקי מים בן ערנה נפשי לשתות ממקור מים חיים, ללמוד דף גמרא, לשבת בבית ה', אבל נזפרתי דבריהם ז"ל "רחים בצוארו ויעסק בתורה" ונחמתי את עצמי: "שעוד יש די פנאי" לעסק בתורה ה', וכשיעורני ה' ופרנסתי תהיה מצויה לי, אז אקבע עתים לתורה ואחדש ימי כקדם.

והנה עורני ה', היתה לי פרנסה בהרחבה, וכשעלה על דעתי החלטתי אודות קביעת עתים לתורה דחיתיה: "בעוד יש די פנאי", אצבר מעט עשר לעת זקנתי. אבל ככל שיותר התעשרתי, כך יותר גדלה תאנתי לעשירות, כשותה מים מלוחים, ויותר נסתבכתי בסבב המסחר. לא הייתי אדון לעצמי, נשלכתי ככדור, רצתי מהרתי פחותי יום ולילה בלי הפוגות אחר עגל ההקב. חוץ מרדיפתי אחרי עשירות נמשכתי אחרי תענוגי עולם הזה, שכחתי על די שתיחן את מי נעור; שאיפתי לתורה ולענינים אצילים, נדמו לי כחלום יעוף.

ואם נגנבה בלבי לפעמים מחשבה טובה אודות קביעת עתים לתורה, השתקתי אותה באמתלה הרגילה: "עוד יש די פנאי".

פה חלפו ועברו שלשים שנה.

(המשך בגליון הבא בעזרת ה')

המשך המאמר הנפלא והמחזק בענין מעלת הזריות וגנות העצלות, מתוך הספר "מלמד זכות" שנדפס באמריקה לפני יותר משבעים שנה:

רבי שמעון בן יוחאי אומר: משל לשני אחים שהיו מסגלים ממון אחר אביהם. אחד מצרף דינר ואוכלו ואחד מצרף דינר ומניחו. זה שמצרף דינר ואוכלו נמצא שאין בידו כלום, זה שמצרף דינר ומניחו נמצא עשיר לאחר זמן. כך תלמיד חכם למד שנים או שלשה דברים ביום, שנים ושלשה פרקים בשבת, שנים ושלשה פרשיות בחדש - נמצא עשיר לאחר זמן, ועליו נאמר: "וקובץ על יד ירבה".

וזה שאמר: "היום אני לומד? למחר אני לומד! היום אני לומד? למחר אני לומד!" נמצא אין בידו כלום. ועליו הוא אומר: "גרדם כקציר בן מביש". ואומר "מחורב עצל לא יחרש" (ספר" פירשת עקב).

ודברינו אלה נאמרים לא רק אודות קטנים שעדין לא קנו דעת, אלא אפלו אודות גדולים שקנו דעת, ואובדים אותה אם המוטו שלהם בחיים הוא: "עוד יש פנאי".

פעם אחת בא לפני איש אחד, שהיה מחזק לידע ספר וגם הוא החזיק עצמו כן, ושח לי בלב נשבר ונדכה שאה לא מפבר נוכח לדעת שהוא עם הארץ גמור, נעקר תלמודו ממונו.

איך אפשר הדבר? שאלתי בתמהון, הלא ידוע שבנעוריה למדת ביישובות גדולות והיית למדן מפלג, גמור וסבר.

"אמנם בן - השיב - ובכל זאת אודה ולא אבוש שאיש בער אנכי עכשו. אני בעצמי לא ידעתי מאה עד עתה שנפקחו עיני".

"האם היית חולה ובשביל זה שכחת את למודך כמו רב יוסף? (נדרים מא).

"לא" - ענה - לא הייתי חולה, ובכל זאת קרה לי האסון הזה באשמתי על ידי עצלות ומעשה שהיה כך היה, התחיל לספר לי.

בן כ"ה שנה הייתי כשבאתי לארצות הברית, והגם שהייתי, בידיע לך, תלמיד חכם, לא חפצתי לעשות את תורתך קרדם לחפר בה, נתגלגלתי לעירה קטנה עם ישוב ישראל קטן, והחילתי לשלח במסחר ידי, בתהלה

וואס הערט ניין אין הייזר

ליהודים היתה אורה ושמחה

ימים נעלים ושמחים עברו על תלמידי הת"ת היקרים שיחיו, בהכנה רבתי לימי הפורים שעברו עלינו לטובה, בקיים השמחה כדת של תורה.

בימים שלפני פורים היתה נכרת התחזקות ביתר עז בלמוד התורה הקדושה, כאשר בכל כחה וזתה ישובו התלמידים היקרים ולמדו בשקידה, והכינו עצמם לסיים מסכתות משניות וגמרא כדי לשלח בשמחת התורה.

ביום רביעי הגיעו כל ילדי הת"ת בלבש אחיד ועדין כראוי וכאות לבני תורה, ונכרה השמחה האמתית והפנימית על פניהם.

מסבת איש לרעהו התחילה בשעורים רגילים כדי לקבל עלינו אהבת התורה כאשר קבלו בימי אחשוורוש, לרבות ישיבת המתמידים, שבמשך השנה מתקיימת בשעות המאוחרות של היום ועכשו הקדימוהו לשעות הבקר. כמו כן הכין כל תלמיד לרעהו את מעלת חברו על דף מיוחד שיצד לכה, וזכה הרבו רגשי רעות וידידות.

בשעה המיוחדת עברו התלמידים לחדר האכל, שם התחילו באמירת תהלים בצותא כמו שעשו אבותינו בימים ההם, ולאחר מכן התפללו תפלת מנחה בכבד ראש ובכונה ראויה לעמד לפני הבורא ולהתחנן על נפשנו לראות ישועות מקיפות בכלל ובפרט.

לאחר מכן התיישבו כלם לסעודה כיד המלה, כאשר נכר על תלמידים מדותיהם והילכותיהם בנימוס ודרך ארץ, יחד עם השמחה כדת היום. כל כחה ערכה סיאם על החמר שסימו משניות או גמרא, כדי לקום

"ליהודים היתה אורה ושמחה וישון ויקר - זו תורה".

לאחר מכן זמרו זמר בשפת האידיש את המלים של "אני רוצה" שמו"ר רבי אשר זיע"א כתב ביסוד הת"ת, כאשר השיר לזה ביד התלמידים בתנועות המבטאות את הנגון, למען יכנס בלב כל אחד ואחד. וכך זמרו תלמידי כל כחה בזוה אחר זה, מתוך הנגונים של הת"ת בלבו תנועות והמחשה.

המלמד המסור הר"ר יחיאל יהושע רבינוביץ הי"ו מסר דרשה במעלת היום, והוסיף בדברי שמחה כיד ד' הטובה עליו. לאחר מכן ברכו ביחד ברכת המזון, ומה נאה היה המראה כאשר כלם כאחד ברכו בקול נעים וזמרו בכבד ראש ובהודאה לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו. לאחר הסעודה התקיימו רבדים לקול צלילי הזמר, כאשר כלם כאחד מודים ומשבחים בשמחה ובחדוה, ולאחר מכן התקיים חידון עם שאלות ותשובות בענינים שונים, כגון שמות צדיקים, ידיעות בפרשה וכו', בנצחו והכנתו עז של המלמד המסור הר"ר מנדל וולס הי"ו, שחלק את הפתות לארבע קבוצות עם כותרים על ראשם, והקבוצה שענתה על רב השאלות הכרזה כמצחת בחידון המאלף.

המעמד המרהיב והמשקע ננעל עם היריד הגדול, אשר נערך כאות הערכה לתלמידי החמד שאספו כרטיסי "דער אייבערשטערס מיליטער" בתפלה ואמירת תהלים ועוד, אחר עצמם ויגיעם במשך החדשים האחרונים, ויצאו ברכוש גדול וקבלו את פרותיהם בעולם הזה והקרו מקימת לעולם הבא.

והי רצון שמי הפורים האלו לא יעברו מתוך היהודים, ושמחת הפורים תמשך לכל ימות השנה עם השפעות טובות וכל טוב סלה.

ספודי צדיקים, הליכות ועבודת מאלפות

מאורות הצדיקים

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו

לכל אחד מאתנו יש עליות ומורדות בעבודת ה'.

זו עבודה וחלק בלתי נפרד מסדר הבריאה של הבורא יתברך, ועלינו להפיר במציאות זו ולא לנסות להתכחש לה. ואדרבה, אם נזכר זאת כל העת ונקיר בעבודה שהאדם ירד לעולם כדי להלחם ולהאבק כל הזמן במאבקים פנימיים, יהיה קל יותר להתמודד עם הקשיים שנגרמים לפתחנו בכל רגע, ולא נשבר מהם חלילה.

אחד הקשיים הגדולים בעבודת ה' של פלגנו, כל אחד ברמה אחרת פמנון, קשורה בתנודות ובשנויים שאנו חשים בנפשנו וברמה הרוחנית הנובעת בקרבנו.

ישנם ימים ולעיתים גם שעות או דקות, שבהם אני מרגישים "קרבת ה' לי טוב", הגמרא מתוקה מדבש, התפלה משתפכת מעמק לבנו, אין לנו כל קשי וכל פתוי, ואנו חשים מרוממים כמי שנמצא בפסגת האורסטוס, החר הגבוה בעולם. אולם לפתע הכל מתהפך עלינו, והנה אנחנו יושבים ליד הגמרא ואנחנו מרגישים מירות וחסר הבנה, אנחנו עומדים בתפלה אבל מרגישים הרגשה של חמיצות לאחריה, מתוך תסכול ונעצב על תפלה שלא בכונה וחסר דבקות בה, וכך גם בעשיית המצות אותן אנחנו עושים כמצות אנשים מלמדה, וכך יום אחר יום, פעם למעלה ופעם למטה, עד שלפעמים אנחנו לא קולטים בעצם מי אנחנו? אדם ובהמה משמשים בערבוביה, הראש בשמים, והרגלים מלשון הרגלים עמק באדמה, וההרגשה... אוי ההרגשה!

וכאן טמונה סכנה גדולה וכפולה!

כשאנחנו נמצאים 'למעלה', מרגישים ספוק מהלמוד ומהתפלה, חשים הרגשת נצחון וישיביות רצון מעצמנו, זה יכול להפיל אותנו חלילה למחשבות של גאווה וישות עצמית, וזה כמובן דבר פסול מעקר. ולעומת זאת, כשאנחנו נמצאים למטה, בימים שאין בהם חפץ וברגעים של משבר, אנחנו עלולים לפל למחשבות של יאוש ותסכול, והעצב שמשתלט עלינו יכול חלילה להפיל אותנו לידי העברות החמורות ביותר, כפי שהיו הצדיקים מזוהרים ואומרים: אז מה עושים?

פשוט מאד: ממשיכים הלאה!

לא מתאשים ולא נופלים, לא מפסיקים ולא משנים כלום. סדר היום מתנהל בדייק כמו אתמול, הולכים להתפלל וללמוד, לקים מצות ולעבד את ה', בלי לשנות מאומה וכלי להקל על עצמנו אפילו בפסיק אחד. לא מתייחסים לחוסר החשק ולא נופלים לידי היצר שאורב לנו בפנה, ומחכה לראות איך אנחנו נופלים ברשת שהוא פרש לרגלנו.

לעבד את ה' גם 'בלי לב'...

וכך היה החדושי הרי"מ דורש את הפסוק שאנחנו אומרים שלש פעמים לפחות ביום בקריאת שמע "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך". ודרשו חז"ל במסכת ברכות "אפלו הוא נוטל את נפשך". כלומר, גם אם לעתים הקב"ה נוטל מאתנו 'את הלב', אנחנו מרגישים שאין לנו עכשו לב ונח לעבודת הבורא, להתפלל וללמוד, עלינו להתגבר על כך ולהמשיך לאהבת ה' יתברך ולעבדו בכל מצב שהוא, גם בלי חשק.

והיה החדושי הרי"מ דורש ואומר, כי יסוד זה נלמד מפרשת פרה אדמה, שעליה נאמר שהיא חק בלי טעם, וכך היא כל עבודת ה' שלנו. כמו פרה אדמה, חק בלי טעם, להמשיך לעבד את עבודתנו גם כשאין לנו חשק בה טעם ונחשק, ודוקא אותה פרה אדמה שאין בה טעם, היא זו שמטרת את האדם!

בסוף יהיה מתוק!

אבל חשוב גם לגלות את האמת, בפרט לצעירי הצאן שנמצאים בראשית דרכם בחיים, כי בסופו של דבר יבוא המהפך החיובי בעזרת ה'.

וכך היה ה"יסוד העבודה" אומר על הפסוק "אם בחקתי תלכו", תלכו אותיות פותל, כי בתחלת עבודת האדם הוא מרגיש פעומד לפני פתל, "מיטאפט א וואנט"! היצר נעמד לפנינו כמו פתל, קיר איתו, ומונע מאתנו להתקדם הלאה ולהרגיש טעם בעבודת ה' יתברך.

אבל אם האדם נאבק עם עצמו, וממשיך קדימה בעבודתו בלי טעם, כמו מצות פרה אדמה שהיא חק בלי טעם, ועושה את רצון הבורא יתברך רק משום שהיא גזרת המלך והעבד עושה את רצון מלכו גם כאשר אין בלבו חשק לכו, אזי סופו הוא שהקב"ה עוזר לו והופך את ה'פיתל' ל'כחות', מלשון נכספה וגם כלתה נפש, הוא מכלה את הפתל ואת היצר, ומרומם את לבו של האדם להרגיש תענוג בנפש ויהשתוקק להתקרב אל הבורא יתברך.

וכן היה רבי משה מקוברין מפרש את הפסוק "ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, וירא אליכם כבוד ה'". כי עבודתו של האדם היא לעשות את מצות הבורא יתברך, גם כאשר הוא לא מרגיש כל נעימות ומתיקות, אלא עושה את "זה הדבר" רק משום "אשר צוה ה'", ואז הוא זוכה לבסוף "וירא אליכם כבוד ה'" - הוא עתיד לקבל טעם ונעימות בעבודתו.

וכן היה ה"בית אהרן" מקרלוי מפרש את הפסוק "היום הזה ה' אלקיך מציג לעשות את החקים האלה ואת המשפטים", כלומר על האדם לעשות את העבודה שלו כמו היום הזה, וכמו שהיום מתחיל בלילה שלפני כן, שהרי היום הולך אחר הלילה שלפניו, כך גם הוא סדר עבודת ה', שתחלה הוא נראה כמו לילה, הכל שחר וחשוך, קריר ומרחק, בלי שום טעם ותענוג וכלי חיות, אך בלילה שלפניו 'ולעשות את ה' ולעשות את החקים האלה' כחק בלי טעם, ולבסוף זוכים והקב"ה מכניס טעם ותענוג גדול בלבנו של האדם בעשיית המצות.

ואין ספק כי כל אחד מאתנו הרגיש לא פעם את החוויה הזו, שאחרי קשי גדול שהיה לו בעבודת ה', אם זה בלמוד או בתפלה, או בשבירת מדה והתאפקות מעשית דבר נגד רצון ה', אף שתחלתו היתה מרה מאד, אך בסוף הרגיש מתיקות והארה נפלאה, וכלו התמלא ספוק ושמחה של עני רחני שאין לשער ואין לתאר.

מספר על אחד הצדיקים שנטל את בנו למקוה כדי לחנכו בטהרה, וכשנכנס הילד למים הקרים צעק: "אוי, אוי!" לאחר שהוציאו האב הרחום ועטפו בחמימות, התענג הילד ואמר בהנאה: "אה, אה..." אמר לו הצדיק: אמה רואה ילדי? זה הלבדל בין טהרה במקוה לבין עברה חלילה: במקוה קר אומרים תחלה 'אוי', ולבסוף הנהנים ואומרים 'אה, אה...' אבל בעברה הנהנים תחלה ואומרים 'אה, אה', אבל בסוף מתחזקים וצוחים 'אוי, אוי...'.

מאור ההפטר

הפטר פרשת פרה

[יחזקאל לו, טז - ח]

בשבת זו מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים לשבעה קרואים בפרשת השבוע, ובשני קוראים למפטיר את פרשת פרה, והיא הפרשה השלישית מבין ארבע הפרשות.

בפרשת פרה התורה מתארת את סדר שרפת פרה אדמה, ואת סדר הטהרה שעושים לאחד שנטמא בטמאת מת, שזרקו עליו מי אפר פרה אדמה. הסבה שקבעו לקרא פרשה זו בשביל להזהיר את בני ישראל שיטהרו מטמאת מת, כדי שיוכלו להקריב את קרבן פסח בטהרה. גם בזמן הזה קוראים את פרשה זו כבקשה לפני הקב"ה שיזרק עלינו מים טהורים בטהרה.

מפטירים בהפטר בהפטר של פרשת פרה (ספר יחזקאל פרק ל"ו, מפסוק ט"ז עד פסוק ל"ח), העוסקת בנבואה על סדר טהרתם של בני ישראל לעתיד לבוא, ומזכרת בה גם ההבטחה של הקב"ה "וירקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם", הקשור לפרשת פרה שקראנו בה על סדר הטהרות האדם.

תכן ההפטר: הנביא יחזקאל מגלה את דברי הנבואה שהתנבא בשם ה', בתחלה מוכיח את בני ישראל על זה שעוררו את פעסו של הקב"ה על ידי העברות שעשו בשפיכות דמים ועבודה זרה, עד שהקב"ה העניש אותם והוליד אותם לגלות.

בהמשך אומר ה' יתברך שהוא עתיד לחזור ולגאל את ישראל, אבל לא בגלל הזכיות שלהם אלא למען שמו הגדול המחלל בפיות הגוים שאומרים שה' לא יכול להושיע את עמו. כשה' גאל את עמו ויחזירו לארצו, אז יתגדל ויתקדש כבוד שמו לעיני כל העמים.

הנביא ממשיך לתאר מה יהיה לישראל בשעת הגאולה, שהקב"ה יזרק עלינו מים טהורים ועל ידם יטהרו מכל טמאותינו, ויתן בנו לב חדש ורוח חדשה, ויהיה שפע של טוב ברוחניות וגשמיות.

ההפטר מסתמך בשני פסוקים העונים על השאלה, איך בזמן מעט כזה יתישבו הערים של ארץ ישראל, אחר שעם ישראל התמעטו כל כך בזמן הגלות? "כה אמר ה'", חזן מכל הטובות שאביא ליהודים, אענה גם לתפלת בני ישראל וארבה אותם באנשים, כמו צאן שמתרבה מהר וכמו הקרבנות הרבים שמביאים אל ירושלים במועדים וכך יתמלאו הערים החרות, ואז 'וידעו כי אני ה' הנאמן למים את דברי'.

מהדרכותיו והנהגותיו של מו"ד רבי אשר זיע"א אשר לאורו נלך

לאורו נלך:

ונכון הדבר שהרבנו של עולם תמיד שומר עלי, אבל יש לי בחירה, והוא מחכה לראות מה הבחירה שלי, ואם הבחירה היא לא לכעס ומבקשים ממנו: רבנו של עולם תשמור עלי כי אני לא רוצה לכעס, הקב"ה שומר עלינו, ואפשר תמיד לבקש מהרבנו של עולם, וקשמים באמת ולא בשביל לרצות להתגדל עם זה, הוא שומר.

וכאן בא אותו יצר הרע שקדם דחף את האדם לכעס, ואומר לו: "תראה איזה יפי ברוך ה' לא כעסת וברוך ה' התגברת", ועוד כל מיני שקרים, וכך עם ההתנסחות הכי יפה שיכולה להיות הוא מדבר, הפל שקר וכזב, הוא רוצה לטרף לאדם את הרגע הזה שהוא התגבר ושתק וכך הוא מנסה עם כל מיני 'קונצ'ים' לגנוב אותו.

ואנחנו צריכים מול זה את "המפחד תמיד", שעל ידי שזוכרים תמיד שאנחנו יכולים לעשות רע, אנחנו גם זוכרים שמאנחנו לא יכול לבוא דבר טוב, ואדם לא יכול לפחד תמיד אם הוא לא מרגיש שהוא יכול לעשות רע.

בשעת נסיון יכול חס ושלום לשפח לבקש, אז היאך זוכרים ומצליחים להגיע לאי בצוע של זמות?

דבר ראשון "אשרי אדם מפחד תמיד", מ'וחטאתי נגדי תמיד", שהפחד הוא שכל רגע אני מסגל לפל כי זה המציאות שלי, ואם זה המציאות שלי אין מה שימנע אותי, ואם כן מה בכל זאת מונע אותי? "שויתי ה' לנגדי תמיד". זמותי - זממי חפצי ורצוני, גורם לי לפחד תמיד, שאולי אני אכשל וזה מביא אותי ל"שויתי ה' לנגדי תמיד", כיון שאני יודע שאני מסגל לפל ואינני יכול לעזר לעצמי, ורק הרבנו של עולם הוא זה ששומר אותי.

נמצא שרק על ידי ההפכה ב"חטא", פרוש - "חסרון", אני מגיע להפכה במי שאמר והיה העולם, ל"שויתי ה' לנגדי תמיד".

ומול כל נסיון שאני מקבל כגון "כעס", שנהיה אצלי אש של כעס ואני עוצם את העינים ומבקש "בל יעבר פי", ואני באמת נמנע, נהיה מזה קרבת אלקים, ונהיה אש של דבקות בורא, כי הפעם הגיע לתכלית שלו שהוא במניעתו, כי כשאני רוצה שמישהו מונע אותי מלכעס אני מכיר בו, וזה מביא אותי לקרבת אלקים.

לחברנו המלמד המסור בכל מאודו
הבה"ח **מנחם מנדל וולס** הי"ו
לרגל בואו בקשרי השידוכין עב"ג הכלה תחיל
למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

יהי רצון שיזכה לבנות בית נאמן בישראל ויעלה הזיווג יפה עם דורות ישרים מבורכים ויזכה להמשיך בעבודת הקודש בחינוך הבנים והתלמידים לתורה ולתעודה ובדרך האמונה הפשוטה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ורוב ברכה והצלחה בכל אשר יפנה

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

להבעיר את אש התורה

זאת תורת העלה (א. ב.)

לאדמו"ר בעל ה"נתיבות שלום" מסלונים וצ"ל הגיע יהודי ותנה לבו בפניו: "אני סובל כל הזמן ממחשבות אסורות שלא מרפות ממני. קבלתי על עצמי כמה וכמה פעמים לגרש אותך, אך הן לא מניחות לי. אינני מצליח להפטר מהן".

השיב לו הרבי: אמשל לך משל. אדם ראה יער גדול והחליט לבנות עליו עיר גדולה. הוא לקח מסור והחל לכרות עץ אחר עץ. העבודה היתה קשה ולקחה המון זמן, אבל הוא היה נחוש בדעתו והמשיך במלאכה.

דא עקא, אחרי כמה חודשים של עבודה, בעודו ממשיך לכרות, הוא הבחין שהעצים שפרת החלו לצמוח מחדש. יצאו מהם ענפים חדשים... "רבונו של עולם! מה אני עושה?" הרהר בלבו.

עבר שם פסח אחד ואמר לו: "למה אתה עובד כל כך קשה? קח גפרור אחד ותצית את כל היער. כל העצים ישרכו מאליהם, שום עץ לא יחזר לצמוח, ותוכל לבנות עיר שלמה".

והרבי המשיך לנמשל: כשצריך להלחם עם מחשבות, אם תתחיל להוריד מחשבה אחת - עד שתוריד אותה, תצמח מחשבה אחרת במקומה. הדרך היחידה היא: להבעיר אש! להגביר את אש התורה ולהבעיר אש של ראת שמים בלבך! לא להשאיר היכן שאתה נמצא, אלא לחפש דרכים להתרומם ולהתעלות".

"זאת תורת העלה" - אל לו לאדם להסתפק באותה דרגה שהוא מצוי בה. עליו להעלות את עצמו, להתרומם, והדרך להתרומם היא על ידי "זאת תורה" - למוד תורה, כל תוספת של תורה מרוממת את האדם אל על. כל תוספת של תורה היא אש שבכחה לגבר על היצר הרע.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

תמיכה בתלמידי חכמים חשובה כהקרבנת נסכים

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים (ו. ה.)

חז"ל דורשים על פסוק זה (מנחת קי ע"א): "כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם".

רבי מאיר אריך וצ"ל, מחבר הספר "טל תורה" ושו"ת "אמרי ישר", היה גאון אדיר שחי בפולין לפני השואה. הוא שאל שאלה אחת הרבה גדולי ישראל, ואף אחד מהם לא השיב לו תשובה ששברה את אוזנו. פעם אחת הוא פגש את ה"אמרי אמת" מגור וצ"ל ושאל אף אותו את השאלה. כדרכו בקודש, השיב ה"אמרי אמת" תשובה קצרה, אך היתה זו הברקה שרבי מאיר היה ממש אחוז התפעלות ממנה.

מה היתה השאלה?

מובא בגמרא (יומא טא ע"א): "הרוצה לנסף יין על גבי המזבח, ימלא גרוגם של תלמידי חכמים יין, כלומר, כיום שאין מזבח ואין נסכים, מי שרוצה לנסף יין על גבי המזבח, ימלא גרוגם של תלמידי חכמים יין."

"יין" רומז לדבר משבח, ואם כן, כאשר הגמרא אומרת "ימלא גרוגם של תלמידי חכמים יין", הפונה היא שיתמך בתלמידי חכמים ויספק את צרכיהם.

מדוע התורה צריכה לכתב שהרוצה לנסף יין על גבי המזבח ימלא גרוגם של תלמידי חכמים יין? הרי היה אפשר למצא עצה פשוטה הרבה יותר - שלמד פרשת נסכים, כפי שאמרו שכל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם!

הוא הציע את השאלה בפני גאונים רבים, אך תשובותיהם לא

התקבלו על לבו. יום אחד הוא פגש את הרבי מגור ושאל אותו את השאלה, וה"אמרי אמת" השיב לו ביידיש במהירות: "זה לא כתוב במפרש!"

רבי מאיר התפעל מאד, וכשנפרד מה"אמרי אמת" אמר לתלמיד שלוה אותו: "הרבי מגור השיב תשובה כה פשוטה וכה נכונה! הרי כל הדרשה שהעוסק בפרשיות הקרבנות נחשב לו כאלו הקריב גלמוד מן הפסוק 'זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים', ובפסוק זה לא נזכרו נסכים. לפיכך, לא שייך לקיים בזמן הזה את מצות נסוף היין אלא רק על ידי מלוי גרוגם של תלמידי חכמים יין!"

ובפעם אחרת השיב ה"אמרי אמת" על כך תשובה נוספת: בשאר הקרבנות כתוב בגמרא שהעוסק בפרשת הקרבנות "כאלו הקריב את הקרבן, אך בנסכים כתוב "הרוצה לנסף יין על גבי המזבח", ומשמע שנתן כך לקיים גם היום הקרבנות נסכים, ולכן לא יוצאים ידי חובה בקריאת פרשת הנסכים.

עוד הוסיף ה"אמרי אמת" ותרץ: העצה של עסוק בתורת הקרבן כתחליף להקרבנות שייכת רק באדם שיודע ללמוד, אך פעם היו עמי ארצות שלא ידעו ללמוד, ולכן השאירו חכמים קרבן אהד, שגם מי שאינו יודע ללמוד יכול להקריבו לאחר החרבן באפן שימלא את גרוגם של תלמידי חכמים יין.

(רבי אריה יודלביץ שליט"א)

זרו לחזוק תמידי בשבירת המדות

צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העלה (א. ב.)

וברש"י: "אין צו אלא לשון זרו, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון: ביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש בו חסרון כפי".

מבאר המלבי"ם: הפהנים אינם יכולים לאכל את הקרבן, כי עולה הוא קרבן כליל לה'. הם עובדים ומקריבים ואין להם שום רוח אישי מעבודתם. לכן כן צריך הכתוב לזרו - "צו את אהרן זאת תורת העולה".

הבאור של המלבי"ם ממש מבהיל: את מי מצוים? "צו את אהרן" - היעלה על הדעת שאהרן צריך זרו? כן. כיון שיש חסרון כפי, שהפהנים לא אוכלים ממנו, נו, אז מה?

נמצינו למדים - אומר רבי אליהו לופיאן וצ"ל ב"לב אליהו" - כי הכל צריכים לחזוק. הוא מביא מהירושלמי במסכת שבת מעשה בחסיד אחד שגרס: "אל תאמין בעצמך עד ימי זקנותך" - לא "עד יום מותך".

מדוע גרס וזהבין כך?

כי החסיד הגדול היה למוד וסבור, שבימי הזקנה ליצר הרע אין כבר שליטה על האדם ולא יוכל להכשילו.

מספר הירושלמי, שמו השמים שלחו לו נסיון קשה ביותר, וכמעט נכשל ברגע האחרון הצליח לנצח את היצר הרע. היה לו מכף צער גדול - כיצד יתכן שיוכל היה להכשילו! צערו היה רב כל כך, עד כדי סכנה מחמת הצער. גלו לו מן השמים - שנעשה לו כך בכונה, כדי שמעתה ידע כי אכן יש לגרס: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך", לא "עד ימי זקנותך". אפילו את האדם הזקן מנסה היצר להפיל.

לא עוד, ממשיך רבי אליהו וצ"ל, אלא אפילו סמוך למיתו. הוא מביא על כך מעשה נורא [ומובן לכל, כי רבי אליהו לופיאן לא מביא מעשה, אם לא ששמעו מבעלי המעשה, או איש מפי איש]:

יהודי זקן, רודף בצע, עמד להסתלק מן העולם. סמוך לפטירתו ממש, דבורו כבר היה בשקט מאד, כמעט לא שמעו את מלמוליו.

התכופו לשמע מה הוא אומר, ושמעו את הדברים דלהלן:

"אני יודע בברור שהנני הולך כבר לעולם אחר, ואני אומר לכם נאמנה: אני מרגיש בעצמי, שאם מישהו יתן לי עכשו כסף, אתאמץ ואשלח את ידי בכוחתי האחרונים, ואניח את הכסף מתחת לכרי..."

ללמדנו, שאם לא עוקרים את המדה, כל מדה שהיא, ובעקור חמדת הממון - נשארים איתה עד הסוף, וגם אחרי הסוף! כפי שכתוב בגמרא, שאם, חלילה, אדם אינו מתקן את מדותיו, והוא מעפיש בעברות - העברה כרוכה בו ככלב, להיות עמו גם לעולם הבא. מוראדיג!

אם לא מתחזקים - נכשלים!

כאן בפרשה מרזת התורה את אהרן הכהן כדי שגלמד לקח לעצמנו: אם את אהרן, קדוש ישראל, רבן של ישראל - אותו מרזים, אם גם הוא נזקק לזרוז - נו, עד כמה זקוקים אנו לחזוק ולזרוז?

הגמרא (ברכות לב ע"ב) אומרת: "תנו רבנן, ארבעה צריכין חזוק ואלו הן: תורה, ומעשים טובים, תפלה ודרך ארץ. תורה ומעשים טובים מנין, שנאמר: רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה. 'חזק' - בתורה, 'ואמץ' - במעשים טובים; תפלה, שנאמר: 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'; דרך ארץ - שנאמר: 'חזק ונתחזק בעד עמנו'. משמע מכאן, שאם לא מתחזקים - נכשלים. אין בכך הדור ומדת חסידות בלבד, אלא אם אין חזוק תמידי - יש חסרון. רש"י מבאר: 'צריכין חזוק - שיתחזק בהם האדם בכל כחו', ומוסיף מלה: 'תמיד'. גם במה שהתחזקנו אתמול - יש צורך להתחזק היום שוב. חזוק בתפלה, חזוק בתורה, 'צו את אהרן' - ממש מוראדיג, אין צו אלא לשון זרוז, כי הסכנה ממדות לא מתקנות, קיימת בכל עת לכל אדם. הזרוז והחזוק חשובים ונחוצים תמיד.

יצר הרע ומלחמתו

באבות דרבי נתן (פרק כט) נאמר: "רבי יצחק בן פינחס אומר: כל מי שישי בידו מדרש ואין בידו הלכות - לא טעם טעם של חכמה. כל מי שישי בידו הלכות ואין בידו מדרש - לא טעם טעם של יראת חטא". עוד שם: "הוא היה אומר: כל שישי בידו מדרש ואין בידו הלכות - זה גבור ואינו מזון. כל שישי בידו הלכות ואין בידו מדרש - חלש וזון בידו. יש בידו זה וזה - גבור ומזון".

מי שישי בידו הלכות, אבל אין בידו מדרש ואגדות חז"ל - יש לו את החרב להלחם ואת הקשת לירות חצים, אבל הוא חלש - אין לו כח למתח את הקשת. מי שישי בו מדרש ואין בו הלכות, הוא נגבור ללא כלי זין. התורה היא החרב והקשת, ומה יעשה גבור עצום, כאשר היצר הרע בא עם תוחם - ולו אין כלים להלחם בו? על זה אמר שלמה המלך (משלי א, ב): "לדעת חכמה ומוסר" - גם חכמה וגם מוסר.

אדם אומר לעצמו - מה, וכי אני צריך חזוק? אינני איש רחוב, אין בי רע מיוחד במדות, הנני יהודי ירא שמים וכבר שנים ארפות שאין לי כל קשר לעברה פלונית, ומעעברה ההיא אני רחוק מרחק רב.

נכון, זכיתי, אבל עדן מחובתך להזהר להשמר ולהתרחק מעברות! אל תתקרב לנשיון, כי אם תתקרב - אתה בסכנה. אדרבה, כיון שאתה גדול וחשוב - הנך זקוק תמיד לחזוק ולהרחקה, כי היצר הרע שלך גדול - "כל הגדול מחברו - יצרו גדול הימנו" (ספד נב ע"א).

כן הוא בעברות, וכך ממש במדות: כעס, עצלות, קמצנות וגאווה. לא להתקרב לדבר שמביא את הנשיון. "אין צו אלא לשון זרוז", כי מי שיותר גדול - יש לו יצר הרע גדול יותר.

מדוע באמת זה כך? - כי לא שיהי שיתנו לבן אדם גדול יצר הרע קטן. בשבילו, הוא שום דבר לא. אם הוא גדול - היצר הרע שלו מוכרח להיות יותר גדול.

שיחת המגיד מדובנא בבית הגאון מוילנא

הדובנער מגיד היה נכנס לגאון מוילנא, על פי בקשתו, כדי לומר לו דברי מוסר.

והיה היום, ומיד עם כניסתו פנה אליו הגאון ובקש: "נו, אמר משל הגון!"

אמר לו הדובנער מגיד: משל לאדם שלבו כאב עליו [היה חולה

לב]. אמרו לו, שהרפואה לכך שישתה חלב עזים. קנה עז. חלפו יומים - ואין חלב. שב למוכר והתלונן בצעקות: "א גנב! מה עשית לי? מכרת לי עז שאינה נותנת חלב!"

"רגע אחד, האם עשית משהו למען החלב?" - התענן המוכר.

"בודאי עשיתי, לחצתי ולחצתי, אך לא יוצא חלב".

"רגע, אכל נתת לעז?"

"לא".

"אם לא נתת אכל - העז לא תוכל לתת חלב, הא בזה תליא".

אמר הדובנער מגיד: "הרבה רוצה שאמשל משל? שהרבי יתן אכל' כלומר: יאמר דבר תורה, ואז תהיה אפשרות לתת חלב.

הגר"א פסק את פסוקו בדברי תורה ואגדה, והדובנער המשיל את משלו - משל למה הדבר דומה. פלאי פלאים. הדובנער היה גדול מאד, איננו מודעים לצדקות שלו.

והיה היום, אחרי שהדובנער מגיד אמר את מוסרו להגר"א, הפטיר ובקש: "רצוני בתשלום".

"מה התשלום שכבודו מענין?" שאל הגר"א.

"ברכה, ברכני רבי", השיב המגיד.

וכי אנו יודעים להעריך ברכה מהגאון מה היא?

ספר לי רבי חיים קניבסקי, יאריף ה' ימיו ושנותיו, שרבי מאיר קרליץ וצ"ל - אחיו הגדול של ה"חזון איש" - ספר לו, כי בעיר שלהם הכירו יהודי זמן שחי עד מאה שנה על פי ברכה מהגאון.

כאשר היה ילד קטן, הגאון למד בבית הכנסת. בדרך היה מעטר בטלית ובתפלין כל שעות היום. הגר"א התהלך הלוך וחזור בבית הכנסת. הילד דרך לו בטעות על הציציות של הטלית. הגאון רצה להמשיך ללכת אך נעצר מחמת כף, כי הילד דרך עם רגלו על הציציות.

פנה אליו הגר"א: "מיין קינד [ילד], מאה שנה תחיה, אבל מה אתה רוצה מהציצית שלי?"

משפט אחד בלבד:

הורי הילד שמעו את דבר המעשה - ערכו סעדה, על כי זכו להתברך מפי הגר"א.

אתם מבינים לבד - כי מן השמים נתנו לצדיק שיוציא את המשפט מפיו, כי הכל משמים, ולהורים היתה אמונת חכמים אמתית.

אותו ילד זכה להזקין ולהגיע לגיל מאה. ספר רבי מאיר קרליץ: אותו יהודי, בהיותו בן תשעים ושמונה, נחלה מאד. בקשו להזעיק רופאים כדי להציל את חייו. אמר להם: "תהיו רגועים. אין לכם מה להתרוצץ ולשלם לרופאים. יש לי 'צ'יק' מהגאון - 'מאה שנה תחיה', ונותרו לי עוד שנתים לחיות".

ובכן, הדובנער מגיד אמה, כי רצונו בתשלום - ברכה.

אמר הגאון: "בסדר, איזו ברכה אתה רוצה?"

"רצוני בברכה שיהיה לי את היצר הרע של הרבה..." בקש הדובנער [כי חשב: מה כבר יכול להיות היצר הרע של הגאון שישן שעתים ביממה, יבוא היצר ויציע לו לישון שעתים ועוד עשר דקות?...] .

כאשר שמע הגאון את הבקשה - נבהל ואמר: "חלילה! את היצר הרע שלי אתה רוצה? הקב"ה יציל אותך ממנו, הוא בוער כמו אש! חס וחלילה, הוא בוער - עס ברענט א פיייר!"

זו כוננת דברי חז"ל כפשוטם: "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו".

"גדול הימנו" - יצר הרע שהוא יותר גדול מהגאון עצמו, כי כדי להתמודד מולו, לנצחו ולקבל שכר - מוכרח שהוא יהיה גדול ממנו.

היצר הרע של אנשים קטנים לא מדבר כלום לגר"א. זה כמו שתציע לאיש מבגר לשחק בחול עם ילדים קטנים, אין לו שום פתוי לכך.

נכון, יש מצב נדיר שהצדיק מנצח הרבה את היצר הרע ואז זוכה ומגיע למעלת - "ולבי חלל בקרבי" בבחינות מסוימות, אבל אחרי הכל הלא אמרו חז"ל להדיא: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך".

כמה חזוק אנחנו צריכים, "לדעת חכמה ומוסר"! כאמור, כל שישי בו דבר הלכה ואין בו דבר אגדה - יש לו כלי זין, אבל הוא חלש. אם יש לו אגדה ואין לו הלכה - הוא גבור עם ידים ריקות, אין לו כלי זין.

מכרחים גם תורה וגם יראת שמים, גם הלכה, וגם אגדה ומוסר. ה' יהיה בעזרנו.

פנינים נפלאים ומתוקים על הפרשה

זרע שמשון

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שחברו המקובל האלקי הקדמון רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקמי בקשתו.

פרשת צו - פרה תשפ"ד • גליון 285

תורת שמשון

ההבדלים בין הארבעה צריכים להודות

מדוע אצל הולכי מדברות כתוב 'יצילם', אצל יורדי הים כתוב 'יוציאם', ואצל חבוש וחולה כתוב 'יושיעם'?
אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה חלול מצות בלולת בשמן, ורקיקי מצות משחים בשמן, וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן: (ו, יב)

וכתב רש"י: אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדברות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכין להודות, שכתוב בהן (תהלים קז, כג-כב) 'ודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה'.

רבנו הזרע שמשון זלה"ה מדקדק: מה שמצאנו אצל הולכי מדברות הלשון 'יצילם', וביורדי הים כתוב 'יוציאם', ואלו בחולה וחבוש כתוב 'יושיעם', מה הם חלוקי לשונות אלו, ומדוע לא כתוב אצל כלם בשוה.

ומפרש רבנו הזרע שמשון זלה"ה באופן נפלא: כי אצל הולכי מדברות עקר הנס הוא שנצלז מהליסטים, ובזה שיקל לשון 'יצילם'. וביורדי הים, כל עוד נמצאים בים עדן הם בסכנה עד שיוציאם משם, ולכן נכתב 'יוציאם' כי לא נגמר הנס עד שהם יוצאים ללא פגע מהים. ואלו בחולה וחבוש כתוב 'יושיעם', והוא מלשון 'שוע' שמשמעותה [לפי מה שכתב הרד"ק בספר השרשים] שה' שומע תפלה, שאנו מודים ומשבחים על כך שאף שהחולה והחבוש בדרך כלל עושים עוד השתדלויות ואינם שמים בטחונם רק בה', בכל זאת ה' קל רחום ושומע את תפלתם. (זרע שמשון' פרשתינו אות ה ד"ה והטעם)

אפן ההוכחה שאהרן נענש על מעשה העגל במיתת בניו

מדוע נענש אהרן על מעשה העגל במיתת בניו? ומהיכן לומדים זאת? ומדוע לא יתכן שאהרן עצמו היה נענש? צו את אהרן ואת בניו לאמר, זאת תורת העלה, הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר, ואש המזבח תוקד בו: (ו, ג)

רבנו הזרע שמשון זלה"ה מביא מה שכתוב במדרש: שבמעשה העגל גרם אהרן הכהן שנאה כלפי כלל ישראל, כי גרם שיהיו מזידין, מאחר שנצל קרנס ופתחו לעגל לפניהן ואמר להם 'ראו שאין בו ממש', ואם לא היה מתנה בהם שאין בו ממש, היו יכולים לדונם כשוגגים. ומסים המדרש שעל זה נאמר 'ובאהרן התאנף ה' להשמידו', ואין השמדה אלא כלוי בנים. שמפסוק זה לומדים שהקב"ה גזר ענש על בני אהרן שימותו. וקשה, מנין לנו לומר שענש ההשמדה נאמר על בני אהרן ולא על אהרן בעצמו.

ומתרא רבנו: לפי מה שאמרו חכמינו שנענש משה רבנו שנצלה ממנו הפהנה על שאמר 'שלה נא ביד תשלח', ובכל זאת אמרו (זבחים קב, א), 'שמשה רבנו עצמו שמש בכהנה כל ימיו, כי מעלין בקדש ואין מורדין, ועל כן הוא עצמו לא הפסיד הכהנה, רק בניו. שנענש שבניו לא יהיו כהנים. ולפי זה גם אצל אהרן הכהן יש לבאר כך, שהיות וכבר שמש בכהנה, לא יתכן שיפסיד את תקופת כהנתו בהסתלקותו מן העולם חלילה, כי הרי מעלין בקדש ואין מורדין, ולכן מכרחים לומר שהכלוי נאמר על בניו. (זרע שמשון' פרשתינו אות א)

לומדים זרע שמשון

תורמים ורואים ישועות אל תחמיצו!

02-80-80-500
347-496-5657
<https://www.zerashimon.co.il/donation>

הספר שמחולל פלאות. אלפים נרשעו בהבטחתו.

ובניכם תלויים בנים בני בנים כשתלי זיתים סביב לשלחכם, וכתמים וזבחים מלאים כל טוב, וגם עושר גם כבוד לא יסופו מדרבנא.

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

יקול זרע שמשון' מתחזק כל יום! אסור אשכסו!

ארץ ישראל 02-80-80-600 ארה"ב 716-229-4808
לונדון 0333-300-2515

לכניסה ישירה לשיעורים החדשים:
לשון הקודש 1-4 אידיש 2-5 אנגלית 3-1 ראינות מיוחדים ומתקים 1-1-5
שיעורים • סיפורי ישועה מרתקים • חדשות זרע שמשון • שיחות מיוחדות

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לדיווח הטון	לברכה והצלחה	לברכה והצלחה
שרה שרון בת סופיה	דניאל אורי בן רגינה מלכה	ברוך צבי ניסים בן שושנה לאה
דיווח הטון מקיבו ממש מתוך אושר ושמחה	שיחה לטעם ברכה והצלחה בכל הנתיבים ולחשיפת חניקות חשבוניות	הצלחה בכל הנתיבים ויהיה זו חשיבת דרך נדולה במסקנו

פניני שמשון

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

עניני פרה אדמה

מפרה אדמה למדים שמיתת צדיקים מכפרת רק עם תשובה

ויש לך דק איך אפשר שמיתת צדיקים מכפרת, והרי אדרבה אנו רואים שבאה רעה לעולם אחר מיתת הצדיק, שהרי מתה מרים נסתלק הבאר ולא היה מים, ואי מיתתן של צדיקים מכפרת למה באה רעה לעולם. וי"ל שהטעם הוא כנודע שהשפע הראוי לבוא על ידי צדיק, מתמעט כשאין הדור ראוי לכך, ולכן הצדיק מסתלק מן העולם בשביל עוונות הדור, ואם הדור ירגיש בעצמו ויעשה תשובה אז מתכפר עליהם, ומשום הכי יליף לה מפרה אדמה, שכשם שפרה אדמה מסתרת טמאת המת, כך מיתת צדיקים מכפרת על הדור, ומנה יליף נמי שכשם שאפר פרה לבדה אינה מסתרת אלא עם צירוף מים חיים, ועוד שאחר ההזאה צריך שיטבל גופו קדם שיטחה, כך מיתת צדיקים מכפרת אם ירגיש בעצמו ויעשה תשובה. (פרשת חוקת אות ה)

ענין ההזאה לדהות החיצונים ולהמשיך קדשה

ולפי שהפרה באה לכפר עוון העגל, לדהות הקלפות והחיצונים, כמו שאמרו ז"ל (במד"ר ט"ז, ח), תבא אמו ותקנח את הצואה, לכן היתה נמקה, כי עקר אחיזת החיצונים הם בנקבא, כידוע ליוצאים. והיתה נטרפת מחוץ למחנה (במד"ר ט"ז, ח), להורות, שהקלפות נטרפו משיבו בני אדם. ובהזאתיה היה מכונן ורואה פתחו של היכל, כדתנן בפרק ב' דמדות (מ"ד). ואין הכי נמי, שהיה מכונן להמשיך הקדשה והארה מבית קדש הקדשים, כדתנן בפרק ג' דפרה (מ"ט). ונזהר מטרצת תמיהת התוספות יום טוב שם דבור המתחיל כנגד בית קדש הקדשים, ועיין שם, דהא והא איתניהו, שהיה רואה פתח היכל, ומכונן לבית קדש הקדשים, דהיינו שיתגלה אור גדול לדהות החיצונים. והיה מזה שבע הזאות, כנגד שבע קצוות. והיה מזה על הטמא ביום השלישי וביום השביעי (במד"ר ט"ז, יב), שמקום אחיזת החיצונים הם באחורי זעיר ונקביה. (פרשת חוקת אות ב)

אף בזמן הזה שאין טהרת פרה המקנה מוסיף קדשה ומעורר טהרת הנפש

ואם תאמר איך קאמר קרא ברישא 'ויטהרתם' אם עדין יש להם כל הטמאות והגלוים, משום הכי הוסיף ואמר 'מקנה ישראל', שהרי קיימא לן (ראש השנה טז, ב) חייב אדם לטהר עצמו ברגל, ואף על פי שבזמן הזה כלנו טמאי מתים עם כל זה המדקדקים נזהרים בטבילה זו, לפי שרומזת הטהרה על טהרת הנפש, על ידי טהרת הגוף מתעורר ומזדכך טהרת הנפש וכמו שכתבו המקבילים, ואף כאן ואומר 'מקנה ישראל' ה" מה מקנה מטהר את הטמאים, כלומר שהם עדין טמאים שאינם יכולים לטהר לגמרי ואף על פי כן המקנה מוסיף עליהם קדשה ומעורר טהרת הנפש, כך הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל מעט מעט אף קדם שהיו טהורים לגמרי, כדי שאותה מקצת הטהרה יוסיף להם אמצ' וכל להתחזק בטהרה. (פרשת שופטים אות ד)

תורת חיים

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש -
הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

חשיבות עסק התורה וזביחת היצר

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים: (ו, לו)

על ידי עסק התורה מבררים את ניצוצי הקדשה שנפלו

רבנו האור החיים זלה"ה מבאר שתכלית עסק התורה הוא לברר את ניצוצי הקדשה אשר נפלו ואשר נאנסו מהקדשה, ולהחזירם ביחוד שלם כמו שהיו תחלה במקורם. שהנה יש בהם שתי בחינות, בחינה ראשונה הוא ניצוצי הקדשה שירדו בעולם התהו מטעם אשר ידוע רק לה' וכן ליוצאי דעת. בחינה שניה הוא ניצוצי נפשות העשוקות אשר עסק אדם בליעל מאדם הראשון בהטאו, אשר שלל ממנו שלל רב, וכידוע הפלגת הנשמות אשר הרבה לעשק.

ומוסיף עוד האור החיים לבאר שכל התקון נעשה על ידי עסק התורה: "ואין לה דבר שפוקד עליו להוציא בלעו מפיו, וזאת אמצעות עסק התורה, שהוא יעשה ויחולל כל דבר ועקר. שמעלה ניצוצי הקדשה שנפלו קדם עולם התקון, ויוציא מהס"מ בלעו מפיו, ומפוצצו וממחה כחו עד אשר יקיא את החיל שבלע. והוא בדברי חכמינו (קדושין ל, א) אם פגע בה מנגל זה משכהו לבית המדרש, אם אגן הוא נמוח ואם ברזל הוא מתפוצץ."

וכאן מכניס האור החיים את פרוש דבריו בתוך הפסוק: "ובפסוק זה גלה לנו הכתוב פלא התורה ותעצומיה, ואמר זאת התורה תועלותיה אשר תסובב קריאתה, לעלה פרוש שבאמצעותה תתעלה השכינה שהיא בחינת נכסות ישראל, למנחה, לשון מנוחה ונחת, וכן לשון הנחה, והוא סוד עלי יניח צדיק את ראשו, והוא סוד (כ"ד פ"ג) באה שבת באה מנוחה, כי יניח עליה צדיק יסוד עולם, והוא סוד (שיר השירים ב) ש'מאלו תחת לראשי וימינו תחבקני' והבין."

וממשיך לבאר: 'לחטאת ולאשם' הם שתי בחינות הברורין, האחד חלקי הקדשה שירדו למטה ממדרגתם, בתחלה בעולם התהו כנגדם אמר 'לחטאת', והשניה חלקי הנשמות שנעשקו מאדם בהטאו כנגדם אמר 'לאשם', כי התורה תועיל לשתי בחינות אלו לבררם ממקום ירידתם. ולא ברור לבד, אלא גם יכוננם במקום שנחסרו ממנו, והוא אמרו 'למלואים' למלאותם במקומם"

המתגבר לנצח ולזבח את יצרו זו מעלה גדולה

ומוסיף האור החיים לפרש את הענין החשוב של זביחת היצר הרע: "זה כנגד ניצוצות שירדו, וכנגד חלקי נשמות שאנס ס"מ מאדם הראשון אמר 'ולזבח השלמים', על דרך אמרו (תהלים ו) 'זבח תודה יכבדני', ודרשו ז"ל (סנהדרין מג, א) זה הזבח יצרו. והזביחה הוא שינצחנה, ובבחינת הנצחון הוא בורר ממנו בחינת הטוב אשר אנס מאדם הראשון."

וכל זה נעשה באמצעות התורה: "והנה בחינה זו היא מעלה גדולה, אשר יתעצם לזבח יצרו, כמעשה דוד שאמר (תהלים קט) 'ולבי חלל בקרבי', ודבר זה עושה פעולה גדולה, בבחינה שאנו משתדלים עליה, ואין מציאות להשגה זו וזאת באמצעות התורה, כאמרם אם פגע בה מנגל זה משכהו לבית המדרש, וכן אמרו (ס"ט) אמר הקדוש ברוך הוא בראתי לכם יצר הרע בראתי לו תבלין שהיא התורה."

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידונים: 02-80-80-600
נערך ע"י המחנך הרב ינון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאסקעס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450
יזיל ע"י רעז שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3
וזכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומוזני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו.

אתר סטטון ע"ר 580624120

גליון 619
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

הכל בשביל התורה
מעשה בר' יוחנן שהיה מטיל ועולה מטבריא לצפורי, והיה סמוך על כתפו של ר' חייא בר אבא. הגיעו לבית שדה, אמר ר' יוחנן רואה אתה בית שדה זה, שהיה שלי ומכרתיו בשביל שבקשתי לעסוק בתורה, הגיעו לבית זית, אמר ר' יוחנן רואה אתה בית זית זה, שהיה שלי ומכרתיו בשביל שבקשתי לעסוק בתורה, הגיעו לבית כרם, אמר ר' יוחנן, רואה אתה בית כרם זה, שהיד שלי ומכרתיו בשביל שבקשתי לעסוק בתורה. התחיל ר' חייא בוכה, אמר לו ר' יוחנן מפני מה אתה בוכה, אמר לו ר' חייא בוכה אני שלא הנחת לזקנתך כלום, אמר לו ר' יוחנן, חייא בני, וכי קלה היא בעיניך מה שעשיתי, מכרתי דבר שניתן בששה ימים, וקניתי דבר שניתן בארבעים יום, כל העולם כלו לא נברא אלא לששה ימים, אבל התורה ניתנה לארבעים יום, שנאמר ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה.

(לפי שמות רבה מ"ז)

פרשת השבוע

שנאמר עליהם חלבמו סגרו, שעושרם וטובם נעולים בשבעה בריחים, ובאותה שעה פיהם דברו בגאות, עמידתם עמידה של רחבות, ופיהם מלא עזות וגאווה, בזכות מה מגיע להם הכבוד?.

זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה (ו' - ב')

מסופר על הרה"ק רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א, שהלך עם מקורביו לבית המדרש בעיירה אחת, וכשהגיע לפתחו נעמד ואמר, אי אפשר להיכנס בבית זה שהוא מלא וגדוש בתורה מלוא החלל. לתמיחת המלווים, הסביר להם רבינו, כתוב "זאת תורת העולה", כלומר, איזוהי תורה העולה ופורחת למעלה, "היא העולה על מוקדה", תורה שנלמדת לשם ה' בהתלהבות ובאש, בתיקוני זוהר איתא, שתורה אשר אין לומדים אותה בדחילו ורחימו, לא פרכת לעילא, וזאת התורה שלומדי בית המדרש דנן לומדים, נשארת בין כתליו, האויר דחוס מרוב תורה, עד שאין מקום בשבילנו להיכנס פנימה.

צו את אהרן (ו' - ב')
אין צו אלא לשון זרוז וכו' ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס (רש"י)

מסופר על הרה"ק רבי אייזל חריף זיע"א, שישב יום אחד בסעודת שמחה, והנה נכנס לאולם אחד מעשירי סלונים, יהודי קמצן וקשוח לב, שמעולם לא נתן לדבר צדקה, כל הקהל קם לכבודו ובעל הבית אץ להושיבו בראש השולחן. פנה רבי אייזל שהיה איש אמת אל המסובים לידו, ואמר להם, שזוהי כוונת המאמר "ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס" והוסיף ואמר, כשחולקים כבוד לאחד עשיר המקיים את מצוות יצחק אבינו, "הוה גביר לאחיק" היינו שתהיה לאחיק גביר המזכה את הזולת בגמילות חסד, ושהנצרך מקבל מידו פעם בפעם נדבה הגונה, הרי הדבר מובן שאדם זה זכאי לדרוש מעט כבוד על מעשיו, והוא ראוי לכך, אך כנגד זה, צריך במקום שיש בו חסרון כיס, באותם הגבירים שאי אפשר להגיע אל כיסם,

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 7:34 ת"א: 7:37 ר"ת: 8:12

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:21 ת"א: 6:36

פרשת צו-פרה

משום כך רציתי לגמול לך טובה תחת טובה

מסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א שביקש לנסוע אל רבו הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק (יומא דהילולא כ"א אדר) זיע"א, ואולם כסף לשכור עגלה לא היה לו, החליט אפוא לעשות ברגליו את הדרך הארוכה, בדרכו נעצרה לידו עגלה ובו ישב חסיד עשיר מהעיר וורשה, פנה אליו רבי דוד ושאל: להיכן אתה נוסע? "לליזענסק אל הצדיק רבי אלימלך" השיב העשיר, שאל רבי דוד התוכל להסיעני בעגלתך? התהרהר האיש לרגע קט, ולבסוף הפטיר: "עלהו" סבור אותו עשיר, כי הנוסע שבעגלתו אינו אלא אחד מאותם יהודים המתהלכים בדרכים ומידי פעם פושטים ידם לקבץ נדבות, ועל כן דיבר אליו בזלזול ואף לגלג עליו לא מעט. שמע רבי דוד את מילות הלעג והבוז, ושתק, כך נמשכה הנסיעה, העשיר לועג, ורבי דוד ממלא פיו מים.

בהגיעם לפתח מעונו של רבי אלימלך, עצרה העגלה והעשיר נחפו לרדת ולהיכנס לחדרו של הצדיק, גם רבי דוד ירד מן העגלה, אולם הוא כלל לא נחפו להיכנס אל רבו, בטרם יכנס, עליו להכין עצמו כראוי. חלף אפוא זמן מה עד שנכנס רבי דוד אל רבי אלימלך מליזענסק, ואולם, משנכנס נמשכה שיחתם של שני הצדיקים זמן רב מאד. והעשיר, משנוכח כי רבי אלימלך משוחח עם הנוסע "שלו" זמן רב כל כך, הבין כי אותו נוסע אינו אדם פשוט כלל ועיקר, ומן הסתם אדם גדול הוא, וחשב לעצמו: אני העזתי ללעוג לו ולהתקלס בו. מצפוני ייסר אותו והוא החליט להמתין לאיש ולהסיעו בדרך חזרה.

אך משיצא הנוסע – הלוא הוא רבי דוד – מחדרו של הצדיק לאחר שתי שעות שיחה, פנה אל העשיר הממתין לו ואמר: "עלי לשהות כאן זמן מה, ועל כן לא אחזור עמך, סע איפוא לבד לדרכך, ובהיותך בדרך יגיע לאזניך קול צווחה, לך בעקבות אותו קול, ואז כבר תדע מה עליך לעשות". עתה היה בטוח העשיר, ללא כל ספק, כי הנוסע הנו אדם מורם מעם, ללא אומר ודברים עזב את המקום ויצא לדרך.

העגלה התנהלה על אם הדרך, הסוסים משכוהו בעוז והגלגלים השמיעו קולות שקשוק, כבר עשו הסוסים את מחצית הדרך והגיעו לקרבת יער עבות – כשנשמעה לפתע צעקה נוקבת, מאן-דהו זעק דבר מה בשפה הפולנית. כמו חיכה לזעקה זו, הזדקף העשיר על מקומו, הקול הוסיף להישמע, כאילו בוקע הוא ממעבה היער, הטה העשיר את עגלה מדרך המלך, והסוסים החלו לצעוד בשבילי היער. כל אותו עת המשיך אותו אלמוני לזעוק זעקות אימים, הקולות הלכו וגברו, ככל שהתקדמו הסוסים בין סבכי העצים. והנה עצרו הסוסים מלכת: סבך העצים התדלדל בבת אחת, ובהמשך נראתה ביצה עכורה. זעקות האימים נשמעו קרובות וברורות, הביט העשיר נכחו וראה מאין בא הקול: מרכבה הדורה, רתומה לשני סוסים, גלשה אל תוך הביצה התובענית, והחלה

לשקוע בתוך הבוץ הזדוני, כשהוא אוחז בשתי ידיו במרכבה השוקעת, נסחף גם השר – אשר נסע באותה מרכבה – אל עמקי הביצה, והוא הוא שזעק בקולי קולות לעזרה.

בלי להתמהמה לקח העשיר היהודי חבל עבה, קשר את קצהו לעגלה הטובעת ואת הקצה השני לעגלתו, ואז הצליף בסוסים שהחלו לדהור וחילצו את העגלה הטובעת מהבוץ, עם העגלה חולץ גם השר הפולני אשר נסע בה. מראהו של השר העולה מן הביצה לא היה מלבב כלל וכלל, בגדיו היו מרופשים, והוא רעד מקור ומבושה גם יחד. העשיר חס על האיש העלוב שלפניו, ונתן לו מזון ומשקה להשיב את נפשו, ורק לאחר שהתאושש שאלו: מנין אתה? "מורשה" ענה השר. "גם אני מורשה" הגיב היהודי, "ועתה פני מועדות לשם, תוכל אפוא להצטרף אלי ולנסוע בעגלתי", השר הפולני הסכים, ובהגיעם לוורשה הביא העשיר את השר אל ביתו, שם טיפל בו כאב מסור, ובבוקר המחרת כשהוא מאושש לחלוטין עזב השר את ביתו של היהודי ובפיו מלות תודות חמות.

חלפו ימים מעטים, והיהודי הזומן אל אותו שר, עתה, בשבתו בלשכתו המהודרת, כשמראהו אומר כבוד, שאל את היהודי: במה אוכל לגמול לך על שהצלת אותי? אינני מבקש כל גמול על מעשי, השיב היהודי, "שכרי וגמולי הוא בכך שהצלת חיי אדם". אם כך, ארשום לפני את שמך וכתובתך, כדי שתמיד אזכור מיהו האדם שהציל את חיי, ואכן רשם השר את הדבר בספר הזכרונות.

ימים רבים עברו מאז אותו מאורע, וגלגל הזמן הסובב ללא הרף, הוריד מטה מטה את היהודי העשיר, הוא אשר עשה עד כה חיל בעסקיו נאלץ למכור את כל רכושו, ואף את ביתו, ואף את רהיטיו ובגדיו אילצו נסיבות השעה למכור, שכן בידו לא נותרה אפילו פרוטה אחת. משנפרד מרכושו ומכל אשר לו, לא נותר לו אלא לחזור על פתחי נדיבים ולפשוט יד, מעיר לעיר ומכפר לכפר כתת רגליו, והתחנן למטבע עלובה או לפת לחם להחיות את נפשו, עשר שנים תמימות עברו על אותו יהודי בסבל רב, ובזמן הארוך הספיק לשכוח כי אי פעם היה עשיר ובעל נכסים, שעל פתח ביתו המהודר התדפקו עניים ופושטי יד.

לא יפלא אפוא, כי בראותו מרכבה הדורה חולפת ברחוב היער, קרב אליה והושיט ידו אל היושב בתוכה. בעגלה ישב לא אחר מאשר שר המחוז של וורשה, הוא הביט בפניו של היהודי העלוב ואמר: "בוא הנה יהודי". מילותיו של השר הנכבד החרידו את העני, "מי יודע מה מתכון הוא לעולל לי" חלפה מחשבה במוחו, והוא נשא את רגליו ונמלט מהמקום, מוותר על הנדבה שביקש מהשר. "רוץ בעקבותיו והבא אותו הנה" פקד השר על משרתו, ואמנם, מקץ כמה רגעים היה היהודי רוטט מאימה בתוך מרכבת השר. "אל תחשוש ממני, לא אגרום לך כל רע" קולו של השר היה נעים ומלבב, "רצוני לדעת רק זאת: מה שמך?" אמר היהודי את שמו, ופני השר התבהרו.

משל ונמשל

איתא במדרש (במדבר רבה כ"א) שכך אמר הקב"ה על פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן: בדין הוא שיטול שכרו, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום.

משל לנער אחד שהיה משרת בביתו של עשיר אחד, ובתמורה לעבודתו היה אוכל על שולחנו של העשיר. פעם אחת, בעיצומה של סעודת פורים, כאשר היו מסובים רבים על שולחנו של העשיר, הגיע סוחר אחד וביקש לקנות סחורה מחנותו של העשיר. השיב העשיר: אינני יכול, כעת זה זמן משתה ושמחה, שוב מחר ואתן לך את כל אשר תבקש. קם הנער מעם השולחן ואמר: אדוני, אני ארוץ אל החנות ואביא את אשר ביקש לקנות. למה לך להפסיק את סעודתך? שאל העשיר. ומה בכך? השיב הנער המסור, כהרף עין אלך ואשוב. אמר ועשה. למחרת היום בא העשיר אל הנער ושאל: אמור נא לי, כמה מגיע לך בעד עבודתך אצלי כל השנים? לא מגיע לי דבר, השיב הנער, הרי סיכמנו שבתמורה לעבודתי אוכל על שולחןך. אכן כן סיכמנו בתחילה, אמר בעשיר, כי סברתי שאכילתך חביבה עליך שהיא חשובה לך כמשכורת, אולם כעת, כאשר ראיתי שאין הארוחה חשובה בעיניך כל כך עד שעזבת הכל ופנית לעזור לי, מן הראוי שתקבל משכורת ממש.

כן הוא הנמשל: ידוע הדבר, כי אין בכוחו של האדם להשיב טובה לקדוש ברוך הוא על כל חסדיו המרובים אשר גומל אתנו תמיד, ואף אדם המקיים תמיד את דבר ה' ושומר מצוותיו, הרי מקבל את חיו כמתנה שאין גדולה הימנה. אולם פינחס שסיכן את חייו וחרף נפשו למות על קדושת ה', שהרי לולא הניסים שנעשו עמו היה מאבד את חיותו, אם כן גילה דעתו שכשמגיע לקידוש השם יתברך, חייו לא נחשבים בעיניו למאומה, ומשום כך אומר המדרש: אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו – שכר אחר, על כן "הנני נותן לו את בריתי שלום".

בשם המגיד הק' מדובנא זיע"א

"המכיר אתה אותי?" שאל את העני הרועד, לא... ענה העני, אם כך, המשיך שר המחוז, אזכיר לך דבר מה, האם יער וביצה ומרכבה טובעת אומרים לך משהו? היהודי הנהן בראשו. "אני הוא אותו שר שהצלת אז מטביעה" אמר שר המחוז, "ואולם באותו עת היית עשיר ונכבד, כיצד אפוא הגעת למצב בו אתה שרוי היום? במילים מקוטעות סח לו היהודי את כל המוצאות אותו בעשר שנים האחרונות, "מצבי השתנה מקצה אל קצה" סיים באנחה, "עד כי איני זוכר כלל את הימים בהם הייתי בעל נכסים".

לא ירחק היום, ותשוב ותיזכר בכך, אמר השר בקול נלבב, "הנה לך אלפיים רובלים, בסכום זה תוכל לפתוח בעסקי מסחר ולשקם את עצמך". מעודד ומאושש פתח היהודי דף חדש בחייו, הוא החל לעסוק במסחר וההצלחה האירה לו פנים, ומקץ זמן לא רב שב להיות עשיר ובעל נכסים.

שנים רבות חלפו מאז אותה נסיעה אל הצדיק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, ובנתיים התבקש רבי אלימלך לישיבה של מעלה, ואת מקומו, כמנהיגם של החסידים, מילא ה"חווה" הקדוש מלובלין, גם רבי דוד מלעלוב זיע"א שאותו הסיע יהודי זה אל רבי אלימלך, יצא שמעו בקרב קהילות ישראל והוא נודע כאחד מצדיקי הדור ומנהיגיו. ואולם, כל אותה עת לא ידע אותו יהודי כי הנוסע בעגלתו, אותו נוסע שבו העז לזלזל, לא היה אלא רבי דוד מלעלוב.

עתה, מששב למעמדו ולעושרו, החליט האיש לנסוע אל צדיק הדור, רבי דוד, ניצב הוא לפני הצדיק, שטח את בקשותיו, וכלל לא עלה על דעתו, כי אי פעם ראה את הרבי. אך רבי דוד הכיר את הבא, ברגע שדרכו רגלי האיש על סף חדרו ידע רבי דוד מיהו האיש, ובלי להתמהמה ביקש, "אנא ספר לי כל מה שעבר עליך בשנים האחרונות". והאיש סיפר: על כך שהציל את השר הפולני, ועל קורותיו בעשר שנות עוניו, ולבסוף, על ההצלה שבאה לו ממקור בלתי צפוי.

כל אותה עת ישב רבי מחריש ונענע בראשו, "דע לך" אמר משסיים היהודי את דבריו, "כי אני הוא האיש שנסע בעגלתך, ובעת שעלבת בי ולעגת לי גזרו עליך בשמים מיתה, הגזירה נודעה לי, ובהגיעי באותו יום אל רבי אלימלך, נכנסתי אל חדרו לטכס עצה, כיצד להעביר את רוע הגזירה, ואמנם, לבסוף הצלחנו להגיע למעין פשרה: נגזר כי התפוך לעני, ומכיון שעני חשוב כמת, יהיה העונש הזה כפרה על עוונך. ולמה הגיע הקץ לעניי אחרי עשר שנים?" שאל האיש הנפעם. השיב לו הצדיק: הן גמלת לי טובה והסעת אותי בעגלתך לליזענסק, וזה היה מעשה חסד, משום כך רציתי לגמול לך טובה תחת טובה, והשתדלתי כי מקץ עשר שנים יבוא הקץ לסבלך ותשוב למעמדך הקודם.

צ'ין אדם לחברו

כשצריך לעזור ליהודי אין עושים חשבונות

מסופר על הרה"ק ה"שועות משה" מויזניץ זיע"א (יומא דהילולא כ' אדר) שפעם פנה אליו יהודי בבקשה שהוא זקוק מאד לסכום כסף, וביקש שהרבי ימליץ עליו לטובה אצל גביר אחד שלא היה חסיד ויזניץ. בדיוק באותה תקופה, עסק הרבי ביסוד הקרן נצחי של הישיבה הק', והיו באמצע משא ומתן עם הגביר הנזכר, על סכום גדול שישקיע בקרן לטובת הישיבה. כאשר ציוה הרבי למשב"ק שיתקשר לנגיד הנ"ל, ניסה המשב"ק להתחמק, כי לא רצה שיבקשו ממנו עתה טובה אישית. מחשש שלא ירצה עוד ליתן את הסכום הגדול לקרן הישיבה. אך הרבי ציוה עליו בתוקף ואמר: אז די וועסט נישט רופן, וועל איך אליין רופן (אם אתה לא תטלפן אליו אטלפן אני עצמי אליו). כאשר כשצריך לעזור ליהודי אין עושים חשבונות.

רגישותו של רבי שלמה זלמן

מסופר על זוג שבאו אל הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א (יומא דהילולא כ' אדר) בשאלה, נולד להם בן זכר והאבא מבקש לתת לו את השם מענדל, ע"ש אחד מסבותיו, והאימא לא רוצה בשום אופן, בטענה שבאותו בנין נפטר ל"ע ילד בשם מענדל, ולכן חוששת לשם הזה. נענה רבי שלמה זלמן ואמר, שניכם צודקים אבל דעתי היא שלא כדאי לתת את השם מענדל, נזעק האבא ושאל, הרי הרב אמר שאני צודק, למה לא לתת את השם של סבי? ענה הצדיק תארו לעצמכם, בעוד כמה

שנים ירד ילדכם יגדל וירד לשחק למטה, וכשהאימא תרצה שיעלה הביתה, תצעק, מענדל לעלות הביתה, אז עלולה האם השכולה שאיבדה את בנה, להיזכר בבנה האהוב, ויגרם לה צער וחלישות הדעת, ומסיבה זו אמרתי לא לתת. שמע אבי הבן, הבין וקיבל.

לומר דברים טובים בעין טובה

בישיבת מיר בחו"ל, היה נהוג שבמסיבת שבע ברכות היו מרבים לדבר בשבח החתן, ואפילו בחתן פשוט היו מעלים את קרנו בשבחים מופרזים. פעם ניגשו הבחורים המבוגרים בישיבה אל המשגיח הרה"ק רבי יחזקאל לוינשטיין זיע"א, ואמרו שמן הראוי היה לבטל מנהג זה הנראה קצת מגוחך. ר' יחזקאל ענה להם, אנו חיים בתקופה שלצערנו המצב ירוד ולא מסוגלים לומר דברים טובים לחברים, ואם כן, אם יש איזה הזדמנות שנהגים לומר דברים טובים בעין טובה, וגם את זה אתם רוצים לבטלו?

להרנין לב אלמנה

פעם שלח הרה"ק רבי שלומיקה מזווייהעל זיע"א כסף ביד בתו לאלמנה אחת, שהיה תומך בה לפרנסת בני ביתה, חזרה הבת וסיפרה שפגשה את האלמנה בעת ארוחתה, ונוכחה לראות שהרחמנות עליה אינה כל כך גדולה, מאחר שראתה שמרשה לעצמה לקנות מצרכי אוכל יקרים, כידוע רבנו לעצמו ולמשפחתו צמצם בתכלית הצמצום באופן מדהים. נענה לה הרבי, אדרבה מעתה יש להגדיל את סכום התמיכה, מאחר והיא זקוקה לדברי אוכל יקרים.

הילולא דצדיק

שבת קודש כ' אדר

הגה"ק רבי יואל ב"ר שמואל (הב"ח - ה"א ת') הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך ב"ר חיים יהודה לייב (תשנ"ה)

הרה"ק רבי משה יהושע בהרה"ק חיים מאיר מויזניץ (תשע"ב)

יום ראשון כ"א אדר

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן (תקמ"ז)

יום שני כ"ב אדר

הגה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן מאיזמיר (שבט מוסר - תפ"ט)

הרה"ק רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב ב"ר אברהם (גנזי יוסף - תק"ג)

יום שלישי כ"ג אדר

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ב"ר שמואל (תלמיד המגיד - תקמ"ז)

הרה"ק רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל מגור (חידושי ה"ר"ם - תרכ"ו)

הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא ב"ר נתן דוב (דברי בינה - תרס"ו)

יום רביעי כ"ד אדר

הרה"ק רבי יצחק ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרס"ד)

יום חמישי כ"ה אדר

הרה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב ב"ר אפרים (גיסו של הבעש"ט הק' (תקכ"ה)

יום שישי כ"ו אדר

הרה"ק רבי אליעזר ליפא מחאמעלניק ב"ר אלימלך מליזענסק (תק"ע)

הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמשון (ד"ר גארדאן תלמיד המגיד - תק"ע)

הרה"ק רבי איתמר הכהן מדזיקוב (תלמיד הרה"ק רבי ארון לייב מפרעמישלאן)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלוכות

טאת הרה"ג נגליאל הכהן רביטבין שליט"א
מדרש "יום אני אודי" רפרום יוסף הררש" על המעשרים.

ברכת כהנים (י"א)

א) כשמתחיל שליח ציבור רצה, כל כהן שבבית הכנסת נעקר ממקומו לעלות לדוכן, ואף אם לא יגיע לשם עד שיסיים שליח ציבור ברכת מודים, שפיר דמי, אבל אם לא עקר רגליו בברכת "רצה" שוב לא יעלה. (שו"ע או"ח סימן קכ"ח סעיף ח', ובמ"ב שם ס"ק כ"ה, כ"ז)

ב) המנהג כשעומדים הכהנים לפני ההיכל ואמרו מודים דרבנן, אומרים: יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתהא הברכה הזאת שצויתנו לברך את עמך ישראל, ברכה שלימה, ולא יהיה בה שום מכשול ועוון מעתה ועד עולם, ומאריכים בתפילה זו עד שיסיים השליח ציבור "ולך נאה להודות", כדי שיענו הקהל אמן על שתיהן, וגם הכהנים יענו אמן על ברכת השליח ציבור. (שו"ע שם סעיף ט', ובמ"ב שם ס"ק ל', ל"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב

ב"ר אברהם (גנזי יוסף) זיע"א

נלב"ע כ"ב אדר תנצב"ה

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: זריזות

פרשת צו

מבית שבת טיש

משבה

מאמר פתיחה

מדגיש מהות המדה

מדת הזריזות היא מדה חשובה מאד להצלחתו של האדם, בין במעשיו הרוחניים ובין בחייו הגשמיים. מדה זו היא הפך טבעו של האדם, שאוהב להתעצל ולנחם בחבוק ידים, ולכן צריך האדם לעמל כל ימיו כדי להכניע מדה זו ולהיות מן הזריזים ולא מן העצלנים, כמו שאמר דוד המלך: "חשתי ולא התמהמהתי לשכור מצותיך". מדת הזריזות פוללת בה כפחה מעלות והרגלים טובים, כמו החריצות, השקידה, העקביות, נצול הזמן וחשיבותו, ותפוקתו של האדם גדולה עשרת מונים מהעצל החובק את ידיו. אולם הבדל דק מאד יש בין הזריזות לבין הפזיזות, בין החריצות לבין הנמהרות והפזיזות. מי שתמיד מתרוצץ פאחוז תפוזית, רדוף ונמחר, תמיד ממהר ואף פעם לא מישב, אדם פזיז אינו זריז וחרוז, אלא להפך הוא אדם פזיז ומבלבל, פחו כפמים. ה"אמרי אמת" מוזהר, שהיה ידוע פאיש זריז מאין כמוהו, שכל רגע מחייו היה מודד ומחשב עד דק, היה נגוח ושלו כל ימיו, ומאידך הספיק את הכל במהירות שלא תאמן. כשהיה פעם בדרך לעיר אחרת, תכנן את סדר יומו כששכל להופיע בתחנת הרכבת בזמן הנקוב של יציאתה, וכשהעירו לו מקרבו פי עדיף לבוא מעט לפני הזמן ליתר בטחון, אמר: "הזריז אינו מקדים ואינו מאחר, אלא תמיד מופיע בזמן ומספיק הכל בצורה מחשבת". הפפתח לזריזות וחרצות, הוא התכנון המקדם של כל פעולה, נצול הזמן הנקר, לבצע כל דבר בהקדם בלי דחיה, ומה שמתחילים לעשות עד הסוף בשקידה ובחרצות, לפי הכלל: "מה שאפשר לעשות מחר, עושים אתמול..."

על הפסוק בראש פרשתנו: "צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העלה", מפרש רש"י הקדוש: "אין צו אלא לשון מיד ולדורות". המפרשים התחבטו רבות להבין את דברי רש"י וכונתו העמוקה, אולם הרבי ר' השיל מקרקא מסביר את הדברים על פי יסוד דברי חז"ל: "גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצוה ועושה", כי שכרו של מי שיש לו מצוה לעשות והוא עושה את המצוה על פי הציור, גדול בהרבה מאדם שאינו מצוה על המצוה, אף על פי שגם הוא עושה את המצוה. ומפני טעם זה התאוו האבות הקדושים לקבל את התורה, כדי שיהיו מצויים ועושים ויקבלו שכרם על כך הרבה יותר. ומה הטעם באמת שמי שמצוה ועושה גדול ממי שאינו מצוה ועושה? והרי בסופו של דבר שניהם עושים את המצוה בשורה? אלא פרשו שם התוספות שההבדל הוא בגיעה ובעמל. כי הרי האדם שאינו מצוה, אין לו יצר הרע ואין לו מישוה שמתנגד לו ואומר לו "אל תעשה". וכיון שקנה, אין לו שום גיעה והתאמצות לעשות את המצוה, והוא לא צריך להזדרז לשם כך. אדם פזיז אפוא, לא מקבל שכר גדול, שכן השכר בא בהתאם לעמל, כפי שאמר חז"ל "לפום צערא אגרא". אך אדם שיש עליו מצוה, מיד הוא חש בהתנגדות של היצר שפונסה למנוע ממנו לעשות את המצוה, והוא נלחם בו כל העת ומנסה להכשילו שלא לעשות את המצוה, וגם אם היצר רואה שהאדם לא שומע לו והוא מתכונן לעשות את המצוה, הוא מתחכם עמו ומנסה לדחות אותו להתעכב עם המצוה. הוא מפיל על האדם עצלות ורפיון ידים, דוחה אותו בקש לזמן מאחר יותר, וכך הוא גורם לאדם להתרדם בשמירה על המצוה, עד שהוא מחמיץ את ההזדמנות והיצר שמח בחלקו, בכך שהצליח למנוע מהאדם לקיים את המצוה. מסבה זו נאמר "אין צו אלא לשון זרוז", כי האדם צריך להזדרז ביותר בקיום המצוה ולא להתפתות אחר עכובים ומניעות, אלא להיות מצוה ועושה מתוך גיעה והתאמצות, ואז שכרו גדול.

הרמב"ם הקדיש בספרו המפרסם "מסלת ישראל", פרק שלם על מדת הזריזות, והוא מאריך שם רבות בשבח מדה זו ובגנות העצלנות. בין השאר נותן הרמב"ם לעצה טובה לאדם שרוצה להתחיל בלבן את מדת הזריזות, בכך שהוא ירגיל את עצמו באופן חיצוני במדה זו, לעשות את כל הפעולות הרוחניות והגשמיות באופן מדי ובל ידחוי, בזריזות ובחרצות, ועם הזמן יתחיל להיות לו להרגל וטבע, ואחר הפעולות נמשכים הלבבות להפך להיות זריז בטבעו. בדבריו פותח הרמב"ם, שהזריזות אינה מדה נוספת וטובה שרצוי להוסיף אותה לכלל המדות הטובות לאחר רכישתן, אלא היא ההקדמה למדות והתכשיר שלהן, שהרי אמרו חז"ל "זריזים מקדימים למצוות", דהיינו ש"הזריזות היא ההקדמה למצוה" ועל ידיה יוכל לרכוש את שאר קניניו הנצחיים. הזריזות היא אפוא לא מעלה יתרה והדור מצוה, ואין פאן ענין של רוח והפסד, שהעצל מפסיד והזריז מרויח, אלא יש פאן מדה בסיסית ויסודית שבלעדיו לא שיה האדם להגיע לעבודת ה'. וכך אנו רואים בדבריו של רבי פינחס בן יאיר, שהזריזות היא דרך יסודית שפוננה מתחיל האדם את מסלול עבודתו, ועמה יכול הוא להעפיל לשמי רום, עד הדרגות העליונות של רוח הקדש ויתחית הפתים. כשבקש שלמה המלך למצא סמל ודגמה לחרצות וזריזות, הוא נטל את הנמלה ואמר: "לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם". הנמלה אוגרת מזון בקיץ לקראת החורף, וכמה כל חיה? "אמר רבי תנחום, ואינה חיה אלא ששה חדשים וכל מאכלה אינו אלא גרגר חטה ומחצה", ולמרות זאת טורחת היא כה רבות שפא יאריך הקיץ"ה את חיה. וכמה מוסר השכל עלינו ללמוד מבריה קטנה זו בעולמו הנפלא של הקב"ה, על גנות העצלנות וחשיבות הזריזות והחרצות.

"מדת הזריזות היא תכשיר לכל המדות, והיא מתקנת כלן".
(אורחות צדיקים)

נמשל

למה הדבר דומה

לא עברו ימים ארפים, ופקיד חמור סבר התדפק על ביתו של מוניש. האיש החזיק בידו פנקס גדול, ובקול נחרץ דרש לראות את בעל הבית. "אני נציג רשות המס", אמר האיש בתקיפות "ומבקש להפגש על-אתר עם מוניש הסוחר". במהירות, אצו רצו בני המשפחה אל בית הנקסט והזעיקו את מוניש הביתה. "איש חשוב מאד הגיע הביתה", אמרו לו בני הבית, ומוניש הניח את סדור התפלה מידיו, ודלג במהירות הביתה, כשהוא בטוח כי דג שמן עלה בחכתו ובודאי ממתינה לו עסקה גדולה וכדאית שתוכל להכניס לו רוח גדול. טרופ נשימה הגיע מוניש לביתו, ובשמחה הושיט את ידו אל 'הסוחר' שלפניו, אבל עד מהרה עמד על טעותו ונשמתו כמעט פרחתה מפניו. שמחתו הפכה לתוגה, והוא התחרט אלף מונים על שהגיע הביתה. "נודע לנו", אמר לו פקיד המס בחמרה, "פי סוחר גדול אתה ועסקאותיך חובקות עולם, אנו דורשים ממך אפוא תשלומי מס גבוהים ועליך לסלק את החוב בזמן קצוב". לשון נסה מוניש להצטדק כי השמועות לגביו אינן נכונות והדרישה לתשלום החוב היא מעבר ליכולתו, אך הפקיד לא הקשיב לו ויצא מביתו בטרקת דלת. "למה קראתם לי לבוא הביתה?" הטיח מוניש בקול נשבר בבני ביתו, "האם לא השפלתם להבין שהחלפתם פרה בחמור? כשהסוחר חפש אותי בשביל עסקה כדאית, לא קראתם לי. ודוקא עכשו, כשפקיד המס הפיל עלי תביעה פה גדולה, מהרתם לקרא לי לבוא?" אולם את הנעשה אין להשיב, ומוניש נאלץ לעבר דרך חתחתים קשה, עד שהצליח להקטין את דרישת רשות המס.

הנמשל

במשל נפלא זה, השתמש המגיד מוילנא רבי יצחק אליהו לנדא, בספרו "פתשגן הדת", על-מנת לבאר את הפסוקים בפירושנו העוסקים בהקרבת הדם והחלב על המזבח. הדם מסמל את החמימות שבאדם, את הפעלתנות והזריזות המפעפעת בו, ואלו החלב מסמל את הקרירות והעצלנות. באדם יש שתי מדות הפכיות ומנגדות. יש לו גם דם וגם חלב, גם זריזות וגם עצלנות, והאדם הנבון צריך לדעת מתי להשתמש בזריזות ומתי בדוקא בעצלנות. כאשר לפניו מצות עשה, צריך להפעיל את הדם שבו ולזרו את עצמו לעשות את המצוה, אך כאשר מצות לא תעשה לפניו, ירפה את ידיו ויגביר את העצלנות שלא לרוץ אל העברה. אך כאשר האדם 'הופך את היצרות', והוא משתמש בעצלנות למצוה ובחריצות לעברה, הריהו כמו מוניש מידענו, שבגלל העצלנות הפסיד את העסקה, ודוקא כשפקיד המס בא אליו הוא התמלא בזריזות גדולה. משום זה צונו התורה להקריב מכל קרבן את החלב ואת הדם, כדי להורות לנו להשתמש בשני הפחות המנגדים הללו בדרך נכונה ונבונה, לדעת מתי להיות עצלן ומתי להיות זריז נשפר.

סוחר גדול היה מוניש, ידו בכל ויד כל בו. הוא לא פחל בשום מסחר או הזדמנות עסקית שנקרתה בדרך, ועסקיו היו משתנים בהתאם לתקופת השנה ועל-פי הצע ובקושו. יכול היה לעסק תקופת-מה בבדים שונים, אותם רכש מיבואן שהביא עמו קרון שלם של בדים מארצות המזרח, ומכר אותם למוניש במחיר נמוך, ולאחר שהסחורה אזלה, עבר מוניש למכירת נעלים לקראת החגים הקרבים ובאים. לעתים היה מוניש סוחר אחרים, ולאחר זמן-מה עסק במכירת תבואה, או בתווך דירות והעברת עצי הסקה מעיר לעיר. הפתגם השגור "הרבה מלאכות מעט פרנסות", התקיימה במוניש, ולמרות כל עסקיו הרבים, בעקבותיהם נאלץ להתרוצץ בחסר מנוחה לרגע, לא ראה ברכה גדולה בעמלו, ובסופו של דבר היה משתפר אל צרור נקוב.

אחוז תזוית היה מוניש, ומעולם לא ראו אותו הולך בנחת. תמיד אץ-רץ פרוח סערה, מבהל וממהר לדרפו, מתרוצץ ממקום למקום כשהוא חסר מנוחה ועובר ביעף בין רחובות העיר. בנוסף לכל, היה מוניש גם סקרן גדול, כך שהוא היה תמיד במרפזו כל התרחשות ומערה היטב בכל המאורעות בעיר. נמחרותו של מוניש, לא עזבה אותו גם באמן שהיה שוהה בבית הנקסט, היה מתרוצץ מפינה לפינה ומתעדכן בינתיים במותרחש בעולם, שומע בפנה זו ספור כלשהו, ועד מהרה מעביר את המידע לאחרים, כשהוא מתבל את הספור ומוסיף לו נפך כיד הדמיון הטובה עליו, וכך היה מבלה מדי בקר שעות ארפות בבית הנקסט, כאלו עתותיו בידיו ואין לו דאגות של פרנסה. בקר אחד, הגיע סוחר גדול אל העיר, וכששמע את שמעו של מוניש הסוחר הממלח, פנה אל ביתו על-מנת להציע לו עסקה כדאית ומשתלמת. התדפק הסוחר על דלת ביתו של מוניש, אך למרבה האכזבה הודיעו לו בני הבית כי אביהם עדין לא שב מבית הנקסט, ואם רוצה הוא לשוחח עמו בעניני עסקים, יואיל נא להמתין זמן-מה עד שובו הביתה. באותה שעה שהה מוניש בבית הנקסט, שם היה שקוע בוכוח סוער עם חבורת בטלנים כמוהו על ענינים של מה-בכה, ומכיון שאמו של הסוחר היה יקר והוא חס על כל רגע, יצא מביתו של מוניש וסגר את העסקה עם סוחר אחר. כשחזר מוניש לביתו ושמע מבני הבית על הסוחר שחפש אותו, התרגז מאד, עד שעלה עשן באפו. "טפשים וסקלים אתם!" צעק עליהם בחרון אף, "מדוע לא מהרתם לקרא לי מבית הנקסט? הרי הייתי יכול להרויח בעסקה זו הון רב". התנצלו בני הבית ואמרו: "בטוחים היינו ששרוי אתה בעצומה של תפלה, או שמא באמצע למוך תזרה, ולכן לא רצינו להפריע לך בעניני עסקים". התשובה לא הניחה את דעתו של מוניש, והוא הודיע בקול-רם: "מעתה ואילך, בכל פעם שמישהו בא לחפש אותי בבית, מהרו לקרא לי מבית הנקסט ואני אבוא מיד".

מרגל

הלכות והליכות

- מצוה שיש לה זמן קבוע, יש להקדים ולעשותה בזמן המקדים שאפשר, כגון אם זמן המצוה הוא ביום, יש להשתדל לעשותה בתחלת היום, ואם המצוה היא בלילה, יש לעשותה מיד בתחלת הלילה. ודבר זה נלמד מאברהם אבינו שהשכים קום למצות העקדה. (זריז נשכר)
- נאמר בתורה "ושמרתם את המצוות", ודרשו חז"ל אל תקרי מצות אלא מצות, ומכאן למדו ודרשו שמצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, אלא עשה אותה בזריזות ובהקדים. (שם)
- נחלקו הפוסקים אם מצות הזריזות היא חובה מוטלת על האדם, או שהיא מדה ראויה וטובה שיש ללמוד מדרכי האבות. (חיי אדם)
- העצלות היא מדה רעה מאד, וכי שאאת המדה גוברת בו, עניינו מקלקלים מאד בעולם הזה ובעולם הבא. (אורחות צדיקים)
- אם מזדמנת לאדם מצוה, אסור לו לעבר עליה ולעסוק במצוה אחרת, ומכלשפן שלא יעזב את המצוה ולא יעשנה כלל, ולפי חלק מן הפוסקים הוא חייב מן התורה. (שו"ת הרדב"ז)
- נחלקו הפוסקים אם עדיף לעשות מצוה בזריזות בהדור קטן יותר, או שעדיף להמתין זמן מה ולעשותה באופן מבחר. (ספר חסידים)
- אדם שמבקש להכניס ספר תורה, ויש בידו היכלת לרכש ספר תורה מיד מסופר שאינו ממחה, או להמתין לסופר ממחה שיכתב לו ספר תורה במשך תקופה ארוכה, יעדיף את הזריזות על פני ההדור, וירכש את ספר התורה מיד כדי לקיים את המצוה בזריזות. (ספר חרדים)
- מצוה להזדרז להשכים קום ולהתגבר כארי לעבודת הבורא, קדם שיבוא אליו היצר ויתחכם לומר לו בהרף: "איה תקום עתה בבקר השכם והקר גדול", ובמנין יאמר לו: "איה תקום ממשתך ועדין לא שבעת משנתך" או בטענות אחרות. אלא ישים מגמתו לעשות רצון הקב"ה, וישים אל לבו כי אם היה קורא אותו אדם לאיזה עסק שיזוה בו ממונו, או שהיה קורא אותו שיציל את ממונו מהפסד, בודאי היה זריז לקום מיד. (קיצור שולחן ערוך)
- הזריז מקדים את זמן שנתו, כדי שיוכל להשכים קום. וכך היה רבי חיים מוולוז'ין מפרש את דברי הפסוק במשלי: "עד-מתי, עצל"? עד-מתי אתה מבלה זמנך בערב טרם השנה? "תשכב"! כי אם לא תעשה כן, אזי "מתי תקום משנתך"?
- אין לישן ביום יותר מזמן מה כשנת הסוס, וכשאביי היה ישן ביום יותר משעור מהלך מהעיר פומבדיתא לבי-כובי, קרא עליו רב יוסף את הפסוק: "עד-מתי עצל תשכב, מתי תקום משנתך". ונחלקו המפרשים כמה הוא שנת הסוס, אם מחצית השעה הוא שלש שעות, ובעל-נפש יחמיר לפי כחו. (ביאור הלכה)
- בשבת אסור לפסע פסיעה גסה ואסור לרוץ מפני כבוד השבת, אולם אם הוא מזדרז לדבר מצוה מותר וטוב הדבר אפילו לרוץ, שנאמר "ונדעה נרדפה לדעת את ה'". (שולחן ערוך)
- היצא מבית הכנסת, אסור לו לרוץ, כדי שלא יראה הדבר שהתפלה היא לו לטרח, אף אם יוצא על-מנת לשוב לבית הכנסת, או שהוא פונה ללמודו, מותר לרוץ. (משנה ברורה)
- מצוה להזדרז להיות מן העשרה הראשונים בבית הכנסת, והעושה כן נוטל שכר כנגד כלם. (מסכת ברכות)
- מצוה לרדף אחר הצדקה, שנאמר "צדק צדק תרדף" (מגדל עז)
- מצוה להזדרז להשכין שלום בין איש לרעהו, שנאמר "בקש שלום ורדפהו". (שם)
- לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, ויהיה זריז לשאל מרבו מה שצריך ולכתב כל חדוש שראה או שמע, ולהיות זריז להתרחק מן הפתבטלים. (אורחות צדיקים)
- זה האדם זריז להתרחק מן החטא, להלחם נגד הרשעים ולשוב בתשובה בזריזות על מעשיו שחטא, ולא לדחותם לאחר זמן שמא לא יפנה. (שם)
- מן הזריזות, שיהא האדם שומר ממונו ואינו מפקירו, ולא מוציאו להנם אלא בשעת הצורך, ופוקד נכסיו בכל יום לידע מה הם צריכים, כפי שאמרו חז"ל שמי שפוסד נכסיו רואה בהם ברכה. (מסכת חולין)

מֵהַלֵּל

מספרי חז"ל

שנאמר "וירא וירץ לקראתם מפתח האהל", וכן "ואל הבקר רץ אברהם ויחך בן בקר רב וטוב ויתן אל הנער וימהר לגשות אתו", ואמר הקב"ה לאברהם: בזכות שלש ריצות שרצת, אני ארוץ לפני בניך בשעת מתן תורה, שנאמר "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן". (מדרש תנחומא)

לעלי הכהן היו שני בנים, חפני ופנחס, שהיו כהנים לה', אולם הם פגמו במעלת הגזירות שלא כפי הצווי שהצטוו הכהנים בלשון 'צו' שאינו אלא לשון זרוז ומיד ולדורות, והכהנים זריזים הם, אלא שהם התעצלו בעבודתם. מדי יום היו באות נשים יולדות שהיו צריכות להקריב קרבן בבית המקדש, ושני בניו של עלי היו מעכבים אותו עד למחרת ולא היו מקריבים את הקרבנות שלהן מיד, ונחשב להם הדבר לחטא גדול. ואמרו חז"ל, שלאמתו של דבר רק חפני חטא בזוה, ואילו פנחס בעצמו לא היה מעכב את הקרבנות, אך מפני שלא מחה באחיזו על שהוא מעכב, נקרא הדבר על שמו ומעלה עליו הפתוב כאלו חטא בעצמו. ואמרו חז"ל שבני עלי לא חטאו ממש, אלא היה בזוה משום עצלות וחסר זריזות ולכן נחשב להם הדבר לחטא. (מסכת שבת)

בשעה שהיה בית המקדש קיים, היו שוחטים את קרבן הפסח בשלש פתות, והזריזים היו מקדימים ובאים ראשונים כדי לזכות להיות עם הפת הראשונה או השנייה, ואלו אלו שלא היו זריזים היו נכנסים עם הפת השלישית, והם היו נקראים 'פת עצלנים'. ואמר רבי אבין: אם דבר שמצוותו לכה, שהרי מצוה היא מן התורה לשחט את הפסח דוקא בשלש פתות ואם היו כלם באים בתחלה, לא היו יכולים לקיים את המצוה לשחט בשלש פתות, ואף על פי כן, מי שבא לאחרונה נקרא פת עצלנים, כל שכן מי שהוא מתעצל על המצוה ואין קיים מצוה בעצלותו, על אחת כמה וכמה שהוא נקרא מן העצלנים. ואמר רבי יהודה: מימייהם של פת שלישית לא הגיעו ל'אהבתי כי ישמע ה'' בהלל, מפני שעמה מעטים שרב העם היו מן הזריזים המקדימים למצות. ופרשו הצדיקים שאותם עצלנים מעולם לא הגיעו לאהבת הבורא ואהבת מצותיו, כיון שהתעצלו ולא היו מן הראשונים. (תלמוד ירושלמי מסכת פסחים)

התנא רבי אליעזר אמר פעם לתלמידיו: "שוב יום אחד לפני מיתתך", שהאדם צריך לחזור בתשובה יום אחד לפני פטירתו. שאלוהו תלמידיו: "וכי האדם יודע אימתי ימות, שהוא יכול לשוב יום אחד לפני כן? והלא דבר זה סוד נסתר הוא מעיני הבריות מתי הוא יום פקדתו של האדם, ואין הקב"ה מגלה רז זה לבניו?" אמר להם רבי אליעזר: "אדרבה, ישוב היום, שפא ימותו לחרך", כי על האדם להיות זריז כל ימיו להיות מן הזריזים ולא מן העצלנים, כפי שאמרו חז"ל "כל האומר אחטא ואשוב אין מספיקים בידו לעשות תשובה". (מסכת שבת)

בספר משלי מתאר שלמה המלך, שהיה החכם מכל אדם, את האיש העצל שמאבד במו ידיו את כל הטוב שיש בו, ומביא לעצמו רעה מתוך עצלותו ובטלנותו. מתאר שלמה המלך כיצד עובר הוא ליד שדה של איש-עצל, וליד פרם של אדם חסר-לב, והנה רואה הוא כי השדה פלו התמלא בקוצים וקמשונים, פניו פסו חרלים וברקנים, וגדר האבנים שמסביב השדה נהרסה, ושועלים המחבלים בפרמים נכנסים מבעד הפרצות ומכרסמים את שירי הפרות שנותרו בו. וכשראה שלמה את פני השדה החרב ואת הנזקים שגרם האיש העצל לעצמו, לקח מזה מוסר לעצמו, להיות "מעט שנות מעט תנומות מעט חבק ידים לשקב", אלא להיות "איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב". שלמה המלך ממשיל את חכמתו של האדם לשדה, והעצל שאינו מעבד את שדהו פראוי, דהינו לא טורח על חכמתו להרחיבה ולהחכימה, ואינו שומר על עצמו מדעות פסולות וחכמה גרועה, מגדל הוא בכך חרלים וקמשונים בראשו, ונמצא מפסיד פעמים שחכמתו מסתלקת מפניו ותחת זאת שקוע הוא בתוהו ובהבל ללא תועלת. בנוסף מתאר שלמה המלך את האיש העצל שישב בבית, ומרב עצלות ורפיון ידים שבו, אינו קם ממקומו כדי לקבל תורה מפי גדולים וטובים. אומרים לעצל: "רבה בעיר, לך ולמד תורה ממונו". והעצל משיב: "מתרא אני מן האריה שבדרך, שמא יתנפל עלי בלכתי אל הרב ויטרף אותי". אומרים לו: "לא, הרב שלך נמצא בתוך המדינה, ואין לך מה לחשש מהאריה", אך הוא משיב מתוך עצלות: "בכל זאת מתירא אני שמא האריה מסתובב ממש בין הרחובות וטורף אנשים", שנאמר: "אמר עצל, שחל בדרך ארי בין הרחובות". אומרים לו שוב: "מה לך מתירא? והרי הרב נמצא ממש קרוב. פה בבנין הגה שאתה נמצא בו, ומה לך לחשש מן האריה הטורף?" והעצל שוב חובק את ידיו, מפנה מתוך עצלות ואומר: "ואם אלה אל הרב ואמצא את הדלת שלו נעולה, מה אעשה אז? וכי טרחתך לחנם?!? אומרים לו מבקשי טובתו: "והרי הדלת של הרב פתוחה לרוחה ואתה יכול להפנס אליו בכל זמן שתרצה", אולם העצל ממשך לרביץ על מקומו ולא זע מתוך עצלותו, הדלת תסוב על צירה ועצל על מטתו", ועצלנותו פה גדולה, עד ששלמה מתאר אותו כך: "טמן עצל ידו בצלחת נלאה להשיבה אל פיו", הוא פה עצלן, שכשהוא מכניס את ידו אל הצלחת לאכל, הוא מתעצל אפילו להחזיר את ידו אל הפה... "ולמה עכשו אינה הולך?" שואלים את העצל, ומפניו שאין לו כבר מה לענות, הוא אומר: "הניחו לי לישן מעט ואחר כך אלה". ושלמה המלך מיסר אותו ואומר לו: "עד מתי עצל תשקב? מתי תקום משנתך!?" (ספר משלי)

ראשון הזריזים בעולם, הוא אברהם אבינו עליו השלום, שעליו נאמר "וישכם אברהם בבקר", שיצא בזריזות לקיים את מצות עקדת בנו יצחק, כצווי הקב"ה. ולאחר שנמל ובאו אליו הפלמאכים, רץ אברהם שלש פעמים אליהם כדי לבקשם להפיס אליו,

מתפל

אמרות ופתגמים

- התנועה ולא תהיה להוט ורודף אחריהם. (בראשית)
- מדה זו של התרשלות ועצלות, כמו שאר המדות שאינן טובות, צריכים להעבירה מכל וכל, ואפן העברתה היא בהתגברות המדה הנגדית, היא הזריזות, להיות זריז בכל ענייניו, ובמשיך הזמן תהא הרגילות מסיעתו. (הר"צ מליובאוויטש)
- על ידי הזריזות עלו בני ישראל מארץ מצרים, ועל ידי מדת הזריזות יכול האדם להנצל מהיצר הרע הנקרא מצרים. (רבי שמעון מערסלאב)
- בהיותי מן אוהבי מדת הזריזות, הנני מצדד לצד הזריזות. (החזון אי"ש)
- הפסק עושה מיד, הטפש דוחה למחר. (ספר השחות)
- על האדם להתחזק מאד במדת הזריזות, הן בתורה והן בתפלה והן בכל דרכי העבודה, ולא יתעצל בשום דבר. (הישמח משה)
- נאמר במודרש, שכל המלאכים אומרים קדוש ברגע אחד, ומי שמקדיים את חברו נשרף בהבל פיו. ולמה לא התפרש שם מה גורלו של המאחר? אלא שמרב תשוקה לקדש שם שמים, נמצא רק מלאך המקדיים ולא המאחר, ומהם נלמד מוסר השכל על מדת הזריזות. (החפץ חיים)
- דוד המלך אמר: "חשתי ולא התמהמהתי לשמר מצותיך". כי יש שתי בחינות במדת הזריזות, יש אדם שלפעמים מתעצל ומבטא את זמנו, ולאחר-מכן הוא מזדרז ללמד ולהשלים את מה שהחסיר, ויש מי שהוא זריז ונשכר ואף על-פי שלא החסיר מאומה, הוא מזדרז. וזו פגמתו של דוד המלך, חשתי - מהרתי והזדרזתי, אף כי לא התמהמהתי. (רבי מנחם כ"ץ פרוסטיץ מצעהלים)
- רגיל היה על לשונו של הסבא מנובהרדוק: "עשה כל זמן שאתה מוצא ומצוי, ועודף בידיו לעשות". (חיי המוסר)
- על ידי הזריזות זוכה האדם להיות רועה נאמן, וסמן לדבר "לך אל-נמלה עצל", וכתוב "משם רעה אבן ישראל" שסופי החבות שלו נמלה. (ספר המדות)
- הזריזות היא מדה טובה ויקרה בכל איבריו של האדם, זולת הפה והלשון. (המגיד ממעזריטש)

- אמר רבי פינחס ברי-אידי: זהירות מביאה לידי זריזות, וזריזות מביאה לידי נקיות, ונקיות מביאה לידי טהרה, וטהרה מביאה לידי פרישות, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה, וענוה מביאה לידי יראת חטא, ויראת חטא מביאה לידי חסידות, וחסידות מביאה לידי רוח הקדש, ורוח הקדש מביאה לידי תחית המתים, ותחית המתים באה על ידי אליהו הנביא וכו' לטוב במהרה בימינו. (מסכת עבודה זרה)
- הזריזות היא מדה גדולה לתורה ולמצות, וגם לענין תפנית העולם הזה, והיא מדת הצדיקים לעבודת הבורא יתברך. ואמרו רז"ל, זריזין מקדימים למצות. (אורחות צדיקים)
- מדת הזריזות היא תחלה לכל המדות, כי אין האדם יכול להיות תדיר על הספר, כי צריך לאכל ולישן ולעשות צרכיו, לכן צריך זריזות וזהירות לחזור לספרו וללמד. ואל יחשב, עוד היום גדול והשנה גדולה, כי על זה אמרו רז"ל "אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה". (שם)
- יהא אדם זהיר וזריז לכל המצות, ולרוץ אל בית הכנסת להשפיע ולהעריב. (שם)
- ועוד יותר צריך זריזות, כי האדם נחשב גופו וטבעו כבד עליו, עד שהנפש פאלו בטל ואינו פועל. ועל-יזה אמר שיהיה קל פנשר לקיום מעצלותו, כי האדם נחשב פאלו הוא שוכב מפני כבדת טבעו. (המהר"ל מפראג)
- הזריזות היא מדת שלמות גדולה, ומן הזריזות יולד ההתלהטות הפנימית בקיום המצות, וכבר ידעת, שהרצוי ביותר בעבודת הבורא יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה. (מסילת ישרים)
- בוא וראה כמה גדולה הזריזות שמביאה לידי מדות טובות, ואוי לעצל שמאבד כל הטובות הקלו בעצלותו. (המהר"ש"ל)
- הזהיר הפעל-שם טוב על הזריזות והמהירות בעסק התפלה לאנשים פערפו, כדי להנצל ממוחשבות זרות. (רבי משה מדולינא)
- במדת הזריזות השתמש בעניני העולם הבא, לתורה ומצות. מה שאיר-כן בעניני העולם הזה, תהיה כבד

מבין בני לירושלים, הוא יזכה להיות ראש החבורה ויזכה את אחיו האחרים יחד עמו. "מי שיכניס את ראשו ורבו בתוך שיערי חומת ירושלים", קרא האב, "אזי הוא הנשפר וזוכה בקרבן הפסח". בטוח היה האב שהבנים שלו ימהרו לעלות לירושלים ויתחרו ביניהם מי הראשון שנכנס ראשו ורבו בתוך חומת העיר, כדי לזכות ראשון במצוה הגדולה של קרבן הפסח, אולם לאכזבתו אף אחד מהבנים שלו לא זכה בתחרות. מרב עצלנותם ובטלנותם, הגיעו הבנים אחרונים לירושלים, ומי אפוא היו האזכים שפאו ראשונים לירושלים? ובכן, למרבה כלמתם של הבנים, התברר כי בנות המשפחה היו זריזות יותר מאחיהן, והן היו הראשונות שנכנסו לירושלים. ואף-על-פי שגם הבנים היו חלק מן החבורה, שפן הפסח נשחט על כל מי שנמנה עליו לפני השחיטה, אולם היתה בכך בנשה לבנים העצלנים, שהבנות היו זריזות מהן והם היו שפלים ונבזים. (מסכת נדרים)

כשרצה האמורא שמואל לתאר את חשיבות מדת הזריזות, התבטא פעם ואמר על עצמו: אני לעמת אבי בענין הזריזות, נחשב אני כחמץ בן-יון. מפני שהוא היה זריז מאד, והיה נוהג לצאת פעמים מדי יום כדי לסייר ולבדוק את נכסיו, על מנת לראות שהכל מתנהל בשורה ואין בו שום חסרון ופגע, ואלו אני לא עושה זאת פעמים ביום, רק פעם אחת, ולכן נחשב אני נחות ופחות לעמתי בדריגה זו של זריזות. (מסכת חולין)

בזמן שחיתת קרבן הפסח, בשעה שביית המקדש עמד על-תלו, היה פעם אדם אחד שהתגורר עם בני משפחתו בעיר רחוקה מירושלים, ומכיון שידע שבניו אינם זריזים ונוטים הם למדת העצלנות, לכן הקדים והודיע כמה שבועות לפני חג הפסח, כי מתעתד הוא לעלות עמו לירושלים כדי לזכות להקריב בבית המקדש את קרבן הפסח, והודיע שמי שיעלה הראשון

מספר

ספורי צדיקים

הדבר לא הרפה את ידיו והוא הצטין בזריזות גדולה. חלשתו הלכה וגברה ככל שהזקין, אך גם אז לא פהתה עינו ולא נח לחוה. יומים לפני פטירתו בקש מאחד המקורבים שהיו בביתו ושמשוהו, להעביר את המנוחה שהאירה מול פניו, אל הצד השני, מפני שהאור הפריע לו לעין בספר שבפדו. לפתע קם ממוטתו במרץ, ואמר: "זוהי עצלות גדולה, היצר הרע מנסה להכשיל את האדם בעצלות גם בערב ימיו". ומיד נטל פטיש ומסמר, תחב את המסמר בקיר ותלה עליו את המנוחה, בזריזות ובחריצות שהיו לפלא בעיני הסובבים. (שאל אביך ויגדך)

הרבי ר' שמחה בונים מפשיסחא, שכב פעם לנחם מעט על מותו, וכהרגלו בקש לשאף מעט טבק. פשפש הרבי בכיסו וראה שהקפסה נשפחה על השלחן, והיה עליו לרדת ממוטתו כדי לטלה. הרבה הרבי ואמר: "אם אקום ואטרח בשביל מעט טבק, הרי הולך אני בכך אחר תאוות לבי, וכי בשביל קמצוץ טבק צריך לקום מהמטה? אך אם לא אקום, הרי בכך נכשל אני במדת העצלות". אחר רגע התעשת וקם ממוטתו בזריזות, נגש אל השלחן אך לא נטל את הקפסת הטבק לידיו, אלא חזר לנחם. כך יצא חובת ידי שני הדברים, גם התגבר על תאוותו וגם שבר את מדת העצלות שבו. (שיח שרפי קודש)

את מדת העצלות, עקר רבי יחזקאל לוינשטיין המשגיח של ישיבת פוניבז', עד תפוח. אף בסוף ימיו, בהיותו בן קרוב לתשעים, כשההליכה הייתה קשה עליו, היה קם ממקומו כשבקש לעין בספר ונגש לארון הספרים להביא את הספר הנדרש, למרות שלפעמים הכרח להתכופף כדי להוציאו. לא היה קים אצלו המשג לותר על דבר מסים בגלל הקשי והעצלות, ואם למען התועלת היה צריך בעשית דבר מסים, היה משתדל לעשות זאת בעצמו ולא להטריח אחרים שיעשו זאת בעבורו. כל ימיו נהג שלא להשען על משענת הכסא, ותמיד ישב על מקומו בלי להשען על הגב, כדי להתרחק מעצלות והיה יושב באימה ויראה לפניו קונו. כך נהג גם בימיו האחרונים כשכוחותיו תשו מאד, ואם בעת שהיה נוסע במכונית ישב מובלי להשען את גבו. (מופת הדור)

רבי יוסף חיים זוננפלד, רבה של ירושלים, היה מצין במדת הזריזות, ומדה זו הייתה לו לטבע והרגל בכל ימי חייו, אף בימי זקנותו כשהיה בא בימים. פעם פנה אליו אחד מתושבי שכונת "ימין משה" שפוחץ לירושלים העתיקה, ובקש ממנו שבהזדמנות הראשונה שיפגש את הרב"ד רבי מרדכי לייב רובין, ישוחח עמו כדי שיפעל לטובתו בענין כלשהו. רבי מרדכי לייב התגורר אף הוא בשכונת "ימין משה", בעוד שרבי חיים התגורר כל ימיו בשכונת בתי מחסה שבירושלים העתיקה, ומעולם לא רצה להחליף את ביתו שעמד ממול מקום המקדש. באותו לילה, ירד שלג כבד בירושלים. בבקר, עמד אותו אדם בחלון ביתו והביט על השלג שפסה את כל היקום, ולפליאתו נדהם לראות את הרב הישיש משרך את דרכו בשלג הכבד ומבוסס בו בזהירות אך בזריזות. התפלא האיש על רבי חיים שמכחת את רגליו ביום משלג, מביתו המרחק עד לשכונה זו, וכאשר התברר לו שהרב

רבי מרדכי מלכוויטש, היה מוהל ממחה והיה מהדר בקיים מצוה זו, ומעולם לא טרב להתפבד להכניס את ילדי ישראל בביתו של אברהם אבינו עליו השלום. פעם אחת, בערב שבת חנוכה, כבדו אותו לשמש כמוהל בשני כפרים רחוקים זה מזה, אחד לצד צפונה של העיר, ואחד בדרומה, כשפרחק גדול בין שני הכפרים. קבל הרבי את שני הכפודים והודיע לשני בעלי השמחה, כי מתעתד הוא לבוא למול את בניהם. תמחה בניו על הסכמתו והביעו פליאה כיצד יספיק את הכל ביום פה קצר, כאשר השבת ממשמשת ונראה, אולם הרבי הזכיר את דברי הגמרא בחלין: "זריזותה דאברהם קא משמע לן", ואמר: "אני מפרש דברים אלו כך, התורה השמיעה לנו את הזריזות של אברהם אבינו, כדי להשריש בנו מדה טובה זו של זריזות, שהיא ירשה לנו מאברהם אבינו". באותו יום ששי, השכים הרבי קום והזדרז לצאת לדרך, ואמנם עלה בידו למול את שני הבנים ולשוב הביתה בטרם נכנסה השבת. הוא אמנם היה עיף ונגע מטרח הדרך, אבל שמח היה שזכה לקיים מצוה כפולה, ונגש במשנה מרץ וזריזות להדלקת נר חנוכה. (אות ברית)

בין כתביו של רבי איסר זלמן מלצר בעל "אבן האזל", שכנו המלצות רבות שכתב במשך השנים לאנשים שונים. היה הדבר לפלא בעיני מקורביו, מדוע נותרו המכתבים בביתו ולא נתנו בידי מבקשי ההמלצות, ורבי איסר זלמן הסביר בפשטות, כשהוא מקדים ראשית את הספור אודות הסבא מנובהרדוק, שהיה נוהג שכל אימת שהיה מגיע לעירו אדם חשוב, והיה מתעורר בלבבו ספק אם יצא להקדים את פניו או שמא ימתין עד שהלה יבוא אליו, היה ראשית כל לויש את מעילו, יוצא מביתו גם ביום משלג, הולך אל בית האכסניה של האורח, ושם היה מחליט אם להכנס לבקרו או לא. הסבה לכך הייתה, שאם ישקל את הדבר בעודו יושב בביתו, יתכן ושקול דעתו לא יהיה חף מפל נגיעה אישית, ויתכן שהסבה לאי יציאתו מן הבית היא העצלות והסר הזריזות, ולכן החליט קדם כל להזדרז לצאת מביתו, ואז יהיה השקול שלו נקי וטהור מכל זיק של עצלות. "אף אני", סיים רבי איסר זלמן את דבריו, "נוהג כן. וכל אימת שמבקשים ממני להכין כתב המלצה, גם אם אין הדבר נראה לי, יושב אני קדם כל לכתב את ההמלצה בזריזות, ואחר כך אני שוקל בדעתי אם למסור את ההמלצה לידי המבקש או לא, ואז ההכרעה שלי אמיתית ונקיה מכל צל של עצלות. (בדרך עץ החיים)

רבי עמרם אזולאי, מגדולי המתמידים והשקדנים בירושלים, היה זריז מאד בכל מעשיו, והחל מהשפמת הבקר בזריזות היה עושה את כל פעולותיו במשך היום בזריזות ובחריצות. רגיל היה לומר: "זריזות - חצי מזל", וגם כשהיו באים נכדיו לבקרו, היה מברך אותם ומתענין אצלם בקצרה על מעשיהם, ומיד שב בזריזות ללמודו כדי שלא לבזבז זמן יקר. בזכות זריזותו הגדולה, הספיק בימי חייו הכל, ונר רגליו היו דבריו של רבי בן ציון אבא שאול, שמי שמתנהג בזריזות חיים יותר ארכים ומלאים. (האיר המזרח)

הסבא מקלם סבל כל ימיו מחלשה גופנית ותשישות, אולם

טרח וּבָא מִבֵּיתוֹ בְּמִיחָד כְּדִי לְשׁוּחַח לְטוֹבָתוֹ עִם הָרֶאֱבֵד, דְּנִדְהִים וְהִתְחַלְחַל כְּלוּ. מִתּוֹךְ רַעְדָּה וּבְכִי, רַץ הִלָּה אֶל רַבֵּי חַיִּים וְהִחַל לְהִתְנַצֵּל לְפָנָיו וּלְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ עַל שְׁהִטְרִיחוֹ, וְאַף הוֹסִיף לְהַסְבִּיר שֶׁלֹּל לֹא הִתְפַּנֵּן שְׂרָבֵי חַיִּים יִטְרַח בְּאִפְסוֹן מִיחָד לְבֹא לְדַבֵּר עִם הָרֶאֱבֵד, אֲלָא רַק פֶּאֶשֶׁר יִפְגַּשׁ אוֹתוֹ בְּאַקְרָא, וְאִפְלוּ בְּיוֹם נְאֻה וְשִׁטּוֹן שָׁמֵשׁ לֹא הָיָה עֲלוֹי לְטְרַח בְּמִיחָד. תִּמְמָה רַבֵּי חַיִּים עַל דְּבָרָיו וְאָמַר: "הִיִּתְכֵן שְׁלִיהוּדֵי זְקֵן אֲסוּר לְטְרַח בְּמַעֲשֵׂי חֶסֶד? וְהִרִי קִיִּמְאָלָן מִצְוֵה הַבָּאָה לִידָדָה אֶל תַּחֲמִיזְצָה, וְכָלֵל זֶה נֶאֱמָר גַּם בְּיוֹם מְשֻׁלָּג". (הַאִישׁ עַל־הַחוּמָה)

אָדָם אֶחָד פָּנָה פְּעַם בְּמִכְתָּב לְרַבֵּי שְׁמַאי גִינְזְבוּרְגַּר בַּעַל "אִמְרֵי שְׁמַאי", וּבִקֵּשׁ לְלַמֵּד מִמּוֹנֵוֹ עַל מִדַּת הָהֲרִיזוֹת, שֶׁכֵּן רַבֵּי שְׁמַאי הָיָה נִמְרָץ בְּמַעֲשָׂיו וְנִרְזִי בְּפַעֲלוֹתָיו, עַד שֶׁבָּעֵת שֶׁשָּׁמַשׁ אֶת הַ"אִמְרֵי אֶמֶת" מִגּוֹר, הֵעִיר פְּעַם הַרְבֵּי שֵׁישׁ מִשְׁבָּרוּחַ עֲגָה בְּבֵית, וְהַשּׁוֹמְעִים הִתְפַּלְאוּ שֶׁכֵּן כָּל הַחִלּוּנוֹת הָיוּ סִגּוּרִים וְהַתְרִיסִים הָיוּ מוּגָפִים, עַד שֶׁהִרְבֵּנִית אִמְרָה בְּצַחוּת: "רַבֵּי שְׁמַאי עֵבֵר פָּאָן בִּיעַף, וְהוּא הַגּוֹרֵם לְרוּחַ... בְּמִכְתָּבוֹ כּוֹתֵב הָאִישׁ, שֶׁהוּא עֶסוּק כָּל הַעֵת בְּדְבָרִים רַבִּים וְאֵין לוֹ פְּנְאֵי שֶׁל רַגַע אֶחָד, וְלָכֵן רוֹצֵה הוּא לְלַמֵּד מִמּוֹנֵוֹ כִּיִּצַּד לְנִצֵּל זְכוֹן אֶת הַזְּמַן, וְלִקְנוֹת אֶת מִדַּת הָהֲרִיזוֹת. וְכָךְ כָּתֵב לוֹ רַבֵּי שְׁמַאי בְּמִכְתָּבוֹ: "רֵאשִׁית, רֵאשִׁית שְׁפּוֹתַח אִתָּה אֶת מִכְתָּבָךְ בְּהוֹדָאָה עַל־כֶּךָ שְׁאִינְךָ הוֹלֵךְ בְּטֵל וְאִינְךָ סוֹבֵל מִשְׁעִמוּם. אִתָּה עֶסוּק בְּעִבּוּדָה וְרַץ מִהֶכָּא לְהֵתֵם, וְלֹא מִסְפִּיק אִפְלוּ מַחְצִית מִמָּה שֶׁתִּכְנַנְתָּ לְהַסְפִּיק. דַּע לָךְ, שְׂרָגֵשׁ זֶה מִקְּנָן בִּי כְּבָר לְמַעַלָּה מִיּוֹבֵל שָׁנִים. לֹא פְּעַם, כְּשֶׁאֲנִי עוֹבֵר בְּגִנָּה הַצְּבוּרִית וְרוֹאֶה שֶׁם אֲנִישִׁים שִׁישׁוּבִים וּמְבִלִּים אֶת זְמַנָּם בְּבִטְלָה, בְּעוֹדֵי רַץ תְּמִיד לְדְרָכֵי וְאֵין לִי זְמַן אִפְלוּ לְנוֹחַ, חֲשַׁבְתִּי לְעֵתִים שְׁטוּב לָהֶם, אוֹלָם מִהֵר מֵאֵד הַבְּנֵתִי כְּמֹה מִסְכָּנִים וְאִמְלָלִים הֵם אֲנִישִׁים אֵלוּ שְׁאִינֵם יוֹדְעִים לְנִצֵּל אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁהוֹלֵךְ וְאוֹזֵל, מִפֶּשׁ רַחֲמֵנוֹת עֲלֵיהֶם. מִסְפָּרִים עַל הַחֶת"ם סוֹפֵר, שֶׁפָּגַשׁ פְּעַם אָדָם מִשְׁעִמָּם וְרִינְי פְּנָה, וְשָׁאל אוֹתוֹ עַל עֶסוּקוֹ, וְכִשְׁהִלָּה הִשִּׁיב שֶׁהוּא מְבָרִיחַ אֶת הַזְּמַן, אָמַר לוֹ הַחֶת"ם סוֹפֵר, "יֵשׁ לִי חֶסֶר גְּדוֹל וְעִצּוֹם בְּזְמַן, אֲנֵא הִבְרַח אֶת הַזְּמַן שְׁלָף אֵלַי... אֲשֶׁרִינוּ וְטוֹב חִלְקֵנוּ לְהִיּוֹת מֵאֵלוּ שְׁסוֹבְלִים מִחֶסֶר זְמַן וְלֹא לְהֶפְךָ". (הַגְּאוֹן הַחֲסִיד)

רַבֵּי שְׁלֹמֹה זְלָמָן, אַחֲזִי שֶׁל רַבֵּי זְלָמָן מוּוֹלוֹז'וֹן, הֵעִיר פְּעַם מִשְׁנֵתוֹ אֶת הַנְּעִיר הַצְּעִיר שֶׁלֵּן בְּבֵיתוֹ, כְּדִי לְלַמֵּד עִמּוֹ אֶת שְׁעוֹרוֹ הַקְּבוּעִי. הַתְּקֻשָּׁה הַנְּעִיר הֵעִיף לְקוֹם וְהוּא שָׁכַב בְּעַצְלָתִים עַל מִטָּתוֹ. זְרוּזוֹ רַבֵּי זְלָמָן לְקוֹם, הִבִּיא לוֹ מִים לְנִטְיֵלַת יָדַיִם, וְלֵאחֲרַי מִכֵּן הִחַל לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ בְּדְבָרִים רַבִּים הַמּוֹשְׁכִים אֶת הַלֵּב בְּעִבּוּתוֹת אֶהְבָּה לְאִבְיָנוּ שְׁבִשְׁמִים. הַעֲצָלוּת וְהַרְפִּיּוֹן בְּמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת, עוֹן גְּדוֹל הוּא. תָּאֵר לְעִצְמָךְ אָדָם הַיִּשָּׁן עַל מִטָּתוֹ בְּלִיל חֲשׁוֹךְ וְסִגְרִיר, וְהוּא מְכַסֶּה בְּשִׁמְיָהּ חֲפָה וְנִעְמָה, אוֹלָם לְפַתַּע מוֹדִיעִים לוֹ שֶׁמִּתְחַת לְמִטָּתוֹ מִנְּחָ מִטְּמוֹן גְּדוֹל שֶׁל זָהָב וְהִרְשׁוֹת בִּידוֹ לְקוֹם וְלִטֵּל אֶת כָּל הָאוֹצָר לְעִצְמוֹ. אֵין סִפֵּק כִּי הָאִישׁ יִקוֹם בְּזִרְיוֹת מְפֻלְאָה, יְסַלֵּךְ אֶת עַצְלוֹתוֹ מִלְּפָנָיו וּבְמִהִירוֹת רַבָּה יִזְנַק מִמִּטָּתוֹ בְּמֵלָא כַּחוֹ, יְרוּץ כְּצִבִּי אֶל הַמִּטָּרָה מְבִילֵי לְהַרְגִישׁ בְּחֻלְשָׁה אוֹ בְּכָל מְכֻשׁוֹל בְּדֶרֶךְ. מוּחוֹ וְכָל מַחְשַׁבְתּוֹ הָיוּ שְׁקוּעִים אֶךְ וְרַק בְּהַשְׁגַּת הַמִּטְמוֹן לְבַל יִקְדִּימוֹנוּ אַחֵר, וְהוּא לֹא יִפְנֶה לְעַצְלוֹת וְלַעֲיּוּפוֹת שְׁלוֹ. וְאֵם הַדְּבָרִים אֲמוּרִים כֶּךָ בְּחִפְצֵי הַעוֹלָם הַזֶּה, אֲשֶׁר עַל־זֶה נֶאֱמָר בְּתַהֲלִים "כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֵּל לֹא־יִרַד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ", כֹּל־שֶׁכֵּן שֶׁעַל הָאָדָם לְרוּץ לְעִשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיו שְׁבִשְׁמִים, הַחֲלֵשׁ יֵאֱמָר גְּבוּר אֲנִי, כִּי טוֹבָה חֲכָמָה מִפְּנִינִים וְכָל־חִפְצִים לֹא יִשׁוּבוּבָה. (תּוֹלְדוֹת אָדָם)

זְרִיזוֹ מֵאֵין כְּמוֹהוּ הָיָה הַ"חִפְץ חַיִּים" בְּכָל מַעֲשָׂיו וּפְעוּלוֹתָיו. כְּאֲשֶׁר הָיָה עוֹלָה רַעֲיוֹן חִיבֵי כְּלָשָׁהוּ בְּמַחְשַׁבְתּוֹ, הָיָה מְבַצֵּעַ אוֹתָהּ מִיַּד בְּלֵי עֲפוּבִים בְּמִהִירוֹת וּבְזִרְיוֹת וּמְבִילֵי לְהַחֲמִיץ אֶף רַגַע. סִפֵּר הַרְבַּ מְפוֹנִיבֵי שֵׁישֵׁב פְּעַם אֶצֶל הַ"חִפְץ חַיִּים" בְּשַׁעַר שְׁבִקֵשׁ מִחֲתָנוּ רַבֵּי צְבִי הִירֵשׁ לִינְסוֹן מוּוֹלוֹז'וֹן לְמִצָּא אָדָם שִׁיתְרַגֵּם אֶת סִפְרוֹ "גְּדֵר עוֹלָם" לְשִׁפְתַי הָאִידִישׁ הַמְדוּבְרַת. הָיָה זֶה בְּשַׁעוֹת הַצְּהָרִים, וּבְעֵרֵב שָׁאל הַ"חִפְץ חַיִּים" אֶת חֲתָנוּ אִם כְּבָר מִצָּא אָדָם מִתְאִים לְכָךְ. הִתְפַּלֵּא רַבֵּי צְבִי עַל הַשְּׁאֵלָה, שֶׁכֵּן רַק זְמַן־מָה קָדָם לָכֵן בִּקֵּשׁ מִמּוֹנוֹ חוֹתָנוּ לְטִפֵּל בְּעֵנְיוֹ, וְעַדִּין לֹא הָיָה סִפֵּק בִּידוֹ לְעִשׂוֹת זֹאת, וְלָכֵן הִשִּׁיב בְּשִׁלְיָה. לְמַחְרַת, שׁוּב הִתְעַנְּן אֶצֶל הַ"חִפְץ חַיִּים" אִם הוּא כְּבָר בְּצַע אֶת הַמְשִׁימָה, וְשׁוֹנוּכַח לְדַעַת שְׁמִאוּמָה לֹא הִתְקַדַּם בְּעֵנְיוֹ, הִתְיַשֵּׁב בְּעִצְמוֹ וְתַרְגֵּם אֶת הַסִּפֵּר בְּמוֹ יָדָיו. בְּזִקְנוּתוֹ, כְּשֶׁהִפְלִיג בְּשָׁנִים וְעֵבֵר אֶת גִּיל הַתְּשָׁעִים, נִכְנַס נִכְדוֹ לְבֵיתוֹ יַחַד עִם מִזְכִּיר הִישִׁיבָה, וְהַשָּׁנִים סִפְרוּ כִּי אֶחָד הָאֲרָגוֹנִים הַגְּדוֹלִים שֶׁתִּמְכּוּ בִישִׁיבָה, הִחְלִיט לְהַפְסִיק אֶת תְּמִיכָתוֹ הַקְּבוּעָה מִסְבוֹת כְּלָשָׁהוּ. בִּקֵּשׁ הַ"חִפְץ חַיִּים" מֵהֶם לְהִכִּין מִכְתָּב תּוֹדָה עַל פְּעִילוֹתָם עַד כּוֹה, מִשׁוֹם חוֹבַת הַכֶּרֶת הַטּוֹב, וְלֵאחֲרַי כְּמַחְצִית הַשַּׁעַר הִתְעַנְּן אִם כְּבָר הִכִּינוּ אֶת הַמִּכְתָּב וְנִעְנָה בְּשִׁלְיָה. כְּשֶׁרָאָה אֶת הַעֲצָלוּת הַגְּדוֹלָה אֶצֶל מְקַרְבָּיו, הוֹדִיעַ לָהֶם לְמַחְרַת בְּאִפְסוֹן נִחְרָץ, כִּי לֹא יִסַּב לְאַרְוַחַת הַבִּקֵּר עַד שֶׁבִקֵּשְׁתוּ לֹא תַתְּמֵלֵא, וְכָךְ הַצְּלִיחַ לְבִטֵּל מֵהֶם אֶת מִדַּת הַעֲצָלוּת שֶׁבָּהֶם. (הַמְאוּרוֹת הַגְּדוֹלִים)

צַעַר רַב הָיָה לוֹ לְאָדְמוֹר מִ"תּוֹלְדוֹת אַהֲרֹן" בַּעַל "דְּבָרֵי אִמּוּנָה", כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה אֲנִישִׁים הַמְאֻחָרִים לְבֹא לְתַפְלַת מִנְּחָה וְקַבְּלַת שִׁבְתָּהּ, מִכִּיּוֹן שֶׁלֹּא הִסְפִּיקוּ לְהִכִּין אֶת צָרְכֵי הַשִּׁבְתָּה בְּשַׁעַר מְקַדְמָת, וְהָיוּ נִחְפְּזִים וְנִמְהָרִים לְסִים אֶת הַכֵּל בְּרַגְעִים הָאֲחֻרוֹנִים טְרַם תִּתְקַדֵּשׁ הַשִּׁבְתָּה, וְלַעֲתִים אֶף נִכְשָׁלִים חִלְיָה בְּחִלוּל שִׁבְתָּהּ. רַגִּיל הָיָה לוֹמַר, כִּי כָּל הַחֲפִזוֹן הַזֶּה נּוֹבַע מִכֶּךָ שֶׁלֹּא מִתְחִילִים בְּהַכְנוּת לְשִׁבְתָּה קָדֵשׁ בְּשַׁעַר מְקַדְמָת בְּעוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל, וְהָיָה אוֹמֵר בְּמִתְקָ לְשׁוֹנוֹ: "כִּיִּצַּד יִתְכֵן שֶׁגַם בְּשִׁבְתּוֹת הַקִּיץ וְגַם בְּשִׁבְתּוֹת הַחֲרֹף, תְּמִיד רוֹאִים אֶת אוֹתָם מֵאַחֲרֵי שִׁבְתָּה וְטַעֲנָתָם בְּפִיָּהם שֶׁלֹּא הִסְפִּיקוּ לְסִים אֶת הַהַכְנוּת לְשִׁבְתָּה בְּזְמַן? וְהֵלֵא בִימֵי הַקִּיץ נִכְנַסְתָּ הַשִּׁבְתָּה כְּמֹה שְׁעוֹת מֵאַחֲרַי יוֹתֵר מִיּוֹמוֹת הַחֲרֹף, וְאִם כֵּן הֵלֵא הָיָה עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת מוֹכְנִים כְּבָר זְמַן רַב קָדָם לָכֵן? אֲלָא בְרוּר הוּא שֶׁהַכֵּל נּוֹבַע מִצַּד הַעֲצָלוּת שֶׁבָּהֶם וְחֶסֶר הָהֲרִיזוֹת, וְלָכֵן דּוֹחִים הֵם אֶת כָּל הַכְנוּתֵיהֶם עַד הַרְגַע הָאַחֲרוֹן". הַרְבֵּי לֹא הָיָה רַק נְאֻה דוֹרֵשׁ, אֲלָא גַם נְאֻה מְקַיֵּם, וּבְבֵיתוֹ הָיוּ מְסִימִים אֶת הַהַכְנוּת לְשִׁבְתָּה בְּעוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל, הַשְּׁלִחָן הָיָה עָרוּךְ מִבְּעוֹד יוֹם עִם הַחֲלוּת וְכָלִי הַסְּעָדָה, וְאַף הַיְרֻחוֹת הָיוּ עוֹמְדִים מוֹכְנִים לְהַדְלָקָה זְמַן רַב קָדָם הַשִּׁבְתָּה. (חֻתְמוֹ שֶׁל כְּהֵן־גְּדוֹל)

הַרְד"ל, רַבֵּי דּוֹד לּוֹרִיא מְבִיחֻב, הָיָה מְצַן בְּמִדַּת הָהֲרִיזוֹת בְּהַתְחַנֵּף מִנְּעוּרָיו, וְהָיָה מוֹדָה לְקַבְּ"ה כָּל יְמָיו עַל שֶׁהִטְבִּיעַ בּוֹ מִדָּה חֲשׁוּבָה זוֹ, וְהוֹקִיר אוֹתוֹ עַל חֶסְדּוֹ הַגְּדוֹל שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ בְּכָךְ. בַּעַל כְּשָׁרוֹן גְּדוֹל הָיָה הַרְד"ל וְדַעַתּוֹ הָיְתָה מִיִּשְׁבֵּת וּמְדוּדָה, אוֹלָם אֶת מַעֲשָׂיו וּפְעוּלוֹתָיו הָיָה עוֹשֶׂה בְּתַכְלִית הָהֲרִיזוֹת וְהָיָה מוֹהֵר בְּמֵלָאכְתּוֹ. חֲשִׁיבוּת הַזְּמַן עֲמָדָה לְגַדֵּד עֵינָיו כָּל יְמָיו, וּבְזָכוֹת זֹאת הָיָה מְסַפֵּק בְּשַׁעַר אַחַת לְעִשׂוֹת וְלַפְעַל מַה שְׁלֵאֲחֵרִים לֹא הָיָה מְסַפֵּק אֶף יוֹם שְׁלָם. (תּוֹלְדוֹת הַרְד"ל)

זְרִיזוֹ גְּדוֹל הָיָה רַבֵּי שְׁלֹמֹה זְוֵאנָא מְפּוֹרוֹקוֹ, וּמִיַּד בְּאַשְׁמֶרֶת הַבִּקֵּר הָיָה מְדַלֵּג מִמִּטָּתוֹ בְּלֵי שְׁהִיָּה וּבְלֵי לְהַשְׁמַע לִיצַר הַרַע הַמְּפַתָּה אֶת הָאָדָם לְשִׁכַּב עוֹד מְעַט בְּפִמְטָה. לְבָנָיו וְתַלְמִידָיו הָיָה אוֹמֵר תְּמִיד שֶׁהַרְבֵּה מִדּוֹת תְּלוּיוֹת בְּמִדַּת הָהֲרִיזוֹת, וְאִם אֵין לְאָדָם

סבו קבע עמו שיעור קבוע בגמרא, במשך שבע דקות בלבד. בכל יום, שבע דקות לפני השעה אחת עשרה, התיישבו השנים ללמוד, ובשעה אחת עשרה בדיק סימו. וספר הנכד: "במשך חדש ימים, הספקנו לסיים את כל מסכת מגילה, על-אף שהרבי היה מתבל את שעוריו בחדישי תורה ובהערות". מדי יום היו מגישים לו בקביעות פוס חמין, וכשאחרו פעם בדקה מצאו את דלתו געולה. לאחר מכן נשאל על-כך: "והרי אחרו רק ברגע אחד?" וענה בתמיחה: "רגע אחד? רגע תמים!" (מאיר עיני ישראל)

רגיל היה רבי מנחם מנדל מקוצק לומר: יש אדם מתון המתנהל בכבוד ראש ובשקול דעת, ויש אדם עצל ונרפה. המתון אינו ממהר, חושב פעם ופעמים עד שעושה דבר-מה. לעצמו, העצל, ממהר לעשות ולהחליט. כי על-כן מתעצל הוא לחשב ולהתיישב בדעתו. הוא עושה במהירות ללא מחשבה ושקול דעת, ולכן עצל יקרא... (חסידים מספרים)

מנהגו של רבי יחזקאל שרגא משינובה, היה להתפלל תפלת שחרית בשעת בקר מאחרת, לאחר הכנה ראויה לתפלה. פעם נכנס לבית המדרש והודיע, כי מעתה מתחילים להתפלל בשעה שבע בבקר. התפלאו כלם על-פשר ההודעה וסבתה, והרבי הסביר: "בשבוע הבא, כפדוני לשמש כסנדק בברית מילה, וכן הדין הוא להזדרז בקיים המצוה מבעוד מועד, כמו שנאמר אצל אברהם אבינו 'וישכם אברהם בבקר'. ועליכם לדעת, שמדות הריאות היא יסוד כל המדות בלן, ועלי-ידה מגיעים לחסידות ושאר המדות הטובות, ואם כן זריזות אין פרושה שעם הגיע זמן המצוה מקימים אותה בזריזות, אלא זריזות פרושה להזדרז זמן רב קדם שתיגיע המצוה ולהכין את כל סדר העבודה כהכנה לקיים המצוה בזריזות וחריצות". (דברי יחזקאל)

תכונת זריזות בלבד, אזי העצלות תביא אותו לידי מכשול. כי אם לא יקום מיד, יפסיד את סדר התחנונים שלפני התפלה, וכן יפסיד את המעלה הגדולה של תפלה בזמן הנץ החמה, וממכשול למכשול עלול הוא להפסיד חלילה גם זמן קריאת שמע. את בני הרגיל מאז הגיעו למצות, כי תפלה בצבור פרושה להיות מהעשרה הראשונים בבית הכנסת, והיה מזרז אותם להתעטף בטלית ולהניח תפלין עוד בטרם החל החזן בתפלתו. (השושלת לבית וזאנא)

רבי דוד מטולנא הזמן פעם לעיר אחת יחד עם אחיו רבי צחק מסקווירא, והם קבעו זמן מסים בו יסבו שניהם יחד לסעדת מרעים יחד עם החסידים שבאו להסתופף בצלם. כשהגיע הזמן הנקוב, הגיע רבי דוד וראה שאחיו עדין לא בא, ולכבודו המתין לו זמן-מה עד שאף הוא הגיע. בהגיעו, אמר לו רבי דוד: "אחי יקרי, בטוח אני בק שיש לך את מדת הריאות, והיא אכן מדה הנחוצה לכל אדם ויסוד חשוב לעבודת ה' תפלה, ואולם פנראה שההכנה לזריזות, ארכה לך מעט זמן..." (נצח דוד)

מדת הריאות ונצול הזמן היו נר לרגליו של ה"אמרי אמת" מגור, וספורים נפלאים מתהלכים אודות הנהגותיו במדות אלו. רגיל היה על-פי פרושו של זקנו החדישי הר"מ, כי על הנשיאים נאמר שהתעצלו בנדבת המשפן ולכן נחסרה הי"ד משמם, מפני שהריאות היא מעקרי היהדות ובעצלות חסר הי"ד - היהודי שבו. כמו-כן היה רגיל לומר, שאם הסבה שנוהגים לתת לחתן כמתנה שעון מאהב, מפני שרוצים ללמד אותו בכך שידע שכל רגע שוה זהב טהור. בשנת תרכ"ד בקר בארץ ישראל ואחד האדמו"רים קבע לנסע עמו לפתל בשעה אחת עשרה לפני הצהריים. כשהגיעה השעה היעודה והאדמו"ר לא בא, הביט ה"אמרי אמת" בשעון ואמר למלניו להמתין רק עוד דקה אחת, ולאחר-מכן נסע בלעדיו. בערב בא האדמו"ר בטענה מדוע לא המתינו לא, והרבי אמר: "לא חפנינו? והרי קבענו זמן מדיק והמתנתי לך אפלו דקה תמימה נוספת". התנצל הרבי ואמר: "מה אעשה והייתי אז למעלה מן הזמן". הגיב הרבי ואמר: "למעלה מן הזמן? אולי פנתו לומר למטה מן הזמן, כי הזמן הוא הדבר החשוב ביותר, ואין למעלה מפוננו. מי שלא מסגל להתמודד עם הזמן, אינו למעלה מן הזמן אלא למטה מפוננו". בזכות הריאות אצל הרבי, היתה כל דקה מנוצלת על-ידו עם תם, והיו לו שעורים קבועים לכל זמן קצוב ביום עם בניו ותלמידיו. אחד מנכדיו ספר, כי

ממלה

הרבי ר' השיל מקרקא, נודע מילדותו בחריפותו ושנינותו, וספורי חכמה רבים מספרים על תשובותיו המחודדות והממלכות. פעמים היה מאחר בילדותו ללמוד בבקר, כי התקשה להשלים קום, ופעם פשהגיע באחור לבית תלמודו, הוכיח אותו המלמד והטיף לו מוסר: "צא ולמד, השילי, מילדי המשכילים המזדרזים להשלים קום לבית-הספר ולעולם אינם מאחרים". השיב הילד החריף: "אמת הוא, אבל אותו יציר-הרע שמזרז אותם ללכת לבית-הספר, הוא אותו יציר-הרע שמקשה עלי להשלים קום בבקר"... ביוצא בדבר מספרים, שפעם זרזו אביו לקום בבקר, וכשראה שאינו מזדרז ומבקש להמשיך לנוח, הוכיחו ואמר: "ראה נא בני את היציר-הרע שהוא מלאך מן-השמים ועושה את רצון בוראו, בכך שהוא מפיל עליך עצלנות ומונע ממך להתגבר בארי ולקום ממטתך. למד אפוא ממנו לעשות גם אתה את רצון קונך, וקום מהר ללמד תורה, כי לכך נוצרת". השיב לו הילד בחיוף מנצח ואמר: "אין הנדון דומה לראיה. כי היציר-הרע שלי אין לו יציר-הרע שמפתה אותו שלא לעשות את שליחותו, אולם יציר-הרע שלי לא מניח לי לרגע ומונע ממני את מדת הריאות..."

מצעירותו כבר היה החדישי הרי"מ מיקר כל רגע ומנצלו ללמוד, ומפיון שחם היה על זמנו היקר שלא יתבלה בשנה, הדייר שנה מעיניו ולא היה ישן בלילה אלא שעתים בלבד והוגה בתורה. חמלה עליו אמו ושאלה אותו: "וכי אינה חושש לבריאותך? האם די לך בשעתים של שנה?" השיב לה בנה בחכמה: "הרי אומרים עלי שאני עלוי. ומה טיבו של עלוי? שהוא לומד בשעתים מה שאחרים לומדים ביום שלם, ובכך אני מספיק בשעתים של שנה מה שאחרים מספיקים בלילה שלם..."

בפיקוח רבנים ומחנכים שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו 'בני בינה' טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו 'בני בינה' בעלי הגיל שלוחה 9, וכן בעמדות 'יודים פלוס'.

כ' אדר ב' תשפ"ד

שנה ו' | גליון מס' 223

בינו נא זאת

"הוא פתח את המכתב, קרא את תכנו והשכו עיניו"

יום אחד פשיצא הרב לכוון בית הכנסת כדי למסר את השעור בהלכה, הפתע לראות מכתב ממושל הכפר אצלו בפתח הדאר. הוא פתח את המכתב, קרא את תכנו וחשכו עיניו.

וכך היה כתוב בו:

כבוד הרב,

כבר למעלה משנה שנים מתנהל הסדר זה של 'תורתו אמנותו', פו אתם נהנים מתקציב שמו אגור הפסיאות למאמר, ולכא קבלת כל תאורה מצדכם.

נוכל להשיג הסדר זה אך ורק אם תשאו עמ אתם בנטל הכפר, ומכאן נחזור תשלחו פאה יודים בודדים לסיס באמאר הכפרי שלנו באמצע הכן לרפאן באופו על תושבי הכפר אפני כל צרכה של תבוא.

באם לא תעשו לרשימה זו, הסדר זה לא יוכל להשיג שמו רב.

מתקנה לשתוף פועלה אילו, וישלח הכפר

הרב טמן את המכתב עמו בסיסו, ומהר אל בית הכנסת, שם בודא כבר ממתינים לו משתתפי השעור.

בדרך חשב הרב לעצמו 'לסגר את התלמוד תורה - לא בא בחשבון. לשלח ילדים לשמו רחוני - מאן דכר שמייה. הפסקת המשור התקצוב זה אפילו לא איים. אמנם הסייע בהסדר זה היא משמעותי ביותר, זה חסכון של אלפי רובלים בחדש, וגלי תקציבים אלו יצטרכו בני הכפר לממן את ההסעה מפיסם לריק, אך אם מכח זה מנסה המושל להתערב לנו בכי הוא זה בחרנו: יודנו, ויתר מקף אף מבקש לקחתם לצבא, היה לא תהיה. השאלה היא איך אבשר זאת לתושבים? איך הם יקבלו את הבטורה הזו? כעת אכנס לשעור, אחר כך אתפנה לחשב על זה'. למרות סערת הרגשות שאפפה אותו, שנפכה היטב על פני הרב שהיו כעת חירות פסיד, השעור נמסר בהתלהבות כפכל יום.

לאחר השעור התפנס הרב בתחרו ושיפך את לבו לפני אדון כל שיכנו אותו הנכונה גם וכיצד עקלי לעשות צמת הזאת, ובפרט, התפסל שיעבנו גם בני עקלי את הדברים שבעבר היו פשוטים לכל ילד בן תשע, ויהי מוכנים לשלם את המחיר שידרש מהם.

שנת תרפ"ד. בכפר צירי נדח אי שם בפאתי אירופה תיה קהלה יהודית קטנה. תושביה מעטים היו, כפריים פשוטים שעמלים לפרנסתם. זה שואב מים, זה חוטב עצים וזה חלקן. אך כלם הקדישו קצת זמן גם לתפלות וקביעת עת לתורה. מתאספים היו מדי יום בבית הכנסת של הכפר לתפלת שחרית ומיד לאחר מכן היו פונים כל אחד לעבודתו.

לקראת ערב היו נפגשים בשנית לשעור משניות קצר שלאחריו התפילו מנחה מעריב. בזאת היו חותמים את סדר יומם, ולמחרת חוזר תלילה.

רב הכפר דבר תמיד בשבח למוד התורה הקדושה וגדל שוקרה, ואף שמש עבוקם רב שקידתו לדגמא אישית לאחד שממית עצמו על דברי תורה. בכל הזדמנות שב והדגיש כי עליהם לדאג על כל פנים לילדיהם - דור העתיד, לראות שיגדלו בני תורה אמתיים שאין להם בעולמם כי אם ארבע אמות של תורה והלכה בלבד.

הדברים חלחלו אט אט לבלבתיהם של הכפריים, הם הבינו כי הדבר החשוב ביותר בעולם הוא למוד התורה הקדושה, ושהם בעצם חייים! ואם הם עצמם לא יזכו להיות תלמידי חכמים, לפחות את בניהם אחריהם יגדלו כך שיעסקו בתורה ובמצוות כל ימיהם. באספה מיוחדת החליטו פה אחד לשלם מלמד תינוקות מהעיר הסמוכה שיבוא מדי יום בכדי ללמד את בניהם תורה.

כל אחד ואחד מבני הכפר הפריש מפרנסתו הדלה כמה רובלים לצורך התשלום למלמד, סך המטבעות שהצטבר הספיק אמנם לתשלום אותו דרש המלמד בעבור מלאכת הקדש, אך עדין לא פסה את הוצאות הדרכים. כדי להגיע כל יום אל הכפר מבינו אשר בעיר הסמוכה, ובחזרה, נדרש המלמד להטלטל בדרכים ולשכור את שרותיו של בעל-עגלה מודמן. נסיעות אלו עלו ממוון רב, ולא הצליחו הכפריים לממן אותן בכוחות עצמם.

בלית ברירה ובאשר מיוחד מהרב, הם פנו למושל הכפר בבקשה לסייע פספי עבור הוצאות הנסיעה של מלמד התינוקות.

מושל הכפר על אף היותו גוי גמור, שיגב מחלט, אשר לא מאד חשב את היהודים בכפר בלשון המעטה. הבין כי מתקף תפקידו הוא צריך לשרת את כלם, ובפרט שיהודי הכפר מהיום חלק בלתי נפרד מהפכללה המקומית. הם משלמים מסים, חוכים שטחים, מוכרים סחורתם ועוד, ועל כן נעטר לבקשתם ואשר תקציב מיוחד עבור הסעת המלמד יום יום אל הכפר הקטן.

שמחתם של יהודי הכפר לא ידעה גבולות. כבר באותו יום נחתם החוזה בין תושבי הכפר למלמד המנסה שיבוא מדי יום, כבר ממחר, ללמד את בניהם תורה.

לאחר שעור המשניות בערב פצחו כלם ברקוד לשמחה של תורה. גם הרב שמח כי אכן בסייעתא דשמיא יתחיל פה בכפר עין חדש, בו יתחנכו ילדי הכפר בדרך התורה, כבני תורה, לומדיה והוגיה כמדור דור.

וכך הגיע המלמד יום יום, ללמד תורה את צעירי הצאן לילי העירה. מהר מאד ראו והרגישו כלם כי הצעד הזה משפיע לטובה על כל הכפר. צעירים ומבגרים כאחד. תוך חודש ארגנו כמה מבני הכפר שעור בגמרא לאחר תפלת שחרית, והשתתפו בו מרבית מתושבי הכפר. לאחר תקופה נפתח אף שעור בהלכה, והאזריה פלה הפכה לרוחנית יותר. הם החלו לקבצו עוד עתים לתורה, לצד עמלם לפרנסתם.

במשך מספר שנים טובות התנהל כן ההסדר על ידי ממונות. ומה שיתחיל בכתה אחת, הפך מהר מאד לתלמידי תורה קטן, מדי יום באו שלשה מלמדים מהעיר ללמד תורה לילדי הכפר שצמאים היו לכל מלה ודבור של תורה, לכל סדרה ולכל סגיה.

השמש שקעה במערב ושבת קדש פרוסה את כנפיה על פתי הכפר הציריים. ציצי הצפורים נדמו, הפרות לא געו, העינים לא נהבו, באה שבת באה מנוחה. בית הכנסת מואר היה באור יקרות, המתפללים לבושים במיטב מחלצותיהם כפאה וכפאות לשבת המלכה.

מיד לאחר קבלת שבת נגש הרב אל הבימה והחל נושא את דרשתו.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר, אומר רש": אין צו אלא לשון ורוז מיד ולדורות. נשאלת השאלה: וכי אהרן הכהן הגדול צריך ורוז לקום את מצוות השם? ועוד יותר קשה מהמשך דברי רש": אמר רבי שמעון ביותר צריך הכהנים ללמד במקום שיש בו חסרון פיס. אתם שומעים רבותי, בגלל שיש חסרון פיס, ומה החסרון פיס כאן? שאין לכהנים חלק בקרבן העולה, אינם מקבלים את החזה ושוק אלא רק את העור.

וזה רק מנזק את השאלה, האם משים שאין להם חלק מהבשר יתעצלו הכהנים בהקרבנות העולות? האמנם פה גדול כוחו של נתח בשר עד כדי כך שצריך מחמת חסרונו ורוז מיוחד לשעור ולדורות?

יבכו. השפת אמת מצא בדברים אלו רמז לשעור ולדורות - לתקופת הגלות, בה שונאי ישראל ואויבי התורה מקפחים את פרנסתם של ישראל ומכלים את פרוסתם מהכיס, שאז קיים התורה והמצוות כרוך בנסינות קשים ומורים ביותר. לפי שדאגת הפרנסה מקשה מאד על שמירת החינוך והקדושה. כך ינסו למנוע את למוד התורה הקדושה על ידי חסרון פיס. לפיכך בא צו התורה ללמד את האדם במיוחד בזמנים אלו - לשעור ולדורות - שיחזק את עצמו, למען יוכל לעמד בנפשו, לא להתחשב בחסרון הפיס, שלא יפריעו מעבודתו.

הרב דפק על הסטנדר והמשיך: כעת אנו בני הכפר וקוקים לורוז הזה, אנו ה'לדורות'. עומדים אנו כעת בפני שאלת המשור החנוך היהודי הטהור בכפרנו. קבלתי השבוע מכתב מאיין המושל בו הוא כותב כי אם לא נעביר למלך ממיטב בנינו - הסדר 'תורתו אמנותו' יסתים.

וכעת אשאל אתכם: האם מחמת חסרון פיס נותר על כל מה שבנינו פאנו? האם מחמת חסרון פיס נבחר חלק מעצמנו ובכפרנו? האם נתן לחסרון פיס להשפיע על רוחניית הכפר כלו?"

בית הכנסת פלו רעש וגעש לשמע הדברים הקשים בגידים. זה אומר כזה וזה אומר ככה. בתחלה עוד נשמעו אי אלו אמירות טפשיות ומפרכות אוילי נתן להקים פלגה יהודית בצבא הכפר, אוילי נשלח רק את הילדים שלא לומדים כל היום ובכך מקנה מכלים את זמנם לריק, אך עד מהרה הספיקו כלם כי אסור בשום אופן לשתף שום פעלה על הרשעים ועם נחמתיהם, ובפרט שגם עמלק בדיק קש לזב רק בנחשלים. בחלשים, אוילם כל משקלם היא אך ורק כדי לנפץ את חומות ההתבדלות ולהעבירנו על דתנו. היה לא תהיה!

כבר פאותו מעמד קם כל אחד מתושבי הכפר והתחייב להכפיל ולשלש את הסכים שהיה רגיל לשלם עבור המלמד, כלם עשו זאת בשמחה, ובכנהן כי עבור למוד התורה נשלם כל מחיר שידרש, הסרת התקציבים אינה מהנה כל איים עבורנו, אין כאן שאלה בכלל, לא מפייהם אנו חיים.

ואין מורזים אלא למורזים. לשעור ולדורות. ב-ר-כ-ו את ה' המבורך "קטעיה געומת החסן את ההמלה, והקהל ברב התלהבות ענה פה אחד: "ברוך ה' המבורך ל-ע-ו-ל-ם ל-ע-ד".

"וכל מנחת כהן כליל תהיה, לא תאכל" (ו. טו.)

מה נשתנה במנחת כהן שאינה נאכלת? באר ב'דעת זקנים' מבעלי התוספות, שאם לא היה המנחה קליל, יאמר הכהן שאין ברצונו לאכל את שרי המנחה, מתוך הרגשה שאינה דורון: יש בזה לפני המקום, כאשר אינו מקריב אלא מלא קמצו' שאינו אלא דבר מועט. ובשולחן המנחה של ישראל, הרי הוא מביא עשרון. והקמץ נקטר, והשירים נאכלים לכהנים, ואכילת הכהנים היא 'משלחן גבוה קא זכו' ונמצא שכל המנחה היא דורון, אבל מנחה של כהן, אם היה אוכל את השירים, אין זה דורון, ולא דומה לתאנות ואשמות של כהנים ששם החלב והאמורים נקטרים, וגם העורות לאנשי משמר.

"דבר אל בני ישראל המקריב את זבח שלמיו לה, ויביא קרבנו לה' מזבח שלמיו" (ו. טז.)

כבר עמדו המפרשים על דברי הפסוק שאמר המקריב את זבח שלמיו 'ביא קרבנו מזבח שלמיו', שלכאורה נראה שהוא מיותר. ועוד שהיה ראוי לכאורה לומר 'ביא זבח שלמיו', לא 'מזבח'. וכתב השפתי כהן שבא הפסוק לומר שלא יעלה בדעתו של אותו מקריב זבח השלמים שבהקרבנות אותו קרבן יצא ידי חובתו, ולכן אמר 'מזבח שלמיו', שכל מה שהקריב זהו מקצת מה שהוא חייב להודות ואין זה השלמת החיוב, כי הוא חייב לעולם לספור נפלאותיו, כפי שכתוב (תהלים קה. ב) 'שיחו בכל נפלאותיו', וכן הדין שאם נעשה לאדם נס באיזה מקום, בכל עת שיבוא לאותו מקום צריך לברך 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה', ואם נעשה לו נסים בשאר מקומות צריך להזכירם כלם בהגיעו לאותו מקום, ולומר 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה ובמקום פלוני ובמקום פלוני', לכן אמר הכתוב 'ביא את קרבנו מזבח שלמיו', זה מקצת ספור נפלאותיו ואינו יוצא ידי חובתו בזה בלבד, אלא צריך לעולם לספור ולהזכירם ולזכרם תמיד.

כי אם ה' עשה עמו נס והצילו מן המיתה, מהארבעה שהם צריכים להודות על חיים של כל שעה ושעה שחיי אחר פה, ואין צריך לומר על חיים של כל יום ויום, ושל כל שבוע ושבוע, ושל כל חודש וחודש, ושל כל שנה ושנה, שכל אותו זמן שחי אחר כך נחשב כאלו נתן לו ה' חיים מחדש, וצריך להודות לו על כלם. לכן אמר דוד המלך ע"ה "מה אשיב לה'", אני חושב שבהקבאת קרבן שלמים או בהקרבת הגומלי' יצאתי ידי חובתי, אך זה ספיק לאותה שעה שנתוספה לי, אבל מכאן והלאה איני יכול להשיב והם כמו חוב עלי - "כל תגמולוהי עלי".

והנצי"ב בבאורו 'העמק דבר' כתב ליטב שהפסוק בא ללמדנו שהמקריב בעצמו יטרח להביא את קרבנו לה', ואין זה בושה להוליך בשוק ובחצות שור וכדומה. כי דורון למלך ה' אצבאות היא, ומה שקטוב 'מזבח שלמיו', משמעו מקצת מהם. זה אפוא ה' נדר הרבה בהמות שאין מן הנמנע שביא בעצמו את כלם באת, באופן זה יכול למסור גם למשרתיו ועבדיו, ואין בזה העדר כבוד שמים, מכיון שגם הוא מוליך אחד מזבח שלמיו.

"ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח" (ו. טז.)

פרש רש"י: שהיה אהרן בוש, וירא לגשת. אמר לו משה, למה אתה בוש? לכן נבחרת! באור נאה בדברי רש"י, כתב בשו"ת ד' אליהו (ס' י) על פי דברי הטור (או"ח סי' נג): הירד לפני התבה ואינו שליח צבור קבוע צריך לטוב מעט קדם שירד, ולא יותר מדי, אלא בפנים ראשונה מסרב, וכשיאמרו לו פעם שניה - מכיון עצמו כמי שרוצה לעמוד, ובפנים שלישית יעמד.

וזהו גם מה שאמר משה רבנו לאהרן "קרב אל המזבח", אך אהרן היה בוש וירא לגשת. לכן אמר לו "לכן נבחרת!". כלומר, אם פן ההפך כש' קבוע שאין צריך רשות, אלא יורד מדי. [ונכתב ששיב מצא פן בספר בשם ר' ישראל דרשון].

"והקריב על זבח התורה חלות מצות בלולת בשמן" וגו' (ו. יא.)

לגבי שלמי נזיר, כתוב בפרשת נשא (ו. טו) 'וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן וגו'. ומנחתם ונספיהם', ובטעם שהזכירה התורה ענין הנסכים, פרש רש"י שם, לפי שהיו בכלל ויצאו לדון בדבר חדש, שיטענינו לחם. החזירו לכללן שיטענינו נסכים דבין עולה ושלמים.

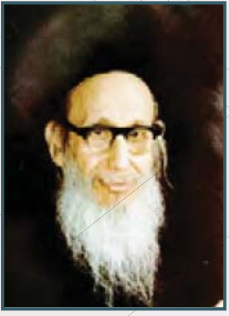
לפי זה, לכאורה יש לשאל מדוע בפרשתנו, בקרבן תורה, שאף הוא יצא לדון בדבר החדש שיטענינו לחם, לא החזירם הפתוב לכללן שיטענינו נסכים, שהרי לא הזכיר פאן 'מנחתם ונספיהם'.

אכן, התרוץ הוא, שדוקא שם, בקרבן נזיר נחשב הדבר כיצא לדון בדבר החדש, כיון שבעצם הקרבן הוא קרבן שלמים וגם כל זאת שלמי נזיר טענינו לחם, הרי לנו חדש בקרבן שלמים, כיון שקרבן שלמים רגיל אינו טעון לחם. אך פאן, הקרבן הוא קרבן תורה וכל קרבן תורה טעון לחם, שזהו מהותו של תורה [וזהו ההבדל בין תורה לשלמים], ולכן לא נחשב הדבר כיצא לדון בדבר החדש, וממילא אין צורך לכתב 'מנחתם ונספיהם'.

בהגדלה שבערכה בין השולחים דגממות נוספות להשתתף פרטיים במגלה, שי' בדיק במקרה' ארעו מארעות, עליו שמותיהם של הקוראים היקרים:

אברהם איתמר בני ברק	יוסי נובק בית שמש	שמעון פוגל מודיעין עילית
------------------------	----------------------	-----------------------------

וכמובן, הכל משמים בדיוק!!
בהפלה שנוכה ממדי לראות את השגתה ה' המיוחדת עלינו

מאזני התורה ומגדולי נקמי הדעת בירושלים של מעלה, היה הגאון הצדיק רבי אברהם חיים פרים זצ"ל, אשר נודע בקרב יושבי אהל פארי בתורה ומפלא בעמלה, צדיק מושל בציאות א-לקים, עובד ד' בכל כוחו בסלודין, חסיד בקדשותו ובפרישותו, וב חסד להיטיב בתפארת מדותיו הנאצלות והתמימות.

משחר טל נעירו דבקה נפשו פארוזי הלכנו אדירי התורה וזכה להכנס לפנים ממחיצתם ולשב בצל אדרכתם, לשאב למודו בצלו של מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל אשר הפליג בשבחיו למאד, דרו ימיו במחצת רבו המבקק מרן החיון איש זצ"ל שפתח בפניו שערי חכמה ואורה ובו דבק עד לאחית דבקותו בצל אילנו של מרן הרב מבריסק זצ"ל שהעירו כרום ערפו הרם ועד הסתופפותו בצלם של רבים מגדולי התורה והיפאה, אדירי המסור ורועי החסידות זצ"ל, מהם נק יסודי תורה ויראה. רב חלקו בפערכות היתדות הנאמנה ובמלחמת המצוה שנהלו גדולי הדור זצ"ל לפני קשבעים שנה פנגד מזמות גיטס בנות ושרות לאמי, כמו גם בהפרחת השמחה הרחנית בערי השדה בהרבות פעלים אין קץ לפאז' של טל שרתח על עם ד' הצמא לקול דברו.

קרוב לויבל שנים הזריח אורו של רבי חיים לתלמידיו, בהרבצת תורה לעדרים והעמדת צאן קדשים לתורה ולתעודה, פאשר זכה להעמיד תורה ויראה בקרב היכלי הישיבות הקדושות - 'תפארת ישראל ורו"ו' בירושלים, סלבודקא, 'אהל יעקב' ורו"ו לצעירים בכני ברה, 'לפלגות ואובן' בירושלים, 'סקווירא' פארה"ב, 'פרשבורג' ומשפן יוסף בירושלים. אין די ביריעה זו לגולל את פרשת חיי, ארחותיו והליכותיו בקדש, ולכן נספיק בתאור מימי קהנתו בישיבת 'סלבודקא', מתוך הספר 'שנות חיים'.

לגדל ודומם

היה זה בחרף תש"ח, אל ביתו של רבי חיים בתוכי ירושלים, הגיע ובא ראש ישיבת סלבודקא, מרן הגאון רבי מרדכי שלימן זצ"ל ובקשו לטל על שכמו על מלאכת הקדש לרומם את בני הישיבה דסלבודקא ולשא ולתן עמם בעמק הקניות.

דבריו פטא רבי מרדכי את העל הכבד שנושא על כתפו בהנהגת הישיבה, קשבותר דבריו הצביע על שערות וקנו שהתלבנו ואמר 'איני כל פה מבגר בשנים כמו שאני נראה, אלא זאת מהמת על התלמידים שעל כפתי, אין בכוחי לשאתם לבדי', בני ביתו של רבי חיים העידו כי מתוך שבקש רבי מרדכי שדבריו ישיפיעו פארוזה נוחה, מיד בהכנסו אל הבית פשט הוא את האיטלאל דברנו שלו, הסיר את הכובע שפראשו והניחו על פסא סמוך, וכן מתוך פשוטות אפניותו הציע את פשטותו.

רבי חיים שעד אותה עת הצטנע בד' אמותיו ובעבודתו הפנימית בתורה ויראה שהורה ורק העמיד את סדרי הישיבה דמתכתא 'תפארת ישראל ורו"ו' והכולל שעל דה בהיותם פור מחבתתו, הסתפק והתלבט מאד האם לצאת מחוץ למחיצתו. בתחלה סרב רבי חיים להענות לדבר מתוך בריחתו המפלאה מפני הכבוד והשקרה ורצונו לשוב בפנתו ולהגות בתורה בלתי לד' לבדו.

אולם פאשר נודע דבר ההצעה למפניו ורעיו של רבי חיים, חברו הם עליו כי חובה עליו להענות לבקשה, מתוך ידיעתם אל נכון את הטובה העצומה שתצמח מקל לשיבת סלבודקא ולבני הישיבה לרומם פארח חיים למעלה למשכיל. גם הוסיפו הם דבריהם כי הדבר יסייע למצבו הכפסי הדחוק מאד. בין הממורצים לקבלת המשורה על שכמו היה מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, רב טרח והגיע למעונו של רבי חיים ושיכנעו שאות לטל עצמו את התפקיד.

בישיבת סלבודקא

משרבו עליו הלחצים הכבדים, החליט רבי חיים להספיק להצעה לתקופת נסיון של שבועות מספר בלבד, וקבר כי בקר ירד הדבר מעל הפרק לאחר שיכחו הכל כי אין המשורה מתאימה והולמת את מדותיו הקטנות... ממגד, חבריו ורעיו סברו כי אדרבה על ידי תקופת הנסיון שיעבר בהצלחה מרבה בחסד ד', לא יוכל רבי חיים לטוב עוד, ונסכים להמשיך בתפקידו להשפיע מאור תורתו והוד יראתו על בני הישיבה דסלבודקא.

עם פניסתו להיכלה של סלבודקא, אשר מנתה פאותם ימים כמאה ועשרים בחורים, עברה הנה בקרב בני הישיבה ומפיה לאזן ורוחה השממיה כי כבר מורו ורבו מרן החיון איש זצוק"ל הועידו המשורה רמה בהיכל הישיבה, בעוד שרבי חיים התישב בפסא הסמוך לדלת שבצד 'מערכת' בית המדרש ושקע בתלמודו קשקע תקותו ורצונו שבני הישיבה לא יחפצו בקרבנותו וכן יוכל לחזור לפנתו, הרי שארע התפוק הגמור.

מבין כלל בני הישיבה התבלטה קבוצה נבחרת של צורבים צעירים ששקדו כל העת על תלמודם ונועדו לגדולות ונצורות בשקידתם ובעינים, פשאחד מהם נודע בשמו מקארים - הגאון הגדול רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל וכבר פאותם ימים נודע פעלוי מפלא. תכר פאותה פעם ראשונה פה דפרו רגליו של רבי חיים בהיכל הישיבה, קם רבי אברהם ממקומו הקבוע בפססמוך לכנת ה' המיוחד' של הישיבה ויצעד בצויה בולקט פשאמרא גדולה בידו לעברו של רבי חיים שפאמור ישב בקצה השני של בית המדרש, ומיד החל לשאל ולדבר עמו בלמוד.

ככל שחלפו השעות והימים, הכירו בני הישיבה בערפו הרם ותכר נמשכו אליו כפופרים אחר האור, שקדנותו המפלאה, וראתו הכבדה, מאור פניו החיון כל העת, היו לאות ולמופת עבור כל התלמידים והם נכרכו אחריו בעבותות אהבה של תורה, ואף הוא מצדו השקה אותם מפארו תורתו ויראתו.

לאחר שפמה תקופת הנסיון שקבע לעצמו, הסתפק רבי חיים מאד האם להמשיך להתחזק במשורה זו. את לבטיו הציע בפני מורו ורבו כ"ק האדמו"ר מבואן זצ"ל שישב פארה"ב במכתב ששגר אליו, פרט את מצבו הפלפלי הדחוק טובא ושטח את דבר הצעת המשורה לסלבודקא. בברכתו של האדמו"ר זצ"ל, המשיך רבי חיים בתפקידו, אשר ממנו יתד ופנה להרבות תורתו ויראתו בהיכלי התורה במשך פמשך פאפועים וחסים שנה.

נסים במספר שורות שכתבו בדמע על ידי תלמידו הגאון המפלא רבי משה מרדכי שולוינגר זצ"ל: "כבוד מ"ר איש האשכולות והחמודות הגאון הצדיק האהוב משירי' פנסת הגדולה רבי חיים פרים זצ"ל... עשרה קבין של טוב-עין [פארגינען] ירדו לעולם - תשעה מהן נטל רבי חיים בריס... עשרה קבין של טוב-לב ירדו לעולם - תשעה מהן נטל רבי חיים פרים... אצורה קבין של מאור-פנים ירדו לעולם - תשעה מהן נטל רבי חיים פרים... עשרה קבין של עשרת הבריות ירדו לעולם - תשעה מהן נטל רבי חיים פרים... עשרה קבין של פשטות, נעימות, מתיקות, ידידות, נפש, חס, לכביות, הטבה, ירדו לעולם - תשעה מהן נטל רבי חיים פרים... כלם אהבוהו - והוא אהב את כלם!...

המיון משפחתי

עם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מאת המחבר הרב ארוז חוני שליט"א

"מדו בד" וישראל ג.ו. מה תלמוד לומר "מדו" - שיהא כמדותו (רש"י).

◆ הנתבע שהפך לתובע ◆

לגבי עגילי זהב ששוים הוא 100 דולר, והזיק אדם את אחד העגילים, ומחמת הזק האחר, נפחת ערכו של השני, וכעת הוא שווה 30 דולר בלבד - כמה ישלם המזיק; האם ישלם 50 דולר, שהם חצי מהשווי המשותף של שני העגילים, או שגם חייב לשלם 70 דולר, שכן היה לו זוג בשוי 100 דולר, וכעת נשאר לו עגיל בודד ששוה רק 30? העולה מדבריו, שהמזיק חייב לשלם רק 50 דולר, והנזק הנוסף שנגרם לבעלים, שקצת נשאר בידו רק עגיל ששוה 30, מגדך כגרא, שפטורים עליו (מדיני אדם).

לאור זאת, היה מקום ללמד לשאלתנו ולומר שיש לחיב את הקונה רק על הזק הנפל האחת (במדה 40) שיצא עמה מהחנות, ועל הנפל שנוותרו בחנות, שאינה שווה הרבה כי לא ניתן למכרה, פטור, ככל מזיק בגרא.

אמנם, בספר "משפטי התורה" (ח"א סי' כ"ב) העלה שהמזיק נעל אחת משתי נעלים בחנות, ישלם את המחיר המלא של זוג הנעלים, שהרי אדם שיבקש לקנות בחנות הנעלים רק נעל זמין, יצטרך לשלם מחיר מלא, ואף מוכר לא יתן הנחה ללקוח שקונה רק נעל אחת, כי אין למוכר מה לעשות בנעל השנייה (ולמקרה נדיר שיבוא אדם אחר לרכוש רק נעל שמאלית במדה זהה המוכר ודאי לא יצפה). נמצא ששויה הממוני של נעל אחת שווה למחיר של זוג נעלים, כי רק באותו מחיר יקנו אותה. וממילא מי שמזיק למוכר נעל ימנית חדשה, יצטרך לשלם לו מחיר של זוג נעלים, כי כך הוא היה מוכר את הנעל, וזהו סכום הממון שחסר המזיק מהנזק.

לאור זאת, גם בשאלתנו נאמר: כשיצא הקונה מהחנות כשהוא נועל את הנפל האחת במדה 40, גרם במעשיו שהמוכר לא יוכל למכר את הנפל השנייה שנוותרו בחנות, ולכן ישלם גם על זוג הנעלים במדה 40, וזך כבו.

(אכן יש להדגיש שבמקומות שהנהג המקבל בהם הוא שבעל החנות אחראי לזדא שהנעלים הנמכרות ללקוח הואזמות, ובודק זאת גם כאשר הלקוח יוצא כשהוא נועל לרגליו - אזי הקונה אינו צריך לשלם על הזוג במדה 40, ובעל החנות ימון לו את הנפל השנייה במדה 39).

שמואל, בחור בן 14, בקש מאביו שיקנה לו נעלים חדשות. האב הסכים והגיע עם בנו לחנות נעלים. הנער בקר בנעלים שמחירן 300 שקלים. המוכר בחנות שאל מהי המדה בנעלים, והאב השיב: "עד היום הוא נעל נעלים במדה 39, אבל יתכן שמדתו כבר עלתה, עדיף שתחלה תביא 40".

המוכר הניח לפניו את הנעלים במדה 40, והבחור מדה, ומכיון שהיו מעט גדולות, בקש למדוד זוג נוסף במדה 39. ואכן, הנעל במדה 39 התאימה למדת רגלו, והרגיש נוח מאוד בהליכה.

האב שלם לבעל החנות, ושמואל החליט שלא לחלצן, ויצא מהחנות כשהן נעולות לרגליו.

כעבור שבוע שבו נעל שמואל את נעליו החדשות, התבונן אחד מחבריו בנעליו, ואמר: "משהו נראה לי מוזר בנעליך... תראה, משום מה נראה לי שהנעל שלך גלגל רגליך, ונזכך באמת".

הוא הרים את רגלו הימנית, ובסליה הטבעה המדה 39. לאחר מכן הגביה את רגלו השמאלית, ולמרבה התדהמה, המספר שהיה כתוב על גבי הסליה היה... 40!

מה התברר? לאחר שמדד נעל אחת במדה 40 מהזוג הראשון שהביא המוכר, נעל לרגלו השנייה את הנעל שמדתה 39, וכשזו האחרונה התאימה לרגלו, שכח לגמרי לרגלו האחרת נעלה נעל מהזוג הראשון, וכך יצא מהחנות...

הבן ואביו מהרו אל חנות הנעלים, ופטו בתביעה אל המוכר: "מכרת לנו זוג לא תואם, נבקש לקבל את הנעל השנייה במדה 39!"

המוכר שמע את הדברים, ומ"נתבע" הפך מיד ל"תובע": "קירי, אני באמת מודה לך שהגעתם לספר לי שהזקתם לי זוג נעלים... קצת התברר שבגלל חסר האטריות שלכם, הפסדתי את מכירת זוג הנעלים של מדה 40, כי עם נעל אחת ללא חתרתה אין לי מה לעשות. ומשכך אני דורש שתשלמו 300 שקלים נוספים!..." עם מי הדין?

תשובה: בספר "דברי אגונים" (פול צירי אות ג"ח) דן

מחזיק לשבת

אליאב פניר
ה"ת 'תובח התורה'
בית שמש

סולם הרמוזים

מורה חד לתלמידיו חידה והמתין לראות מי מהם יוכל לפותרה. התייעצו התלמידים למצוא את פתרון החידה, אך לשוא. אף לא אחד מהם מצא את פתרונה.

ראה המורה שאינם מצליחים, ונתן להם רמז דק, אך גם לאחר רמז זה לא מצאו התלמידים את פתרון החידה. נתן להם המורה רמז נוסף, ואמר: "אינני מגלה לכם את פתרון החידה, על רצוני שתגיעו לפתרונה לבד. תחשבו שוב ושוב, עד שתגלו את הפתרון בכחות עצמכם".

פשוט שהחוכמה הגדולה יותר היא לדעת את הפתרון ללא שום רמז, אך גם כשפותרים על ידי רמז, דק או עבה, גם זו חוכמה, העיקר הוא לגלות את הפתרון לבד, ולא שיגלו לו אותו בכפירוש, שזו אינה חוכמה כלל.

גם בחיי האדם, נותנים לו ניסיונות כדי שיעמוד בהם, וכשאדם לא מצליח, שולחים לו משמים חיזוק שיוכל להתגבר, אבל לא מוותרים לו על הניסיון לגמרי.

שבת שלום!

החצופות למדור זה פנו למייל: v073224999@gmail.com

שידורים חסודיים

קדש את שמך על מקדישי שמך, וקדש את שמך בעולמך, ובישועתך תרום ותגביה קרננו למעלה, והושיענו בקרוב למען שמך.

קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך ושבוענו ממוכר ושמוענו בישועתך וסתהר לבנו לעבודך באמת.

צוה ישועות יעקב. צמאה נפשי לאדקים -א- חי מתי אבוא ואראה פני אדקים.

קול צהלה ורנה. שפתינו או תרננה. אנא ה' הושיעה נא. אנא ה' הצליחה נא.

ענבי הנפן בענבי הנפן, דבר נאה ומתקבל. עני עצה ותפא, דברו דבר ולא יקום, כי עמנו א-י. עשה שלום מרומויו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו, ועל כל עמו ישראל, ואמרו אמן.

פתח שערי שמים לתפלתנו. פתחו שערי ויבא גוי צדיק שמרי אמינם.

עוד ישמע בעיר יהודה ובחצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה. קול מצהלות חתנים מחפתם ונערים ממשחה נגינתם.

עודה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שתי.

עו ותדר לבושה ותשחק ליום אחרון.

על ידי נגונים ומזירות כף מתחמקין כל הדינים. עם ישראל חי.

נעלה נעלה, נעלה נעלה, נעלה לבית המקדש ברנה, נעלה, ברנה, נשתחווה, פרגנה, נעלה, ברננה, נשתחווה.

נגיל ונשיש בזאת התורה.

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ויכל ישראל.

עברו את ה' בשמחה מאו לפניו ברננה.

<p>להקדשות נתין לפנות למערכת 073-222-4-999</p>	<p>להקדשות נתין לפנות למערכת 073-222-4-999</p>	<p>להקדשות נתין לפנות למערכת 073-222-4-999</p>	<p>להקדשות נתין לפנות למערכת 073-222-4-999</p>
---	---	---	---

רחל תקוה	יארן בר רחל	יצחק הרוש	סיני טפירו	שמעון בן זהרה	מירון אבנר	נואל זיל	ליה בן שלמה	נחום בן מרים	דניאל נתן	ז'ל בן מלכי	שלום ביטון	חיים ואיזה	עליזה בת	בלה בלוונה	רחל יוסף בן	חיים קרוזאני
----------	-------------	-----------	------------	---------------	------------	----------	-------------	--------------	-----------	-------------	------------	------------	----------	------------	-------------	--------------

סיפורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השינה

פח התשובה

למנוחה
שבת

נדירות. ישבו התלמידים והפכו ברעיון שאמר רבם, ובמיוחד על המשפט האחרון שנאמר והיה להם כחידה סתומה.

התלמידים ישבו סביב השלחן והתעמקו בדברים, איש איש נסה את כוחו לפרש את דברי הצדיק. הם החלו לספר ספורים שונים מדברי חז"ל הקשורים ועוסקים בעשיית תשובה ובכעלי תשובה.

תוך כדי ספורם, איש לא הבחין באיש הזר נכנס לבית המדרש והקשיב לשיחתם. רק כשפרץ האיש בצחוק הפנו אליו את מבטם. הוא היה נראה כאיש פוחז וריק, שבינו ובין יראת שמים פעורה תהום עמקה.

"מה השטיוות האלו", פנה אליהם האיש בזלזול, "תשובה, חזרה בתשובה, הביטוי אל העולם בחוץ! ראו פיו, צאו והתענגו" - לגלג האיש ופרץ בצחוק קולני ונראה כמי שנהנה מעצמו.

הצפתו של האיש שהתערב בשיחתם, ודבריו המזלזלים, עוררו תדהמה וסלידה בין התלמידים. אך לפתע, הבויקה מחשבה אחת אצל כלם, הן הרבי דבר דבר מה, אולי אל האיש הזר התפונן הרבי!

התלמידים קמו ממקומם והחלו להתפלל תפלת שחרית. כל אותה עת שגר לעברם אותו אדם הערות עוקצניות, כלל לא היה ברור מדוע הוא משתהה במקום אם הוא כה בז לו. אך איש לא העיר לו על התנהגותו.

התפלה התקיימה בהתלהבות ובהתעוררות מעמק הלב.

ההלך בחזן את תפלת התלמידים והסתובב ביניהם, בנסותו מפעם בפעם לחקות את אחד המתפללים.

גם כשנסתיימה התפלה, נותר האיש להסתובב בין התלמידים אשר חלקם ישבו לומר מזמורי תהלים, ואף המשיך להשמיע דברי זלזול ולצנות על החסידים ועל מנהגייהם המזוירים.

כעבר זמן מה עזב האיש את בית הכנסת בהותירו את התלמידים נבוכים וכואבים.

למחרת הוא שוב הופיע, והתלמידים התכוננו לשמע אף היום את הערותיו ולגלגליו, אלא שהיום הוא עמד בצד, ועקב בשקט אחר הנעשה. הפעם הוא לא צחק ולא זלזל. ובסיום התפלה נעלם כלעמית שפא.

כך ארע גם בימים הבאים, האיש בא, עמד און התישב באחת הפנות, הביט

שבוע טוב ילדי משפך שילה האהובים!

עם ישראל מרכב מאנשים שונים, יש כאלה שמקפידים על כל המצוות, קלה כחמורה ועובדים את ה' בכל רגע ובכל כוחם, ויש יהודים שמשתדלים ובדרך כלל מצליחים לעשות נחת רוח בשמים, ולצערנו ישנם כאלה שיצרו גבר עליהם ומסית אותם להתנגד לכל דבר שבקדשה. כיצד עלינו להתחייס אליהם? האם יש סכוי שיחזרו בתשובה? את התשובות לשאלות נמצא בספור שלפנינו.

בקרב חבורת תלמידי המגיד ממזריטש היתה נהוגה תורנות מי יזכה לשמש את הרבי. בשעה שישב המגיד בחדר, היה התלמיד התורן יושב בחדר הסמוך, מטה און לכל רחש העולה מחדר רבו, כשהוא מוכן ומזומן לשרתו. זכות גדולה מאוד ראו בקך.

אותו לילה היה זה תורו של הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק זכותו תגן עלינו, לשמש את רבו. הוא ישב בחדר הסמוך לחדר רבו ועסק בלמוד התורה ואנניו קשובות לכל רחש העולה מן החדר הסמוך.

והנה בהגיע חצות הלילה, עת שקוע היה בתלמודו, נדמה היה לו כי הוא שומע את רבו קורא לו.

הוא זנק ממקומו והטה את אזנו לשמע האם לא טעה, ואכן, הרבי קורא לו.

רבי אלימלך התייצב במהירות בפתח חדרו של המגיד הקדוש שישב ליד השלחן עליו היו מנחים מספר ספרים פתוחים ונראה היה כמי ששרוי בעולמות אחרים, וכלל אינו מבחין בתלמידו העומד בחדר. אך לפתע התנער הרבי, והרים את עיניו: "שומע אתה? - אתה שומע מה שאומרים בהיכלי רקיע? - מהי אהבת ישראל? פרושה לאהב רשע גמור בדיק כשם שאהבים צדיק גמור. ישמעו אנניו היטב. הרשע הוא רשע גמור והצדיק הוא צדיק גמור. אף על פי כן, מתוך אהבת ישראל אמתיית עלינו לאהב את שניהם באותה מדה!"

שקט השתרר בחדר, המגיד החזיר את עיניו אל הספרים שלפניו אך לאחר רגע שב הצדיק ונשא את עיניו לעברו ואמר: "ועוד דבר אחד עליך לדעת, כי מנין מבני החבורה יש בכוחם לעורר לתשובה אפלו את הרשע הגמור".

למחרת בבקר ספר רבי אלימלך לבני החבורה את שהתרחש בלילה. המאריך היה חדוש, שכן הרבי לא קרא לתלמיד שעל המשמר אלא רק לעתים

ילדים יקרים, בואו ונאמר תודה רבה לה' יתברך על כל הניסים והחסדים שעשה איתנו היום ובכל יום ויום:
מזמור לתודה הריענו לך כל היום: עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברינה: דעו כי ה' הוא א-להים הוא עשנו וזו אנהנו עמו ונאמנו רעותו: באו שעריו בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו פרשו שמו: כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דור ודור אמונתו:

לשם יחוד קדשא ברוך הוא ושיכונותיו, ברחימו ורחימו ורחימו, יתחיא שם אות' ו' ואת ה' בשם אות' ו' ואת ה' ביהודיא שלימ בשם פה ישראל. הריני מקבל עלי א-להותי ואתבתו ויראתו, והריני רוא ממנו בגין דאיהו רב ושלטי עלי כלא. וכלא קמיה כלא. והריני ממליכו על כל אבר ואבר וגיד וגיד מרמ"ח אברים ושם"ח גידים של גופי ונפשי, רחמי ונשמת מלכות גמורה ושלמה, והריני עבד לשם יתברך. והוא ברחמי ונפני לעבדו בלבב שלם ונפש חפצה, אמן כן יהי רצון:

- את המילים המוקטנות אין לומר בשבתות וימים טובים -

רבנו של עולם הריני מוחל וסולח לכל מי שהקעים והקניט אותי או שהטא כנגדי. בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד

הרבה שמים

בין בדבור בין במעשה. בין בגלגל זה בין בגלגל אחר לכל בר ישראל ולא יעני שום אדם בסבתו. יהי רצון מלפניו ה' א-להי וא-להי אבותי שלא אקטא עוד. ומה שהקטאתי לפניך מרוח ברהמייה הרבים אבל לא על דני יסוריו וחוקאים רעים: יהיו רצונ אמרי פי והגיון לבי לפניך, יי צורי וגאלי:

ברוך אתה יי א-להינו מלך העולם, המפיל חבלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי זמאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי, שתשכיבני לשלום ותעמידני לחיים טובים ולשלום ותן חלקי בתורתך, ותרגילני לדבר מצוה ואל תרגילני לדבר עברה. ואל תביאני לדי חטא ולא לדי נסיון ולא לדי ביזיון. וישלטי בי יצר הטוב ואל ישלטי בי יצר הרע. ותצילני מיצר הרע ומחוקאים רעים ואל יבחיאני חלומות רעים ותרהורים רעים ותהא מנחתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישן המות.

ברוך אתה יי המאיר לעולם כלו בכבודו:

ותקום סוף בואיזה סרת 13 תשפ"ד

סביבו בסקרנות ובסיום התפלה נעלם.

כעבר מספר ימים, נכר היה כי שנוי מתחולל בנפשו של האיש ואט אט החל להצטרף אל התפללות ומאחר יותר החל להשתתף בשעורים שהתקיימו לאחר התפלה, ולבסוף אף בקש להכנס ולהתקבל לשיחה עם המגיד הקדוש.

לא חלפו ימים רבים וההלך הור שנה את ארח חייו ונהפך לבעל תשובה גמור. דברי הרבי בלילה שקדם להופעת האיש הדהדו "מנין מבני החבורה יש בכותם לעורר לתשובה אפלו אותו רשע גמור".

כמוכן שאנחנו לא נתחבר ולא נלמד מאנשים רשעים, כי לאהב את הרשע כמו את הצדיק, דרגה גבוהה היא זו, המיעדת לצדיקים שכבר התרחקו מתאוות

העולם הזה, אלא עלינו לזכר את מה שנאמר 'אהבי ה' שנאו רע' (תהילים צו, א) את התנהגותם הרעה חוכה לשנא ולכן עלינו להתרחק מהם כדי שלא נלמד ממצטיהם, אבל לא נשכח שגם הם הילדים של הקב"ה וכמה צער יש לקב"ה מהבנים שלו שעזבו את הדרך. ולכן, התלמידים לא צעקו על האיש ולא גרשו אותו אלא המשיכו בשלחם, בתפלה ובכלמוד התורה, והאור שבתורה בקע וחדר אל לבו של אותו האיש והחזירו למוטב.

נשתדל גם אנחנו, להרבות אור ונעימות בעם ישראל ולהתפלל על אחינו התועים, ובכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד מיזן על העינים וכיחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

פח הקדושה שגבר

דיומ ראשון

לילה טוב לילדים חמודים!

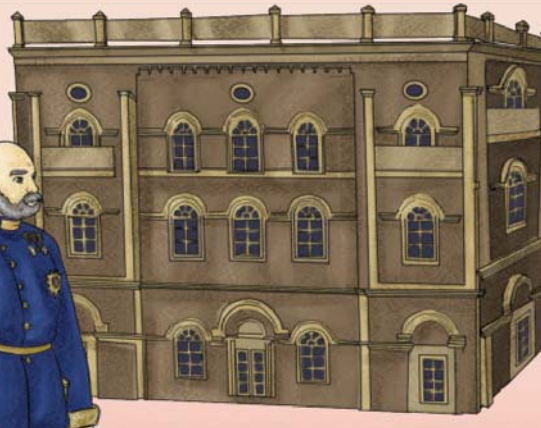
במקום שיש קדושה גדולה, דווקא שם מתעוררים כוחות השמאה להפריע לקדושה להתקיים. וגדולי ישראל מתאמצים למנוע מכוחות השמאה להתקרב, כמו בספור שלפנינו.

בית הכנסת "תפארת ישראל" נקרא על שמו של הרבי מרוז'ין. היה ידוע גם בשם: "בית הכנסת 'ניסן בק'".

רבי ניסן בק, שהיה ראש כולל ווהלין בירושלים, ספר לצדיק מרוז'ין את אשר שמע כי הצאר הרוסי רוצה לקנות מגרש ליד הכתל המערבי, ולהקים עליו כנסיה.

שמע זאת הרבי ונחרד: "הצאר הרוסי רוצה לחסם לנו בטמאתו את הדרך לפתח? לא נתן לו לעשות זאת". ובדברו הוציא סכום גדול של מטבעות זהב נתן אותו לרבי ניסן ואמר: "חזר לירושלים וקנה את המגרש בכל מחיר, ואנו נבנה במקום זה בית כנסת, שדרכו תעברנה תפלות עם ישראל".

בקשי רב עלה ביד רבי ניסן לקנות את

המגרש, בשלמו לבעליו סכום גדול מאוד, ומספר ימים אחר כך הגיעה פקדה מהצאר לקונסול הרוסי בירושלים לסיים את קניית המגרש, אך הוא אחר את המועד ונאלץ לקנות שטח אחר מחוץ לחומה, הנקרא עד ימינו "מגרש הרוסים".

בשנת תר"ל בקר בירושלים הקיסר פרנץ יוזף, וכשראה את בית הכנסת המפואר ללא גג, שאל את רבי ניסן לפשר הדבר. השיב לו רבי ניסן בשנינות: "בית הכנסת הסיר את כובעו לכבוד הקיסר".

נהנה הקיסר מדבריו, והשאיר תרומה נכבדה להשלמת בית הכנסת.

בזכות מאמציו של הצדיק מרוז'ין ושליחו רבי ניסן בק נדחו כחות השמאה של רוסייה אל מחוץ לחומות ירושלים והקדושה המשיכה לשרות במקום זה שנים רבות.

כאשר נזכר כי השפעתם של מעשינו נמשכת לדורות הבאים, נשתדל להרבות במצוות ובמעשים טובים כדי להשרות קדושה בכל מקום שאנחנו נמצאים, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד מיזן על העינים וכיחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

התורה = החיים

דיומ שני

לילה טוב, ילדים חביבים!

כשאדם זוכה ללמד תורה במסירות נפש, התורה מאירה לו פנים, מחיה אותו ומעניקה לו כוחות. כמו בספור שלפנינו היום.

כחצי שנה לפני פטירתו חלה הצדיק רבי מרדכי חיים קסטילניץ מסלונים זצ"ל את חלויו האחרון. הוא נחלש מאוד ושכב על מטתו.

כאשר נכנס אחד מן המקרבים אל החדר, רמז לו הצדיק שיתקרב אליו ויקרא לו קטע מן הרמב"ם, הספר שאהב במיוחד. בסיום

הקטע, אורו עיניו של הצדיק, שהצליח להתישב על המטה.

"נו", בקש בחשק, "הקרא נא קטע נוסף! אין רפואה כתורה", סכם הצדיק, "התורה מחיה! היא הרופא הטוב ביותר".

כפי שנשתדל ללמד את התורה הקדושה בשמחה, כך נקבל כוחות ושפע של קדושה וטהרה, ונוכל להבין, לדעת ולזכור את מה שלמדנו. ובכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד מיזן על העינים וכיחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

על המיטה

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בלחש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברתם בם בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: והיה אם שמעו תשמעו אלי מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתתי

מטרארצכם בעתו יורה ומקוש ואספת דגנך ותרשף ויצהרה: ונתתי עשב בשדה ובהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פני יפתה לבבכם וסרתם ועברתם אלהים אחרים והשתחיתם להם: וחרה אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

שמחה של תקווה הציפה את לבם, והם שבו לביתם. ואכן, כעבר שנה חבקו בן זכר...

"אבא!" שאל רבי ברוך את אביו, כאשר הגיע האב לבשר את הבשורה הטובה, "מדוע בעת שברכת אותם בכנים, זלגו עיניך דמעות?"

השיבו הבבא סאלי: "כתוב בגמרא, שהמגרש את אשתו הראשונה - מזבח מוריד עליו דמעות. כאשר הבנתי כי בני הזוג עומדים להתגרש, נשבר לבי בקרבי. בכיתי לפני הקדוש ברוך הוא, ובקשתי ממנו שיחשיב את הדמעות שלי במקום הדמעות של המזבח, והעקר שבני הזוג יושעו בילדים ולא יתגרשו..."

לא במקרה עם ישראל אוהב את גדולי ישראל שמסרו נפשם באהבה גדולה לבניו של הקב"ה. נשתדל גם אנחנו ללכת בדרךם של גדולי ישראל, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב ילדים צדיקים!

היום נשמע ספור מרתק המלמד אותנו על אהבת ישראל הגדולה שהיתה לבבא סאלי.

המעשה הבא ארע בכני זוג, שבמשך שנים ארכות המתינו להפקד בילדים, ולשוא. באחד הימים פנה הבעל לאשתו ואמר לה בקול רווי כאב: "הלא ההלכה אומרת, כי לאחר עשר שנים ללא ילדים, צריך האדם לגרש את אשתו, ולהתחתן מחדש..."

דמעות שטפו את פניה של האשה. היא ידעה כי ההלכה אומרת כן, ואולם, קשה היה לה לחשב על פרדה מבעלה... "נלך אל הבבא סאלי, וככל שיאמר לנו - נעשה!" הציעה.

כעבר זמן קצר מצאו השנים את עצמם בחדרו של הצדיק. הבבא סאלי האזין לספורם העצוב, וכסה בידו הקדושה את עיניו. במשך שלוש דקות תמימות הניח הבבא סאלי את ידו על עינו, ובנו רבי ברוך, שישב לצדו, הבחין כי אביו מוריד דמעות...

והנה, לפתע פתאום, הוריד הבבא סאלי את ידו מעינו, ואמר לבעל: "בעוד תשעה חודשים יולד לך בן! לך וקנה עוד היום עגלה, מטה ובגדים לתינוק..."

תינוקות של בית רבן

אולם רבי יצחק היה נוסע ללא מורא ופחד לעשרות ישובים, יום יום פתת את רגליו עם חב"ד הפעילים בין בתי כנסת בנתיבות, אופקים, בית שמש, אור עקיבא וישובים נוספים קטנים וגדולים, וממריץ ומשפיע על הורים לשלח את ילדיהם לחנוך התורני.

הבבא חאקי אף הוציא סכומי כסף גדולים מכיסו למען מטרה זו. למשל בסיום שיחה בה השפיע על יהודי לשלח את בנו לישיבה קדושה, היה מסים: 'תכינו חבילה, אני

הבבא חאקי אף הוציא סכומי כסף גדולים מכיסו למען מטרה זו. למשל בסיום שיחה בה השפיע על יהודי לשלח את בנו לישיבה קדושה, היה מסים: 'תכינו חבילה, אני

לילה טוב ילדים נפלאים!

היום נספר לכם על הבבא חאקי - הצדיק רבי יצחק אביחצירא זכותו תגן עלינו.

היה זה לאחר קום המדינה. באותם ימים, השלטון עודד את העולים, לשלח את ילדיהם למוסדות החינוך הכלליים.

גם הפתדות ואיומים לא חסרו, ורבים חששו לצאת נגד המערכת השלטונית.

יעלו חסידים כבויה ירגנו על משכבותם: רוממות א-ל בגרונם, וחרב פיפיות בידם: הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: כלם אחי חרב מקמדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בקילות: (יחזור מפסוק "הנה מטתי" שד"ס פנאים)

ברכה יי וישמרה: יאר יי פניו אליה ויחנה: ישא יי פניו אליה וישם לה שלום: ישב בסתר עליון, בצל ש-די יתלונן: אמר יי מחסו ומצודתי, א-ל ה' אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות: באברתו יסה לך ותחת נפשו תחסה, צנה וסורה אמתו: לא תירא מפחד יליה, מחץ יעוף יומם: מדבר באפל יהלך, מקטב ישוד צהרים: יפל מצדך אלך ורכבה מימינה, אליה לא יגש: רק בעיניך תביט, ושלמות רשעים תראה: פי אהה יי מחסי:

ויאמר יי אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על-כנפי בגדיהם ודרתם ונתנו על-ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את-כל-מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את-כל-מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם:

(תור ואומר) יי א-להיכם אמת.

אביחצירא זצ"ל שהיה בעל מופת ידוע, והוסיף ואמר 'מי שאמר לדלק שיתניע הוא יאמר למים שיתניעו. בואו ונמשיך לנסע והשם יעזר'. ואכן, נסענו ונסענו...".

נזכר שכפי שאדם מתאמץ לקיים את המצוות ומוסר את נפשו ורצונותיו לרצון ה', כך מסייעים בידו משמים להמשיך בדרך ו להתעלות וזוכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד ימין על העינים וכיחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

כבר אשלים הפל', והוא כבר סדר את המקום המתאים. ואכן בזכותו, אותם תלמידים למדו בשיבות קדושות, והמשיכו את מסרת ההקפדה על שמירת התורה והמצוות.

ספר אחד מהפעילים שהתלוו אליו:

"פעם נסענו לישובים "שדה דוד" ו"תלמים", ולפתע גלינו שהרכב נוסע על הטפות האחרונות של הדלק.

הנהג היה מדאג מאוד, ולא האמין שנצליח להגיע לתחנת הדלק הקרובה.

הרגיע אותו ה'כבא חאקי' וספר לו על אביו רבי מסעוד

מתנה ושמחה שבת

ליום חגיגי

לילה טוב ילדים יקרים וחרוצים!

אתה מרויח ליום בדרך כלל? אמר לו העני: "בערך 3 רובל". נתן לו העשיר סכום זה ואף יותר, ובקש ממנו שהיום ישב עמו ויספר לו משלום משפחתו.

נתן העשיר לעני לאכל, אף לאחר הסעודה בקש העני לנוח. גער בו העשיר על כך: "הכנסתי אותך ושלמתי לך בשביל שתספר לי מה שבקשתי, ועכשו אתה רוצה לישן?!"

גם לנו נתן השם יתברך יום מנוחה את יום שבת קדש כדי שנגצל את הזמן ללמוד התורה הקדושה, שבמשך השבוע קשה יותר, ולא כמו אלה שלאחר הסעדה הולכים לישן בלי ללמד תורה. לא לזה התכוון השם יתברך כאשר נתן לנו את המתנה הגדולה הזאת שנקראת שבת.

נגצל כל רגע פנוי ואף נפנה מזמנינו ללמוד התורה הקדושה, בכל יום מימי השבוע ובפרט בשבת קדש, שכידוע שעה אחת של למוד תורה בשבת שוה כאלף שעות בימי החל, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד ימין על העינים וכיחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

הקב"ה נתן לנו מתנה מיוחדת - 'שבת קדש'. במשך כל השבוע אנחנו עסוקים כל אחד בעניניו ולפעמים מרב טרדות, אנחנו לא עוצרים וחושבים מה הקב"ה רוצה מאתנו, וגם לא תמיד אנחנו מצליחים ללמד תורה כמו שצריך.

למה הדבר דומה?

ספר המגיד מדובנא משל, על עני אחד שהיה עובר בפתחים ודופק בדלתות כדי לקבץ נדבות, שעות רבות היה עובר מדלת לדלת כדי לקבץ פרוטה לפרוטה להחיות את נפשו.

פעם אחת כשהגיע לביתו של עשיר אחד, שאלו העשיר מנין הוא ואמר לו מעיר פלונית שמח העשיר ואמר לו שמוצאו גם כן משם וכל משפחתו מתגוררים שם ובקשו שיספר לו משלומם ומהקורות אותם.

מפיון שזמנו של העני היה דחוק לו להספיק לדפק על הדלתות נוספות, שאל אותו העשיר: "כמה

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכה" כולו מידי לילה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכה, גדלת ימינה, תתיר צרותה. (אב"י י"ז) יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמך, שגבנו, תהרנו נורא. (קרי"ע ש"ו) יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבורה דורשי יחודה, ככבת שמרם. (גיד"י כ"ש) יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) ברכם טהרם, רחמי צדקתה, תמיד גמלים. (כשר"צ ע"ג) יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, ברב טובה, נהל עדתה. (חק"ב ט"ז) יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאת, לעמך פנה, זוכרי קדשתה. (גי"צ פ"ק) יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שועתנו קבל, ושמע צעקתנו ידע תעלומות. (שק"י צ"ח) (בלהש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד.

אתה תקום תרחם ציון מי עת לחננה כי בא מועד:

בדרך אפקוד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות ובימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 2) - לא אומרים וידוי. אנא יי א-ל ה'ינו וא-להי אבותינו. תבא לפנינו תפלתנו. ואף תתעלם מלפנינו מתחנונו. שאין אנחנו עוין פנים וקשה ערף לומר לפניך יי א-ל ה'ינו וא-להי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנחנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דמי ורשון הרע. העוינו. והרשענו. ודגנו. חסונו. טפלונו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. כזבנו. פעסנו. ל'צנו. מרדנו. מרינו דבריך. נאצנו. נאפנו. סררנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צררנו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצותיך וממשפטך הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הפא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

על המיטה

לא נבס"ק אתג השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות, ולקניית חוברות מלאים בבדיחות: 0534-135-183

לשליחת בדיחות הערות והארות ולקבלת העלון בפורמט דיגיטלי וצבעוני: דוא"ל: a05832349@gmail.com

מז"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו | הפצה ירושלים: ה.ש.א הי"ו.

ווארט על הפרשה פנינים יקרים לפרשת שמיני

ויבא משה ואהרן אל אהל מועד (פ"ט פכ"ג)

פירש רש"י דבר אחר, כיוון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל - היה מצטער ואמר 'יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל' וכו' עי"ש. זה סימן של צדיק שאינו מאשים אף אחד אלא את עצמו, שהרי משה רבינו, על פי ה', אומר לאהרן 'תקריב את כל הקרבנות והשכינה תרד'. אם כן, אהרן היה צריך לחשוך שמישהו אחר בעם עשה עבירה ולא הוא, אבל צדיקים תמיד חושדים בעצמם שאולי הם לא בסדר.

ומעשה ברבי ברוך טולידנו זצ"ל ששמע על איזו עיר במרוקו שאין בה תלמוד תורה, ורצה לנסוע לשם כבר בצאת השבת. במשך יום השבת הרב שכב חולה עם חום גבוה מאוד, ובמוצאי שבת קם כארי על מנת לנסוע לאותה עיר. בני ביתו ניסו למנוע זאת ממנו, שמא יחלה עוד יותר, אבל אמר להם הרב 'זה פיקוח נפש, אני חייב לנסוע', וכן היה. כששמעו אנשי העיר שהרב הקדוש רבי ברוך טולידנו הגיע אליהם, מיד יצאו לכבודו. התחיל הרב להוכיחם ולדבר על לבם שיפתחו תלמוד תורה, למען הילדים יגדלו כיהודים יראי שמים. אבל האנשים אמרו לרב שקשה להם הדבר, וגם רבים מהם עוד מעט עולים לארץ ישראל, ואם כן בשביל מה לפתוח תלמוד תורה. והנה, לתדהמת כל הנוכחים, פרץ הרב בבכי ואמר להם: 'אתם לא אשמים, אני אשם. כי הגמ' אומרת שאדם שיש בו יראת שמים - דבריו נשמעים, ואם דברי אינם נשמעים - כנראה חסרה לו יראת שמים'. וכשמוע הציבור את דבריו, הבינו כמה הם טעו, ביקשו מהרב סליחה וכמובן שהקימו תלמוד תורה.

הדבר תורה לעילוי נשמת: משה בן יוכבד, יעקב בן כוכבה קאסאנש בת דגישו, אורה בת יוכבד ע"ה

רב מכר!

היום כבר כולם יודעים!

כדי להגיע לשבת חתן
ולשבע ברכות

ולשמח את כולם

מגיעים עם חוברת הבדיחות

'משמח חתן וכלה'

חלקים 1 + 2.

במחיר מצחיק של 10 ₪

להזמנות: 0534-135-183

מי רואה ואינו קונה.

מילתא דבדיחותא

1. מה ההבדל בין בנים לבנות? בנים עומדים מול מקרר מלא ואומרים 'אמא, אין מה לאכול', בנות עומדות מול ארון בגדים מלא ואומרות 'אמא, אין לי מה ללבוש.....'

2. שאלה: "מה הכי מעצבן מרוקאי?"

תשובה: "כשאומרים לו תירגע....."

3. שאלה: "למה אומרים על זוג מרוקאים שהם חיים כמו זוג יונים?"

תשובה: "כי כל רגע מישהו אחר עף מהחלון....."

4. אחד אורח בא לבית הכנסת בשבת ניגש אליו הגבאי אם הוא כהן

או לוי אמר לו לא אני שיש.....

במקום לחפש את העלון בעמדה של גל פז, תחפש במייל: a05832349@gmail.com

מילתא דבדיחותא

5. יוסי: דודי, למה אתה עצוב? נולד לך ילד רביעי!
דודי: אבל אומרים שכל ילד רביעי הוא סיני.....

6. עמוס: איציק יש לך סיגריה?
איציק: אין, הפסקתי מזמן!
עמוס: מה הפסקת לעשן?
איציק: לא, הפסקתי לחלק?.....

7. עשיר מופלג חלה במחלה קשה שרק תרומת דם נכבדה תציל אותו. רצו כל הרופאים, האחיות, החברים, השותפים, הבנקאים בניסיון למצוא תורם מתאים שיקבל מיליון דולר בתמורה. אחרי עבודה מאומצת, נמצא תורם שמתאים בדיוק שבמקרה גר בארץ הקודש ובבירת התימנים ראש העין. ניגשים לתימני ומבקשים ממנו תרומת דם עשיר המופלג. התימני: שום בעיה, אבל קודם שישלם לי! הרופאים: בטח שהוא ישלם, אבל קודם תתרום, נסיים הכל ואחר כך תסתדרו. התימני: אין מצב. קודם שישלם. משפחתו של עשיר המופלג: אל תדאג, נשלם הכל אבל קודם נסיים עם תרומת הדם.. התימני: אין מצב. משפחתו של התימני: תן לו דם ואחר כך הוא יפצה אותנו בנדיבות! התימני: שום מצב, קודם שישלם. טוב, כל השכנועים לא עזרו. עשיר המופלג נותן לתימני צ'ק של מיליון דולר והתימני מפקיד אותו בבנק. התימני כמובטח תורם את הדם, הדם מועבר לאותו עשיר המופלג וניצל. לאחר כמה ימים עשיר המופלג בא לבקר את התימני לאות תודה ושואל אותו: "תגיד, למה התעקשת כל כך לקבל את התשלום לפני תרומת הדם ולא הסכמת להתפשר?" עונה לו התימני "תגיד, אתה חושב שאני פראיר? אם הדם שלי היה זורם בגוף שלך, לא הייתי רואה ממך שקל....."

שימו לב: נשאר מספר חוברות לחג פורים במחיר מצחיק של 5 ₪

ניתן לקנות ברחוב דוד 9 ירושלים עוד פרטים 0534-35-183.

8. - שמע, אתה לא מבין כמה אני שיכור

- למה?

- אני נוסע בכביש 6 במהירות של 170 קמ"ש!!!

- תירגע הכל בסדר!

- כן, ויש פה איזה מישהו חושב שיכול לעקוף אותי

- אתה רציני?

- כן, והוא עוד משוויץ עם האורות האלה שיש לו על הגג.....

9. לפני 5 שנים חכינו לשלג, היום אנחנו מחכים לגשם, בקצב הזה עוד 5 שנים נחכה לרוח.....

10. הייתי אצל שיננית ערביה. הסתכלה על מצב הפה ואז אמרה: "בגדול...."

חיכיתי לשמוע מה היא רואה שם אבל היא לא המשיכה את המשפט.

המשכנו את הטיפול והיא ממשיכה להגיד פה ושם "בגדול" אבל אף פעם לא מסיימת את המשפט.

בסוף נפל לי האסימון שהיא רוצה שאפתח פה גדול.....

11. בכל פעם שאני מתקשר לשירות של החברה הסלולרית שלי אני נותר חסר עונים.....

את חוברת הבדיחות חלק 5 כבר קראתם????? -לא!!!!!! 0534-135-183

מילתא דבדיחותא

12. מרוקאי וכורדי נתקעים במעלית. אחרי שעתיים משחררים אותם. המרוקאי העצבני מתחיל לקלף את התקרה ושואל את הכורדי הרגוע - תגייד איך זה שאתה כ"כ רגוע, שעה שלמה היינו תקועים במעלית. הכורדי - שעתיים במעלית זה לא נורא כ"כ. מה תגייד אם אספר לך שלפני שבוע נתקעתי 6 שעות על מדרגות נעות?.....

13. גבר רוסי הולך לביניין העירייה ונכנס בכעס למשרד ראש העיר: "תגייד אתה מכיר אותי?", שואל הרוסי. "כן בטח" עונה ראש העיר. "מה תמיד אני שותה?", שואל הרוסי. "וודקה", עונה ראש העיר. "ומה אבא שלי שותה???", שואל הרוסי. "וודקה", עונה ראש העיר. "ומה הילדים שלי שותים???", שואל הרוסי. "וודקה", עונה ראש העיר. ושוב שואל הרוסי בעצבים! "אז.... למה חשבון מים 1500 שח???",.....

14. עשרה ראשונים שבאים לבית הכנסת נוטלים שכר כולם...

ועשר הראשונים שבאים לחדר אוכל נוטלים את כל האוכל של כולם.....

ניתן להשיג את העלון במייל: a05832349@gmail.com

או במוסף 'מתוקים' בחוברת טועמיה. שע"י דפוס ספיד

דבר כזה בתולדות השמחה לא היה מעולם!

כל ה-9 חוברות הבדיחות שיצאו עד היום ע"י המערכת:

1. לא נפסיק את השמחה חלק 1.
 2. לא נפסיק את השמחה חלק 2.
 3. לא נפסיק את השמחה חלק 3.
 4. לא נפסיק את השמחה חלק 4.
 5. חגי תשרי. ועוד הרבה הוספות, בדיחות על חנוכה וכדו'
- כל זווה בספר אחד 228 עמודים, 1,500 בדיחות, עם הרבה בדיחות חדשות ונוספות שלא היו בחוברות.

מחיר הספר 50 שח!

המכירה נמצאת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים ||| אך ורק בתיאום מראש! או משלוח חינם ברוב שכונות ירושלים.

התקשרו עכשיו לפני שהמלאי יגמר: 0534-135-183.

ניתן לקנות את הספר ולקבל עד הבית ברחבי הארץ בעלות של 75 שח, כולל משלוח, וכולל: חוברת הבדיחות החדשה 'חלק 5' שאין בספר.

חידות!

ניתן לשלוח תשובות למייל של המערכת, או למערכת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים.
ולהכניס בת.ד. ע"ש 'לא נפסיק את השמחה' עד ליום שלישי א' ניסן!
(לא לשכוח לשלוח את הפרטים שלכם להגרלה, שאלה אחת רשות!)

אחד מכל 5 שולחים זוכה.

בחוברת משמח חתן וכלה חלק 1 + חלק 2.

(שהודפס לראשונה בחודש האחרון בעלות של 10 ₪ ניתן לקנות את החוברת וכן את שאר החוברות בכתובת הנ"ל)

המדור החידות בחסות:

חוברת הבדיחות!

משמח חתן וכלה חלק 1, וחלק 2

בחוברת אחת. 207 בדיחות. 10 ₪.

מותאם מאוד לשבת חתן ושבע ברכות.

ניתן לקנות את החוברת:

וכן את חוברת הבדיחות חלק 4 במחיר מצחיק של 10 ₪

ברחוב דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים

(ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל)

0534-135-183

חידות לפרשת צו!

1. חמישה מתנות כהונה?

2. שלוש מילים רצופות המסתיימות באות ח'.

(הרצף הארוך בתנ"ך)?

3. מילה המופיעה פעמיים ברציפות?

חידות לפרשת שמיני!

4. מילה עם אות גדולה (רבתי)?

5. פסוק שמתחיל ומסתיים באות א'?

6. את שמה של שכונה ירושלמית?

7. את שמותן של חמש פרשות אחרות בתורה?

שימו לב: אחד מכל חמש ששולחים זוכה!

ואלה יעמדו על הברכה!

נא לא לקרוא את הפרסומות בשבת!

הבטחתי לפרסם

התפללתי בציון הקדוש של חכם ששון מזרחי זי"ע"א

אמרתי פרשת הקטורת, נתתי פרוטה לצדקה, קבלתי על עצמי לשוב בתשובה,

בקשתי בקשה ולאחר כמה זמן נושעתי.

הציון נמצא בבית החיים סנהדריה בירושלים

גמ"ח 'דרכי חיים'

השאלת גמרות שוטנשטיין וטוש"ע

054-844-8683

או בקו המידע: 02-5907438

רחוב אבינועם ילין 13.

מול בית המדרש סטמאר

ימים ראשון, שלישי, חמישי.

ראשון: 14:00 – 14:30.

שלישי: 18:00 – 18:45.

חמישי: 15:00 – 15:30.

גמ"ח הקלדות

דברי תורה | מסמכים

0534-135-183

הנחות לכמות

פרסם ותתפרסם.

פרסום בעלון החל מ- 10 ₪

העלון מופץ ב- 8,000 עותקים

0534-135-183

לארגון: "ושנתם לבניך"

דרושים: גמרות עם ביאור.

בעיקר ושנתם כריכה רכה - כדי שהסט יושלם

נשמח מאוד לקבלם במספר: 058-3249966

דיבורים טובים

שבועון הילדים של 'משמרת השלום'

הנושא:
מאור פנים

מס' 24

פר' צו
תשפ"ד

סליחה, אפשר חיוך?

מה חסר בצ'ולנט?

ר' שלמה ידע שהסלטים, הצ'ולנט ושאר התבשילים אותם הוא מוכר בחנותו, טעימים ומשבחים הרבה יותר מאלה של החנויות האחרות באזור. הוא גם פרסם מחירי הכרות ממש זולים וקנה שהעסק יצליח.

ואכן, בשבועות הראשונים נכנסו קונים רבים. אבל - למרבה הפלא, אף קונה שזכר, לא הגיע לקנות שוב. בשבועות הבאים כמעט ולא הגיעו קונים,

הכנת סלטי השבת בביתו של ר' שלמה הייתה מאז ומעולם התפקיד שלו. הוא ידע להכין אותם טוב מכלם, בתבול מדויק ובהגשה יפה, לכבוד שבת קדש. לכן כאשר ביום מן הימים, כשחפש ר' שלמה מקור פרנסה נוסף, אף אחד לא הפתע לשמע שהוא פתח חנות לממכר אכל מוכן לשבת.

לחץ. עמד רגע ומתח חיוך על הפנים. אצל רבים מאתנו, ההרגשה המשחררת היא מידית: המצח מתרפה, הכתפיים נשמטות בנוחות, זרימת הדם חוזרת לקצב בריא ונעים, וקל יותר לנשם.

ואיך התרופה הזאת עובדת באויר? גם את זה תוכל לבחון בעצמך: שים חיוך על הפנים בזמן שאתה מדבר עם חבר. בדרך כלל, תוך מספר רגעים גם הוא יחייך. חיוך זה דבר מדבק!

חבר שלי, שלא אכתב את שמו, רגיל ללכת בפרצוף חתום ואפלו קצת עצבני. פעם כשראה אותי מחייך שאל בקנטור: "מה קרה? מה אתה מאשר ככה סתם?"

עניתי לו: "בשביל חיוך לא צריכים סבה. רק בשביל פרצוף עצוב. רגע, בעצם, למה אתה לא מחייך?"

"סליחה?" - הוא התרגז. "זכותי!"

מה דעתך, האם זו באמת זכותו להסתובב בין חברים בפרצוף עצבני?

אנחנו חושבים שאנחנו שייכים לעצמנו. זה כמעט נכון... אבל הפנים שלנו, הפנים שלנו הן ברזאלי לא רק שלנו. הפנים שלנו הן ממש "רשות הרבים", סוג של נוף בסביבה! אם הן חמוצות, זועפות או ממרמרות - הזקנו לנוף! גרמנו לכל הסובבים אותנו עצב! ואם הן מוארות, שמחות ומחייכות - הוספנו הרגשה נעימה לכל הסובבים.

אין לנו רשות להרס את הנוף לסובבים שלנו...

יותר מזה. רבי ישראל סלנטר אומר, שזה לא רק נוף פגום, אלא הרבה יותר גרוע: "אדם הנכנס לבית המדרש בפנים זועפות ונפולות, הרי הוא בגדר 'בור ברשות הרבים'..."

עם או בלי קשר... זה עובד!

שמוליק יושב באוטובוס מחייך בלו. לבו מנותר

והמאכלים נותרו להחמיץ ולהתקלקל על מדפי החנות.

"איך אתה יכול להסביר את זה?"

שאל ר' שלמה בצער את ר' צבי, ידידו, לאחר שתאר לו את המצב בחנות.

ר' צבי התלבט. "אתה בטוח

שאתה רוצה שאגיד לך?"

סקרנותו של ר' שלמה התעוררה. "כן, כן! אני לא אפגע. חשוב לי להבין מה סוד ההצלחה!"

במקום לענות, לקח אותו ר' צבי לסיוור בחנויות מאכלי השבת שבאזור. בכל מקום הם נעמדו מבחזין, כשר' צבי אומר לר' שלמה: "תסתכל איך המוכר מקבל את הקונים. איך הוא מדבר עמם..."

ההבדל בין חנותו של ר' שלמה לחנויות האחרות היה פשוט. המוכרים האחרים הרבו לחייך, קבלו את כלם בסבר פנים יפות, נגון עליו התנגן מבין שפתותיהם. הם לא שחררו אף לקוח מהחנות ללא ברפת "שבת שלום" חמה ולבבית. ואלו ר' שלמה היה אדם מרי; תמיד הסתובב בפנים נפולות ומרגזות. כעת, לאחר שהביט על המוכרים בשאר החנויות, לא היה צריך עוד הסברים. היטב הבין, שהדבר שמושך אנשים הוא לא אכל טוב ואפלו לא מחיר זול, אלא דבר אחד! אמנם קטן, אך חשוב במיוחד: חיוך.

תרופה שעובדת באויר

על מחלות שעוברות באויר, כלנו יודעים. חידקים או נגיפים בלתי נראים עלולים לעבר מאחד לשני גם בלי נגיעה. אבל על תרופה שעובדת באויר, כבר שמעת?

קדם כל נכיר במציאות: חיוך הוא תרופה. אתה הולך ברחוב, כל שריריך תפוסים בדאגה, כעס או

אתגר!

העלית חיוך
על פני חמשה
אנשים?

ספר לנו בקו חברים
072-337-2212
שלוחה 35,
ואולי תזכה גם אתה
בשי יוקרתי*

זוכה פרשת יתרו:
ה. שפיצר, 'בית מלכה', בית
שמש - שובר ע"ס 100 ש"ח

מלמזג כוס משקה
לחברו!

תחשב מה זה!

על ידי חיוך
מתוק, שאינו עולה
אגורה, אנחנו
מקימים מאות
מצוות של
חסד בכל יום.

אשרינו!

רגע!

קל לחיך כשיש שמחה במשפחה... אבל איך
מחייכים כשקשה? כשקורים דברים מצערים,
חלילה?

על זה נדבר בעז"ה בשבוע הבא...

בינתיים - תחשב על מה שקראת!
שבת שלום - משלם

מהתרגשות כשהוא מדמין שוב ושוב את החתן
של אחותו, אותו יפגש בעזרת השם בעוד כמה
שעות. היום בערב אמור להיות ה'ווארט'... רק
מקדם ספרו לו את הסוד הגדול, והוא אינו יכול
שלא לחיך.

בנצי עולה ומתישב לידו, מחיך גם הוא. נעים
לו בלב, נעים לו להתישב ליד ילד מחיך כל כך.
אף שהוא אינו יודע כלום על הבשורה המשמחת.
ככה זה: חיוך עושה טוב לאנשים, גם אם חיכת
בלי שום קשר אליהם.

כשאדם רואה חיוך, הוא מרגיש שרוצים בו.
שאוהבים אותו. שמקבלים אותו בחבה.

לעמת זאת, כשאדם רואה פנים זועפות, אז
גם בלי שום הגיון וקשר הוא מרגיש אשם. הוא
מרגיש לא נוח ולא בסדר. מנסה להבין 'מה
עשיתי לא טוב'...

עכשו אתה מבין למה אנשים ברחו מהחנות
של ר' שלמה?

בוא נזכר מה שאמרו חז"ל: חיוך שנה יותר

ש"ת משולם

הלכה לשלחן השבת

"בזמן שאנחנו ישבנו והתכוננו
למבחן, שאול שחק עם אחיו
הקטנים..." אומר נתי.

יתכן שגנתי מתכנן לשבח,
לתאר את מסירותו של שאול
לאחיו, ואז אין זה 'לשון הרע'.
אך אם הוא מתכנן לזלזל
בשאול, זהו 'לשון הרע'.

ספור
שאפשר לפרשו
לשבח או לנגאי, הדבר
תלוי: אם בקולו או
בתנועותיו של המספר
נפר שמתכנן לנגאי - זה
לשון הרע.

מחסוּמיקה

עצה, עבודות בדרך! כאן מתקנים את... עצמנו!

משולם

ספרא

למוד ההלכה

טוביה

ראית טוב

אור

זכירת השכר

אהרו

אחדות

רשנוני

לשון הרע

עוקא

פתוי היצר

זיקוק

כעס

צייטה

פזיזות

בלם מְזַכְּנִים! ארוחת הערב מוכנה!

יענקי עוזר לאפא, ומארגן ארוחת ערב לילדים.

זאביק, לפיה אפה לא אוכל?

חמודים, מלו ידים, הכנתו לכם לחם עם גבינה וירקות מתובים.

אופס... גם פרצוף, בלי מלים, אמר כל פה הרבה דברים...

האכל נולי מעליב אותי.

רוצים לשמע יותר על משלם וחבריו, ועל חילי היצר הרע המסכנים? הפנוסו לקו חברים 072-337-2212 שְלוּחָה 32

יוסלה

ציירה: טובהלה

פרק 15

© כל הזכויות שמורות